

เพื่อให้เป็นสำเนาที่ติดทนนานบนผนังหินใช้ปูนที่อาจจะทำจากเปลือกไม้เขียนรูปสัตว์ รูปคน ลาย
 เลขาคนคิด หรือใช้สีทาบนฝ่ามือแล้วกดประทับบนผนังให้เป็นรูปมือ ภาพเขียนสีซึ่งเป็นที่รู้จักกันดี
 และไม่ควรพลาดเมื่อมีโอกาสได้ไปเที่ยวที่อุทยานประวัติศาสตร์ภูพระบาทได้แก่ ภาพเขียนสีถ้ำว-
 ถ้ำคน ซึ่งมีเส้นทางเดินเท้าเข้าชมได้สะดวกและระยะทางไม่ไกลนัก นอกจากนี้ภาพเขียนสีทัน
 สมัยก่อนประวัติศาสตร์แล้ว หลักฐานทางวัฒนธรรมสมัยประวัติศาสตร์ก็พบมากเช่นเดียวกัน โดย
 ได้พบหลักฐานในวัฒนธรรมทวารวดี-ลพบุรี(ราวพุทธศตวรรษที่14-18) ได้แก่ โขดหิน เพิงหิน
 ธรรมชาติที่ได้ถูกดัดแปลงให้เนศาสนสถานในพุทธศาสนาโดยการทำใบเสมาหินล้อมรอบทั้งแปด
 ทิศ เช่น หอนางอุสา กุ๋นางอุสา คอกม้าน้อย การสลักพระพุทธรูปและพระโพธิสัตว์บนผนังหินที่ถ้ำ
 พระ และการสกัดเพิงหินหลายแห่งให้เป็นห้องที่นึ่งบ่าเพื่อยุเพียรวิปัสสนา หลักฐานในวัฒนธรรม
 ล้านช้าง(ราวพุทธศตวรรษที่ ๒๒-๒๓) ได้แก่ รอยพระพุทธรูป เช่น พระพุทธรูปบัวบก พระพุท
 รุบาทหลังเต่า พระพุทธรูปที่เจดีย์ร้าง และสถาปัตยกรรมที่ก่อผนังด้วยหินทรายขัดเรียบ
 ประดิษฐานพระพุทธรูปที่วัดลูกเขย ชื่อโบราณสถานบนภูพระบาทส่วนใหญ่มาจากนิทาน
 พื้นบ้านเรื่อง อุสา-บารส ซึ่งเป็นตำนานเล่าขานของท้องถิ่นมาเป็นเวลาช้านาน ตามตำนานเล่า
 ว่า นางอุสาธิดาบุญธรรมของท้าววงพานผู้ครองเมืองพาน(บริเวณภูพระบาท)ได้พบรักกับท้าวบา
 รสโอรสเจ้าเมืองปะโคและลักลอบอยู่กินกันบนหอนางอุสาท้าววงพานจับได้จึงหาอุบายให้ท้าวบา
 รสสร้างวัดแข่งกันเพื่อจะหาเหตุฆ่าท้าวบารส แต่ท้าววงพานกลับเป็นฝ่ายพ่ายแพ้และถูกประหาร
 เสียเอง นางอุสาจึงตามไปอยู่กับท้าวบารสและได้ถูกชายาเดิมของท้าวบารสกลั่นแกล้งจนหนี
 กลับมาและตรอมใจตาย ท้าวบารสตามมาและตรอมใจตามไปในที่สุด บนภูพระบาทจึงมี
 โบราณสถานหลายแห่งที่เกี่ยวข้องกับนิทานเรื่องนี้ เช่น หอนางอุสา วัดพ่อตา วัดลูกเขย หีบศพ
 พ่อตา หีบศพท้าวบารส หีบศพนางอุสา เป็นต้น สภาพภูมิประเทศและบรรยากาศที่เงียบสงบ
 เหมาะสมกับการบำเพ็ญเพียรเจริญวิปัสสนา จึงทำให้มีพระสายวิปัสสนาซึ่งเป็นที่รู้จักกันหลายรูป
 และแวะเวียนมาขึ้นธุดงค์และปฏิบัติธรรมบนภูพระบาท เช่น พระอาจารย์มั่น ภูริทัตโต หลวงปู่
 เทสก์ เทสรังสี หลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ เป็นต้น นอกจากการมาเที่ยวชมเพื่อศึกษาโบราณสถาน
 แล้ว ย้อนตำนานพื้นบ้าน และตามรอยครูบาอาจารย์ในพระพุทธศาสนา ซึ่งขึ้นมาใช้พื้นที่ในการ
 ปฏิบัติธรรมมาตั้งแต่สมัยโบราณแล้ว สิ่งที่น่าสนใจยิ่งจะได้เพิ่มขึ้น อีกอย่างหนึ่งคือการผ่อน
 คลายที่ได้จากการสัมผัสกับธรรมชาติที่สวยงาม เพราะนอกจากโขดหินศิลปะธรรมชาติที่ดูแปลก
 ตาแล้ว ยังมีผืนป่าที่อุดมสมบูรณ์ไปด้วยต้นไม้ยืนต้น ไม้ดอก และสมุนไพร ที่ผลัดเปลี่ยนหมุนเวียน
 ออกดอกออกใบให้ชมกันในทุกฤดูกาล โดยเฉพาะอย่างยิ่งตั้งแต่ปลายเดือนกุมภาพันธ์-เมษายน
 ของทุกปีเป็นช่วงที่กล้วยไม้ป่ากำลังออกดอกบานสะพรั่ง เช่น เอื้องผึ้ง เอื้องตาเหิน เอื้องช้างน้ำว

หรือเอื้องตาควาย และกล้วยไม้ในสกุลเข็ม เช่น เข็มแสด เป็นต้น ส่วนในฤดูฝนก็จะมีเฟิร์น หยาดน้ำค้าง กระดุมเงิน หญ้าข้าวก่ำ ออกคลุมดินและป่านอกดอกเป็นดงสีเหลืองสดงดงาม ในฤดูฝนยังมีน้ำตกและลำธารหลายสายที่ให้ความชุ่มเย็น เหมาะสำหรับผู้รักธรรมชาติและการเล่นป่านอกจากนั้นยังมีจุดชมวิวที่ผาเสด็จและผาสุวรรณค์ และลานดูดาวที่สามารถมองเห็นดวงดาวได้เต็มท้องฟ้า

“ศิลปะถ้ำ” (Cave art) หรือ “ศิลปะบนหิน” (Rock art) คืองานศิลปะที่คนโบราณสร้างขึ้นบนผนังถ้ำภายในและภายนอกหรือบนผนังเพิงหิน โขดหิน ซึ่งมีทั้งภาพเขียนสีและภาพสลัก

ภาพเขียนสี (pictograph) คือ รูปภาพที่สร้างขึ้นบนหิน โดยการลงสีที่ได้จากสีธรรมชาติ ซึ่งอาจเป็นแร่เฮมาไทต์ ดินเทศ หรือยางไม้ โดยมีกรรมวิธีการลงสีได้หลากหลายรูปแบบ ได้แก่ การวาดด้วยสีแห่งการระบายสีการพ่นสีการสาดสีและการใช้มือหรือเท้าจุ่มหรือทาสีแล้วทาหรือประทับส่วนภาพสลัก(petroglyph)คือการทำรูปรอยลงในเนื้อหิน อาจจะโดยการฝน การขูดขีด และการแกะและตอก หรือการจาร

ภาพเขียนสีและภาพสลักสมัยก่อนประวัติศาสตร์ในประเทศไทยทำขึ้นในราวก่อน พ.ศ. 1,000 ขึ้นไปโดยมักจะทำเป็นรูปร่างอย่างง่าย ๆ ไม่สลับซับซ้อน มีทั้งที่เป็นรูปคน รูปมือ รูปเท้า รูปสัตว์ รูปต้นไม้ ดอกไม้ ใบไม้วัตถุและรูปลักษณะต่างๆ ซึ่งภาพเหล่านี้จะสะท้อนให้เห็นเรื่องราว บอกเล่าเหตุการณ์ความเชื่อ และพิธีกรรมแทนการจดบันทึกด้วยตัวหนังสือซึ่งคนในสมัยนั้นยังไม่รู้จัก

ในประเทศไทยมีแหล่งศิลปะถ้ำอยู่ในทุกภูมิภาคแต่จะมีมากในภาคตะวันออกเฉียงเหนือโดยเฉพาะอย่างยิ่งบนเทือกเขาภูพานบริเวณที่พบหนาแน่นที่สุดคืออำเภอบ้านผือ จังหวัดอุดรธานีซึ่งมีอยู่ไม่น้อยกว่า 64 แห่ง และมีถึง 45 แห่งที่อยู่ในเขตพื้นที่ของอุทยานประวัติศาสตร์ภูพระบาท นับได้ว่าอุทยานประวัติศาสตร์แห่งนี้เป็นแหล่งท่องเที่ยวศิลปะถ้ำหรือแหล่งภาพเขียนสีสมัยก่อนประวัติศาสตร์ที่ใหญ่ที่สุดในประเทศไทย

อุทยานประวัติศาสตร์ภูพระบาท เป็นหน่วยงานของกรมศิลปากรที่จัดตั้งขึ้นเพื่ออนุรักษ์ดูแลโบราณสถานบนภูพระบาทมีพื้นที่ทั้งหมด 3,430 ไร่ ตั้งอยู่บนภูพระบาทซึ่งเป็นหินทรายเตี้ยๆ ในแนวเทือกเขาภูพานที่พาดผ่านทางทิศตะวันตกของอำเภอบ้านผือ จังหวัดอุดรธานี ห่างจากอำเภอบ้านผือมาทางทิศตะวันตก 12 กิโลเมตรห่างจากตัวเมืองอุดรธานีราว 64 กิโลเมตรความสูงจากระดับน้ำทะเลปานกลาง เฉลี่ยประมาณ 320-350 เมตรสูงจากพื้นราบประมาณ 120-160 เมตรพื้นที่ปกคลุมด้วยป่าโปร่งมีพืชพันธุ์ธรรมชาติประเภทไม้เนื้อแข็ง เช่น ไม้มะค่า ไม้แดง ไม้ชิงชัน ไม้เต็งรัง ไม้ประดู่ ด้วยเหตุนี้ ภูพระบาทจึงตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ภูป่าสงวนแห่งชาติด้วยคือ“ป่า

เขื่อนน้ำ”และมีพื้นที่ซ้อนทับอยู่ในบริเวณเดียวกับวนอุทยานภูพระบาทบัวบกซึ่งเป็นพื้นที่ดูแลทางด้านป่าไม้ที่มีทั้งน้ำตกและลำธารหลายสาย เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่สวยงาม

ภูมิประเทศบนภูพระบาทเป็นพื้นที่ป่าเขาที่มีก้อนหิน เพิงหิน รูปร่างแปลกประหลาดสวยงามอยู่เป็นจำนวนมาก ความงดงามแปลกประหลาดอย่างไม่น่าเชื่อว่าจะเกิดขึ้นเองตามธรรมชาติคงจะเป็นแรงบันดาลใจให้ศิลปินจากชุมชนที่อยู่บนพื้นราบรอบๆภูพระบาทเมื่อหลายพันปีก่อนที่แควเวียนขึ้นมามาหาของป่าและล่าสัตว์เป็นครั้งคราวได้สร้างสรรค์งานศิลปะโดยการถ่ายภาพเขียนสีขึ้นบนผนังเพิงผาเพื่อเป็นการแสดงความเคารพต่อเจ้าป่าเจ้าเขาผู้เป็นเจ้าของสถานที่ โดยภาพเขียนสีที่ปรากฏบนภูพระบาทอาจจะเป็นส่วนหนึ่งของการประกอบพิธีกรรมเพื่อขอโชคลาภในการล่าสัตว์ หรือการประกอบพิธีกรรมศักดิ์สิทธิ์อย่างใดอย่างหนึ่งตามความเชื่อของคนสมัยนั้น ภาพเขียนสีที่อุทยานประวัติศาสตร์ภูพระบาทเกือบทั้งหมดเป็นภาพเขียนสีสมัยก่อนประวัติศาสตร์ตอนปลาย อายุราว 2,000-3,000 ปีมาแล้วภาพที่มีคนรู้จักและเข้าถึงมากที่สุดคือภาพเขียนสีถ้ำวัว-ถ้ำคน ซึ่งเป็นภาพเขียนแบบเงาที่สีแดงเป็นรูปฝูงวัว และกลุ่มคน ซึ่งภาพเหล่านี้อาจเป็นส่วนหนึ่งของการประกอบพิธีกรรมหรืออาจเป็นการบันทึกเรื่องราวเหตุการณ์สำคัญเกี่ยวกับการล่าสัตว์หรือการเลี้ยงสัตว์ ซึ่งเป็นวิถีการดำรงชีพของคนในสมัยนั้นนอกจากนี้ยังมีภาพเขียนสีสมัยประวัติศาสตร์ที่ถ้ำช้างซึ่งเขียนเป็นรูปช้างแสดงรายละเอียดอย่างงดงามวาดไว้อยู่ใกล้กับภาพเขียนสีลายเส้นสัญลักษณ์สมัยก่อนประวัติศาสตร์

ล่วงมาในสมัยประวัติศาสตร์ คือ สมัยที่มนุษย์รู้จักใช้ตัวหนังสือแล้ว ก็ปรากฏหลักฐานเกี่ยวกับการใช้พื้นที่บนภูพระบาทอยู่อีกเป็นจำนวนมาก โดยได้พบหลักฐานในวัฒนธรรมทวารวดี-ลพบุรี ที่มีอายุราวพุทธศตวรรษที่ 14-18 คือพบการสกัดดัดแปลงเพิงหินทรายเพื่อใช้เป็นที่พักปฏิบัติธรรมและประกอบ พิธีกรรมในพุทธศาสนามีการปักโบสถ์มาหินทรายล้อมรอบเพิงหินทราย และแกะสลักพระพุทธรูปและพระโพธิสัตว์ลงบนเพิงหินทรายด้วย ต่อมาราวพุทธศตวรรษที่ ๒๒-๒๓ซึ่งเป็นสมัยที่ได้รับอิทธิพลวัฒนธรรมลาว หรือเรียกโดยทั่วไปว่าวัฒนธรรมล้านช้าง ก็พบว่ามีการสร้างอาคารขนาดเล็กเป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูป มีการแกะสลักรอยพระพุทธรูปบัวบกที่มีการสร้างอาคารคุ่มและบรรจุพระบรมสารีริกธาตุไว้บนภูพระบาทด้วย รอยพระพุทธรูปบัวบกเป็นที่รู้จักและเคารพนับถือศรัทธาของประชาชนในท้องถิ่นและประเทศเพื่อนบ้านเป็นเวลาช้านาน และด้วยบรรยากาศและความศักดิ์สิทธิ์ของพื้นที่ จึงทำให้มีพระสายวิปัสสนาซึ่งเป็นที่รู้จักหลายรูปแควเวียนขึ้นมารุดงค์และปฏิบัติธรรมบนภูพระบาทเช่น พระอาจารย์มั่น ภูริทัตโต หลวงปู่เทสก์ เทสรังสี หลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ เป็นต้น ด้วยความสำคัญของพื้นที่ที่มีโบราณสถานอยู่เป็นจำนวนมากแสดงให้เห็นถึงการพัฒนากิจการของชุมชนและศูนย์กลางทางพุทธศาสนาในภูมิภาคอีสาน

ตอนบนมาแต่สมัยโบราณ กรมศิลปากรจึงได้อนุรักษ์และพัฒนาโบราณสถานและพื้นที่บริเวณนี้ในรูปแบบของอุทยานประวัติศาสตร์เพื่อให้เป็นแหล่งเรียนรู้และท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมมีการสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว การให้บริการทางการศึกษาแต่ก็ยังคงรักษาสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติเอาไว้ได้อย่างดีเยี่ยม

ภาพที่ 4.35 เปรียบเทียบภาพเขียนสีที่พบในอุทยานประวัติศาสตร์ภูพระบาท

จากภาพที่ 4.35 ได้นำเสนอข้อมูล ประวัติศาสตร์ดังนี้ “ภูพระบาท” เป็นชื่อเรียกภูเขาขนาดเล็กลูกหนึ่งที่ตั้งอยู่ในเขตอำเภอบ้านฝือ จังหวัดอุดรธานีอยู่ห่างจากตัวอำเภอมาทงทิศตะวันตกประมาณ 12 กิโลเมตร ชื่อ “ภูพระบาท” มีที่มาจากรอยพระบาท (บ้นบก) ที่ประดิษฐานอยู่บนเขาซึ่งเป็นที่เคารพนับถือของผู้คนในแถบนี้ สภาพทั่วไปของภูพระบาทเป็นภูเขาหินทรายขนาดเล็ก อยู่ถัดมาทางทิศตะวันออกของเพือกเขาภูพาน (ภูพานคำ) ตอนที่พาดผ่านทางทิศตะวันตกของจังหวัดอุดรธานี มีความสูงจากระดับน้ำทะเลปานกลางประมาณ 320 – 350 เมตร หรือ สูงจากพื้นราบประมาณ 120– 160 เมตร เป็นแหล่งกำเนิดของลำธารหลายสาย เช่น ห้วยหินลาด ห้วยด่านใหญ่ ห้วยหินร่อง และห้วยนางอุสา ซึ่งไหลลงไปบรรจบกับห้วยน้ำโมงที่บริเวณหมู่บ้านดิวและไหลลงสู่แม่น้ำโขงทางทิศตะวันออกที่อำเภอบ้านฝือ จังหวัดหนองคาย พื้นที่บนภูพระบาทเป็นป่าดิบแล้ง ป่าเต็งรัง และป่าเบญจพรรณ ปกคลุมไปด้วยพืชพันธุ์ธรรมชาติที่หลากหลาย มีไม้เนื้อแข็งที่สำคัญหลายประเภทเช่น ไม้เต็ง ไม้รัง ไม้มะค่า ไม้ประดู่ ไม้ชิงชัน ฯลฯ ด้วยเหตุนี้กรมป่าไม้จึงจัดให้พื้นที่ภูพระบาทรวมอยู่ในเขตพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ ที่มีชื่อว่า “ป่าเขื่อนน้ำ” กรมศิลปากรได้ขออนุญาตจากกรมป่าไม้ใช้พื้นที่ป่าจำนวน 3,430 ไร่ จัดตั้งเป็น “อุทยานประวัติศาสตร์ภูพระบาท” เพื่ออนุรักษ์ดูแลโบราณวัตถุโบราณสถานบนภูพระบาท และต่อมากรมป่าไม้ได้จัดตั้ง อยู่สภาพพื้นที่บนภูพระบาทมีลักษณะพิเศษ คือ เป็นบริเวณที่ปรากฏโขดหินและเพิงหินทรายรูปร่างงดงามแปลกตากระจายอยู่เป็น จำนวนมาก ความแปลกประหลาดของโขดหินและเพิงหินเหล่านี้เกิดขึ้นจากกระบวนการการกร่อนโดยน้ำและลมตามธรรมชาติ ซึ่งกัดกร่อนบนหินตะกอนที่มีความทนทานต่างกัน โดยชั้นหินตะกอนที่มีความคงทนต่ำถูกกัดเซาะผุกร่อนเป็นโพรงหรือส่วนที่คอดเว้าอยู่ข้างใต้ทำให้ชั้นหินที่มีความคงทนสูงมีลักษณะยื่นเป็นเพิงเหมือนหลังคาห้อยอยู่ด้านบนเพิงหินเหล่านี้ต่อมาได้เป็นที่พักอาศัยสำหรับมนุษย์ที่ขึ้นมาบนภูพระบาท ซึ่งนอกจากมาพักอาศัยแล้วยังได้พบกิจกรรมการแต่งแต้มต่อเติมเพิงหินเพื่อประกอบพิธีกรรมตามความเชื่อและศาสนาสถานที่และบริเวณที่ปรากฏกิจกรรมของมนุษย์สมัยโบราณเหล่านี้ปัจจุบันคือโบราณสถานที่กระจายอยู่เป็นจำนวนมากบนภูพระบาท กรมศิลปากรได้สำรวจแหล่งโบราณคดีและโบราณวัตถุตั้งแต่พ.ศ. 2515 เป็นต้นมา ได้พบโบราณสถานจำนวน 68 แห่งเป็นโบราณสถานสมัยก่อนประวัติศาสตร์ที่เป็นภาพเขียนสีตามเพิงหินต่างๆ 45 แห่ง และสิ่งก่อสร้างในสมัยประวัติศาสตร์ (ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการดัดแปลงเพิงหินธรรมชาติให้เป็นศาสนสถานในศาสนาพุทธ) ๒๓ แห่ง โดยได้ประกาศขึ้นทะเบียนโบราณสถาน ตามประกาศในราชกิจจานุเบกษาเล่ม 98 เมื่อวันที่ 28 เมษายน พ.ศ. 2524 โบราณสถานบนภูพระบาทได้รับการอนุรักษ์ และพัฒนาให้เป็นอุทยานประวัติศาสตร์ภูพระบาทโดยเริ่มดำเนินการตั้งแต่ พ.ศ.

2532 เป็นต้นมา และเปิดให้เป็นแหล่งเรียนรู้และท่องเที่ยวอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 26 มิถุนายน 2535 โดยได้รับการพระมหากรุณาธิคุณจากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จฯเป็นองค์ประธานในพิธีเปิด เนื่องในวันอนุรักษ์มรดกไทย

สมัยก่อนประวัติศาสตร์ ประมาณ 3,000– 2,000 ปีมาแล้ว มนุษย์ในสมัยก่อนประวัติศาสตร์ (สมัยที่มนุษย์ยังไม่มีตัวอักษรใช้ในการสื่อสาร) ได้ขุดมาล้าสัตว์และเก็บของป่าบนภูพระบาทโดยได้ทั้งร่องรอยหลักฐาน คือ ภาพเขียนสีแดงที่ได้แต่งแต้มไว้ตามผนังเพิงหินทรายจำนวนมากถึง 45 แห่ง ซึ่งมีทั้งภาพฝ่ามือ ภาพคนภาพสัตว์ และภาพลวดลายเรขาคณิตต่างๆ สันนิษฐานว่าภาพเหล่านี้อาจจะทำขึ้นเพื่อการประกอบพิธีกรรม หรือ เพื่อสื่อสารอะไรบางอย่างที่รู้กันในสมัยนั้น แม้ในปัจจุบันเรายังไม่สามารถทราบความหมายที่แท้จริงของภาพทั้งหมดแต่บางภาพได้สะท้อนให้เห็นถึงการดำรงชีวิตและการมีอยู่ของคนและสัตว์ในสมัยนั้นได้เป็นอย่างดี

วัสดุที่ใช้ทำภาพเขียนสี สีที่ใช้ทำภาพเขียนสี ยังไม่มีผู้ใดลงความคิดเห็นเป็นที่แน่นอนว่าใช้สารประเภทใดแต่เท่าที่มีการศึกษาเกี่ยวกับภาพเขียนสีที่พบในประเทศไทยพบว่าสารที่ใช้น่าจะเป็นวัสดุที่มาจากธรรมชาติ เช่น ดินเทศ(red ochre) แร่เฮมาไทต์(Haematite) ซึ่งสารให้สีทั้งสองประเภทนี้จะทำให้เป็นสีแดงเข้มหาได้ง่าย บางแห่งสามารถหาได้บริเวณใกล้ๆกับที่พบภาพเขียนสี นอกจากนี้ก็สามารถหาได้บริเวณใกล้ๆกับที่พบภาพเขียนสีนอกจากนี้ก็อาจจะใช้อย่างไร เช่น ยางต้นตั่ว ซึ่งให้สีแดงได้เช่นเดียวกัน สำหรับตัวผสมสีเพื่อให้เขียนภาพได้ดีและติดทนนานน่าจะเป็นของเหลว เช่น น้ำ น้ำผึ้ง ไข่ขาว น้ำคั้นจากพืชบางชนิด กาวหนังสัตว์ เป็นต้น สำหรับอุปกรณ์ที่ใช้ในการวาดหรือเขียน นอกจากการใช้มือทาหรือพ่นด้วยปากแล้ว ก็อาจใช้กิ่งไม้เปลือกไม้ทุบให้ปลายแตกเป็นเส้นพู่กัน หรืออาจทำจากขนสัตว์บางชนิด เช่น ขนกระต่าย ใช้ในการจุ่มสีระบาย

เทคนิควิธีการทำภาพเขียนสี

เทคนิคการทำภาพเขียนสี ทำได้หลายวิธี ได้แก่

1. การวาดด้วยสีแห้ง (drawing with dry pigment)
2. การเขียนหรือระบาย (painting)
3. การพ่น (stenciling)
4. การทาบ (imprinting)
5. การสาดสี (paint splattering)

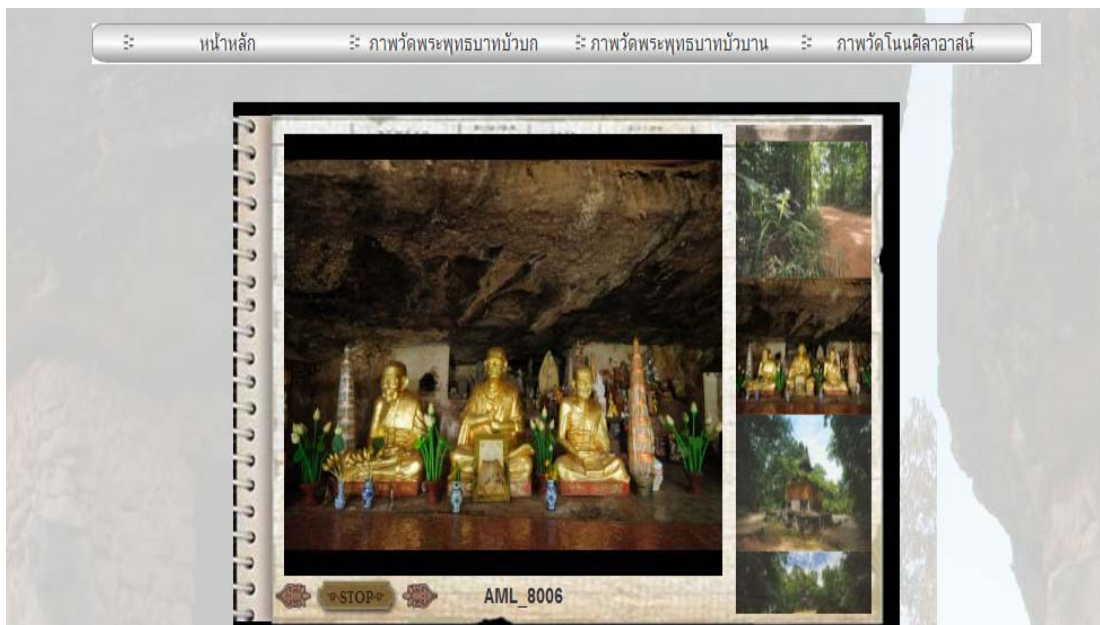
ภาพที่ 4.36 เว็บเพจนำเสนอบรรยากาศโดยรอบอุทยานประวัติศาสตร์ภูพระบาท

จากภาพที่ 4.36 ได้นำเสนอ รูปภาพบรรยากาศโดยรอบอุทยานประวัติศาสตร์ภูพระบาท ในสถานที่ต่าง ๆ ในแบบมัลติมีเดีย โดยภาพจะเปลี่ยนไปภาพใหม่ไปเรื่อย ๆ

ภาพที่ 4.37 เว็บเพจเสนอวัดพระพุทธรบาทบัวบก

จากภาพที่ 4.37 ได้นำเสนอสถานที่ท่องเที่ยวใกล้เคียง คือวัดพระพุทธรบาทบัวบกด้วยการนำเสนอเนื้อหาเรื่องราวของสถานที่ท่องเที่ยว และสไลด์ภาพบรรยากาศในสถานที่ท่องเที่ยวแบบมัลติมีเดีย

ภาพที่ 4.38 เว็บเพจนำเสนอวัดพระพุทธรูปบาทบัวบาน

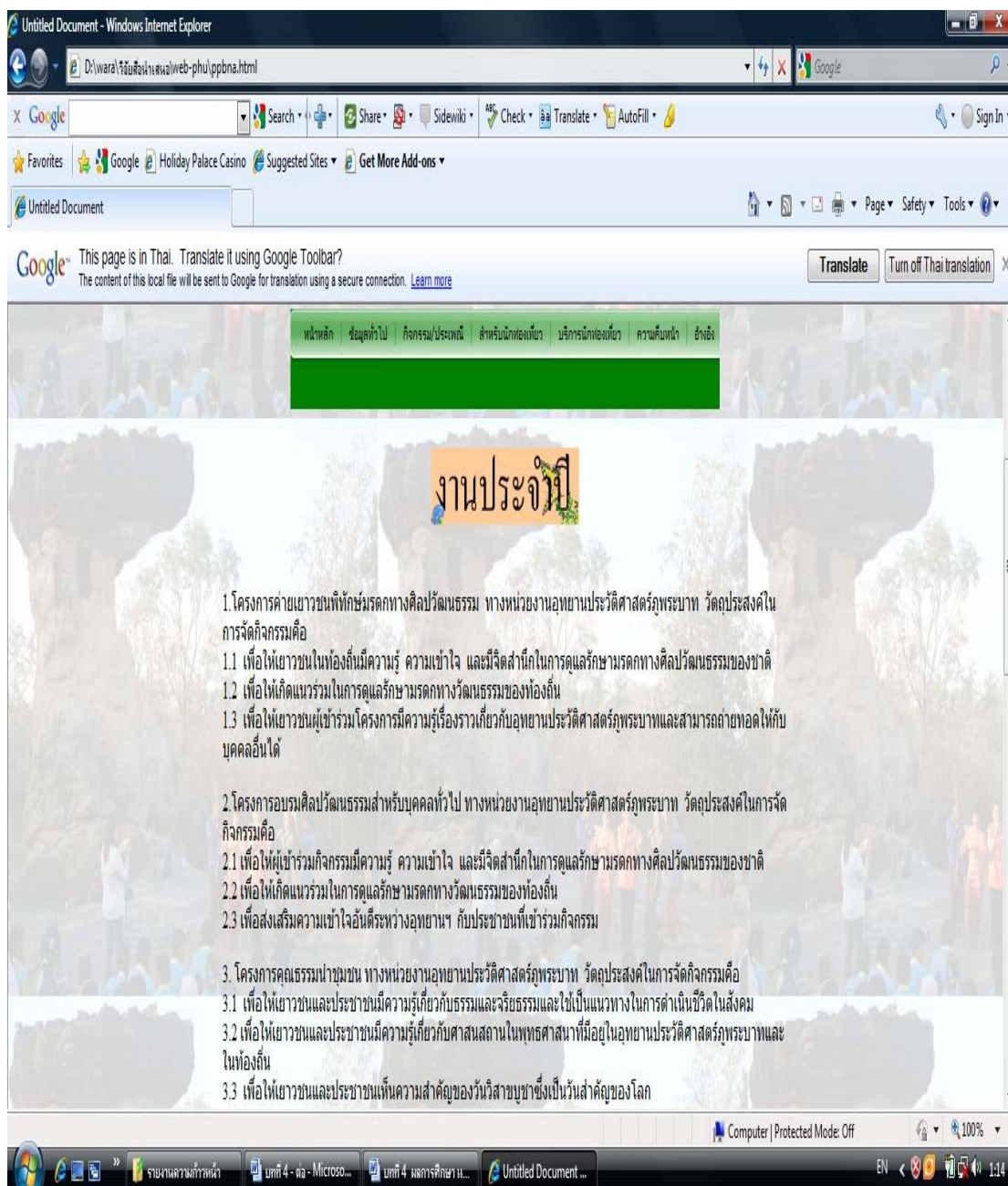
จากภาพที่ 4.38 ได้นำเสนอสถานที่ท่องเที่ยวใกล้เคียง คือวัดพระพุทธรูปบาทบัวบาน ด้วยการนำเสนอเนื้อหาเรื่องราวของสถานที่ท่องเที่ยว และสไลด์ภาพบรรยากาศในสถานที่ท่องเที่ยวแบบมัลติมีเดีย

ภาพที่ 4.39 เว็บเพจนำเสนอวัดโนนศิลาอาสน์

จากภาพที่ 4.39 ได้นำเสนอสถานที่ท่องเที่ยวใกล้เคียง คือวัดโนนศิลาอาสน์ด้วยการนำเสนอเนื้อหาเรื่องราวของสถานที่ท่องเที่ยว และสไลด์ภาพบรรยากาศในสถานที่ท่องเที่ยวแบบมัลติมีเดีย

รูปร่างแปลกตาในรูปทรงต่างๆ นับเป็นความมหัศจรรย์ของธรรมชาติในการจัดแต่งกลุ่มก้อนหินให้มีลักษณะต่างๆ ซึ่งคนรุ่นเก่าสมัยก่อนได้นำมาผูกแต่งจินตนาการเป็นเรื่องราวให้สอดคล้องกับสถานที่ นั่นคือ ตำนานรักอุษา-บารส อันลือเลื่อง พระยาพานผู้ครองเมืองพาน ได้นำธิดาแสนสวยชื่อ "นางอุษา" ไปฝากไว้กับฤาษี ในบริเวณป่าแถวภูพาน เพื่อให้นางอุษาได้รำเรียนวิชา โดยสร้างหอคอยให้อยู่อย่างโดดเดี่ยวลำพังคนเดียว ซึ่งต่อมาชาวบ้านเรียกว่า หอนางอุษา มีลักษณะเป็นเพิงหินรูปคล้ายดอกเห็ด ขนาดกว้าง 5 เมตร ยาว 7 เมตร ตรงผนังหินด้านทิศเหนือของก้อนหินก้อนล่างมีภาพเขียนสีเป็นลายเส้นสีแดง 2-3 เส้น ต่อมานางอุษาได้ร้อยดอกไม้เป็นรูปหงส์ พร้อมข้อความแสวงหาความรักลงในกลีบดอกไม้ อธิษฐานว่าใครที่จะเป็นคู่ครองของนาง ขอให้เก็บพวงมาลัยพวงนี้ได้และขอให้ได้พบกัน แล้วนำไปลอยน้ำ ปรากฏว่า "ท้าวบารส" โอรสแห่งเมืองพระโค เป็นผู้เก็บได้และนิกรใคร่รักนางอุษาทันที ได้ออกเดินทางรอนแรมไปตามป่าเขากับม้าคู่ใจ จนไปถึงที่อยู่ของนางอุษา ได้ผูกม้าไว้ที่เพิงหิน ซึ่งเรียกว่า ดอกม้าท้าวบารส (มีภาพเขียนสีอยู่บนเพิงหินด้านทิศเหนือ) เมื่อทั้งสองได้พบกัน ความรักก็เกิดขึ้น แต่เมื่อพระยาพานทราบข่าวก็โกรธมาก ได้ทำพินันสร้างวัดแข่งกัน ภายในเวลาดาวประกายพริ้วขึ้น หากฝ่ายใดสร้างเสร็จไม่ทันก็จะถูกตัดศีรษะ ฝ่ายท้าวบารสซึ่งมีแรงงานน้อยกว่า ได้คิดอุบายนำเทียนจุดสว่างไปตั้งอยู่บนปลายไม้เหนือยอดเขาฝ่ายพระยาพานเข้าใจผิดคิดว่าดาวประกายพริ้วขึ้น จึงพากันหยุดสร้างขณะเดียวกันฝ่ายท้าวบารสก็เร่งสร้างจนเสร็จ เข้าขึ้นพอรู้ว่าวัดที่ตนเองสร้างไม่เสร็จ พระยาพานจึงถูกตัดศีรษะตามสัญญาแต่พระยาพานก็สามารถฟื้นขึ้นมาใหม่ได้และเกิดการสู้รบกัน ท้าวบารสได้สังหารพระยาพาน นางอุษาเศร้าโศกเสียใจมาก ที่ท้าวบารสฆ่าพ่อของตนเอง และเมื่อกลับไปเมืองพะโค ก็ถูกพระมเหสีทั้ง 10 ของท้าวบารสรังแกและออกอุบายให้ท้าวบารส ออกไปสะเดาะเคราะห์ในป่าเป็นเวลา 1 ปี นางอุษาจึงหนีกลับไปหอนางอุษาด้วยความรู้สึกผิดหวังในความรักเกิดล้มป่วยเพราะตรอมใจ กระทั่งเสียชีวิตไป ฝ่ายท้าวบารสทราบข่าวก็รีบมาหา เห็นนางอุษาลิ้นชีวิตไป ก็ตรอมใจสิ้นตามนางไปอีกคน จากตำนานรักอุษา-บารสนี้ ได้ปรากฏเป็นก้อนหินรูปร่างต่างๆ บริเวณภูพระบาท เช่น หอนาง อุษา ดอกม้าท้าวบารส หีบศพนาง อุษา หีบศพท้าวบารส บ่อน้ำนางอุษา ก้นางอุษา และวัดพ่อดา วัดลูกเขย นอกเหนือจากนั้นยังมีภาพเขียนสีสมัยก่อนประวัติศาสตร์ประดับอยู่ตามผนังเกือบทุกแห่ง

ภาพที่ 4.41 เว็บเพจนำเสนอข้อมูลกิจกรรมประจำปีของหน่วยงานอุทยานประวัติศาสตร์พระบาท

จากภาพที่ 4.41 ได้นำเสนอข้อมูลการจัดกิจกรรมประจำปีของหน่วยงานอุทยานประวัติศาสตร์พระบาท ซึ่งทางหน่วยงานได้จัดขึ้นเป็นประจำทุกปี ดังนี้

1. โครงการค่ายเยาวชนพิทักษ์มรดกทางศิลปวัฒนธรรม ทางหน่วยงานอุทยานประวัติศาสตร์พระบาท วัตถุประสงค์ในการจัดกิจกรรมคือ

1.1 เพื่อให้เยาวชนในท้องถิ่นมีความรู้ ความเข้าใจ และมีจิตสำนึกในการดูแลรักษามรดกทางศิลปวัฒนธรรมของชาติ

1.2 เพื่อให้เกิดแนวร่วมในการดูแลรักษามรดกทางวัฒนธรรมของท้องถิ่น

1.3 เพื่อให้เยาวชนผู้เข้าร่วมโครงการมีความรู้เรื่องราวเกี่ยวกับอุทยานประวัติศาสตร์ภูพระบาทและสามารถถ่ายทอดให้กับบุคคลอื่นได้

2. โครงการอบรมศิลปวัฒนธรรมสำหรับบุคคลทั่วไป ทางหน่วยงานอุทยานประวัติศาสตร์ภูพระบาท วัตถุประสงค์ในการจัดกิจกรรมคือ

2.1 เพื่อให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีความรู้ ความเข้าใจ และมีจิตสำนึกในการดูแลรักษามรดกทางศิลปวัฒนธรรมของชาติ

2.2 เพื่อให้เกิดแนวร่วมในการดูแลรักษามรดกทางวัฒนธรรมของท้องถิ่น

2.3 เพื่อส่งเสริมความเข้าใจอันดีระหว่างอุทยานฯ กับประชาชนที่เข้าร่วมกิจกรรม

3. โครงการคุณธรรมนำชุมชน ทางหน่วยงานอุทยานประวัติศาสตร์ภูพระบาท วัตถุประสงค์ในการจัดกิจกรรมคือ

3.1 เพื่อให้เยาวชนและประชาชนมีความรู้เกี่ยวกับธรรมและจริยธรรมและใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตในสังคม

3.2 เพื่อให้เยาวชนและประชาชนมีความรู้เกี่ยวกับศาสนสถานในพุทธศาสนาที่มีอยู่ในอุทยานประวัติศาสตร์ภูพระบาทและในท้องถิ่น

3.3 เพื่อให้เยาวชนและประชาชนเห็นความสำคัญของวันวิสาขบูชาซึ่งเป็นวันสำคัญของโลก

4. โครงการจัดนิทรรศการเคลื่อนที่อุทยานประวัติศาสตร์ภูพระบาท ทางหน่วยงานอุทยานประวัติศาสตร์ภูพระบาท วัตถุประสงค์ในการจัดกิจกรรมคือ

4.1 เพื่อให้ความรู้แก่นักเรียนและประชาชนในกลุ่มเป้าหมายในเรื่องเกี่ยวกับอุทยานประวัติศาสตร์ภูพระบาท

4.2 เพื่อปลูกฝังให้นักเรียนและประชาชนในกลุ่มเป้าหมายเกิดความรักและความหวงแหนมรดกทางวัฒนธรรมของชาติ

4.3 เพื่อให้เกิดแนวร่วมในการดูแลรักษามรดกทางวัฒนธรรมของชาติต่อไป

4.4 เพื่อให้นักเรียนและประชาชนในกลุ่มเป้าหมายเกิดความภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตนที่มีสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์

4.5 เพื่อประชาสัมพันธ์อุทยานประวัติศาสตร์ภูพระบาท และสร้างภาพพจน์ที่ดีแก่ประชาชน

4.6 เพื่อเจ้าหน้าที่ได้มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานนอกพื้นที่

4.7 เพื่อให้เกิดความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคลากรทางด้านการศึกษาของแต่ละหน่วยงาน อันเป็นประโยชน์ในการร่วมมือกันพัฒนาท้องถิ่นต่อไป สถานที่ที่ใช้สำหรับจัดนิทรรศการคือ งานประจำปีทุ่งศรีเมืองซึ่งตรงกับช่วงวันที่ 1 – 15 ธันวาคม เป็นประจำปี และโรงเรียนต่างๆ ในเขตอำเภอบ้านผือ โดยเป็นการจัดนิทรรศการเพื่อเชิญชวนบุคคลภายนอกเข้ามาใช้สถานที่ และมีการประชาสัมพันธ์อุทยานประวัติศาสตร์ภูพระบาทด้วย มีการนำโมเดลจำลองหอนางอุสาไปประกอบติดตั้งในนิทรรศการ เพื่อให้ผู้เยี่ยมชมงานได้เห็นภาพจำลองที่เสมือนจริง เพื่อเป็นการจูงใจอีกทางหนึ่งสำหรับการจัดนิทรรศการในงานประจำปีทุ่งศรีเมืองที่ผ่านมา ผู้ให้สัมภาษณ์ นาย กิตติรัตน์ ศิริ เจ้าหน้าที่บรรยายของอุทยานประวัติศาสตร์ภูพระบาท วัตถุประสงค์ในการจัดทำบุญในงานประจำปีทุ่งศรีเมืองจังหวัดอุดรธานี คือ เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดอุดรธานี ให้ชาวต่างชาติและผู้มาเยือนทราบว่าจังหวัดอุดรธานีมีสถานที่ท่องเที่ยวคืออุทยานประวัติศาสตร์ภูพระบาทงบประมาณในการสนับสนุนมาจากกรมศิลปากร ใช้งบประมาณปีละ ประมาณ 50,000 บาท ในการจัดทำบุญ สำหรับการจัดทำบุญครั้งนี้เรื่องที่จะแนะนำให้แก่นักท่องเที่ยวทราบ ได้แก่ การแสดงรูปปั้นจำลองของหอนางอุสา และการใช้พื้นที่ในอุทยานประวัติศาสตร์ภูพระบาทเพื่อการท่องเที่ยว การแสดงพันธุ์ไม้ท้องถิ่นเช่นกล้วยไม้نانาพันธุ์ ผลตอบรับจากผู้เข้าชมในการจัดทำบุญในครั้งนี้ คือมีผลตอบรับระดับดี นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติที่เข้ามาในบุญเข้าใจในการแนะนำและทราบว่าอุทยานประวัติศาสตร์ภูพระบาทอยู่ที่ไหน แต่ที่น่าแปลกคือคนในท้องถิ่นจังหวัดอุดรธานีเองยังไม่ทราบว่ามีการจัดนิทรรศการนี้เกี่ยวข้องกับอะไร และเป็นหน่วยงานที่มาจากที่ไหน การจัดทำบุญในงานประจำปีทุ่งศรีเมือง จะจัดตลอดไปในทุกปี และการจัดทำบุญในรูปแบบนี้ยังมีการจัดตามโรงเรียนอีกปีละ 10 แห่ง โดยเป็นการจัดนิทรรศการเคลื่อนที่ ซึ่งจะมีการบรรยายถึงอุทยานประวัติศาสตร์ภูพระบาท นอกจากบรรยายแล้วก็มีคำถามให้นักเรียนร่วมสนุกตอบคำถาม และแจกของรางวัล โรงเรียนที่ไปจะเป็นโรงเรียนในเขตจังหวัดอุดรธานี แต่ในปี พ.ศ. 2551 ทางหน่วยงานอุทยานประวัติศาสตร์ภูพระบาท จะเคลื่อนที่การจัดนิทรรศการไปโรงเรียนต่างอำเภอใกล้เคียงเช่น อำเภอน้ำโสม เป็นต้น 5. โครงการจัดกิจกรรมวันเด็กแห่งชาติ อุทยานประวัติศาสตร์ภูพระบาท ทางหน่วยงานอุทยานประวัติศาสตร์ภูพระบาท วัตถุประสงค์ในการจัดกิจกรรมคือ

5.1 เพื่อตอบสนองนโยบายของรัฐบาลที่มุ่งส่งเสริมทั้งภาครัฐ และเอกชนให้ร่วมมือกัน ระดมสรรพกำลังในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็กและเยาวชน ตามปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิ และหน้าที่เด็กแห่งสหประชาชาติ

5.2 เพื่อให้ประชาชนตระหนักถึงความสำคัญของเด็กและเยาวชน ซึ่งเป็นกำลังและ อนาคตที่สำคัญในการพัฒนาประเทศชาติ

5.3 เพื่อส่งเสริมให้เด็กและเยาวชน มีสุขภาพอนามัยที่แข็งแรง สมบูรณ์ทั้งทาง ร่างกาย สติปัญญา อารมณ์และจิตใจ

5.4 เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กและเยาวชน ได้มีโอกาส แสดงความสามารถใน กิจกรรมที่ก่อให้เกิดประโยชน์ ทำให้เกิดความภาคภูมิใจ และความเชื่อมั่นในตนเอง

5.5 เพื่อเสริมสร้างความรู้แก่เด็กและเยาวชนในด้านต่าง ๆ ตามบทบาทของอุทยาน ประวัติศาสตร์ในฐานะแหล่งการศึกษาตลอดชีพ

5.6 เพื่อปลูกฝังให้เด็กและเยาวชนมีความรักและหวงแหนมรดกทางวัฒนธรรมของชาติ

5.7 เพื่อประชาสัมพันธ์อุทยานประวัติศาสตร์ภูพระบาท และสร้างภาพพจน์ที่ดีแก่ ประชาชน

5.8 เพื่อกระตุ้นให้ประชาชนรักการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติ อันจะ ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อท้องถิ่นนานัปการ

6. โครงการพิเศษที่ได้จัดขึ้นในช่วง วันที่ 13 – 15 พฤศจิกายน 2552 คือ งานเทศกาลภูพระบาท และไทพวนบ้านฝื่อ Phu Prabat & Puan Banpeu Festival เทศกาลภูพระบาทและไทพวนบ้านฝื่อ November 13-15 พฤศจิกายน 2009 ณ ลานที่ว่าการอำเภอบ้านฝื่อ และ อุทยานประวัติศาสตร์ ภูพระบาท จ.อุดรธานี

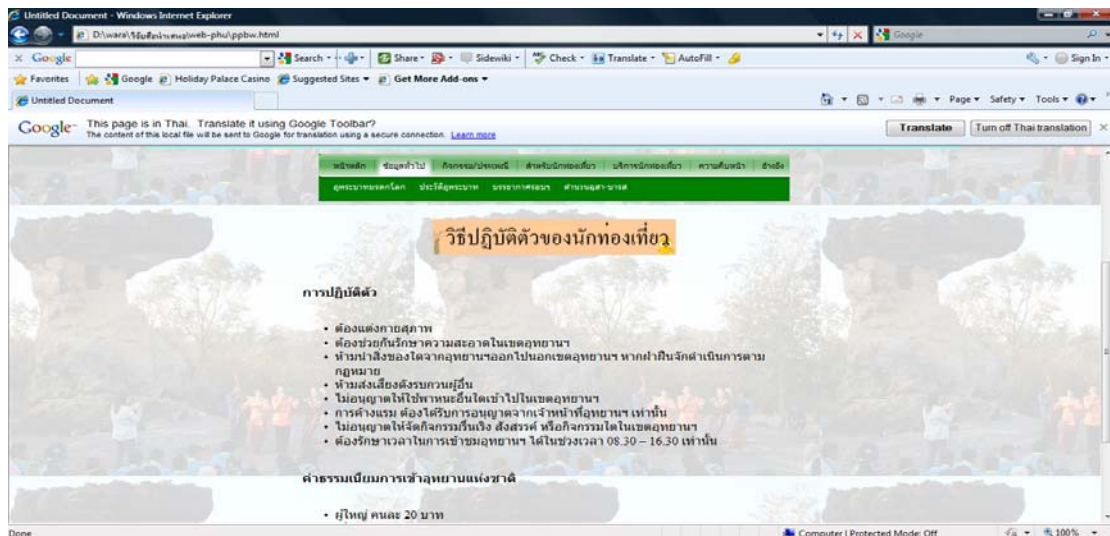
ภาพที่ 4.42 โปสเตอร์ประชาสัมพันธ์เทศกาลภูพระบาทและไทพวนบ้านผือ

จากภาพที่ 4.42 เป็นโปสเตอร์ประชาสัมพันธ์เทศกาลภูพระบาทและไทพวนบ้านผือที่จัดขึ้นในในช่วงวันที่ 13 – 15 พฤศจิกายน 2552

ภาพที่ 4.43 เว็บเพจนำเสนอกิจกรรมประเพณีท้องถิ่นในเขตพื้นที่อุทยานประวัติศาสตร์ภูพระบาท

จากภาพที่ 4.43 ได้นำเสนอ เนื้อหากิจกรรมประเพณีท้องถิ่นในเขตพื้นที่อุทยาน
ประวัติศาสตร์ภูพระบาท

ภาพที่ 4.44 เว็บเพจนำเสนอวิธีปฏิบัติตัวของนักท่องเที่ยว

จากภาพที่ 4.44 ได้นำเสนอข้อมูลวิธีปฏิบัติตัวของนักท่องเที่ยวดังนี้

การปฏิบัติตัว

- ต้องแต่งกายสุภาพ
- ต้องช่วยกันรักษาความสะอาดในเขตอุทยานฯ
- ห้ามนำสิ่งของใดจากอุทยานฯออกไปนอกเขตอุทยานฯ หากฝ่าฝืนจักดำเนินการตามกฎหมาย
- ห้ามส่งเสียงดังรบกวนผู้อื่น
- ไม่อนุญาตให้ใช้พาหนะอื่นใดเข้าไปในเขตอุทยานฯ
- การค้างแรม ต้องได้รับการอนุญาตจากเจ้าหน้าที่อุทยานฯ เท่านั้น
- ไม่อนุญาตให้จัดกิจกรรมรื่นเริง สังสรรค์ หรือกิจกรรมใดในเขตอุทยานฯ
- ต้องรักษาเวลาในการเข้าชมอุทยานฯ ได้ในช่วงเวลา 08.30 – 16.30 เท่านั้น

ค่าธรรมเนียมการเข้าอุทยานแห่งชาติ

- ผู้ใหญ่ คนละ 20 บาท
- เด็ก คนละ 10 บาท
- กรณีเป็นเด็กอายุต่ำกว่า 14 ปี แต่ถ้าอายุต่ำกว่า 3 ปี จักไม่เรียกเก็บค่าธรรมเนียม
- กรณีเป็นนักเรียน นิสิต นักศึกษา จักเก็บค่าธรรมเนียมในอัตราสำหรับเด็ก
- ชาวต่างชาติ คนละ 30 บาท

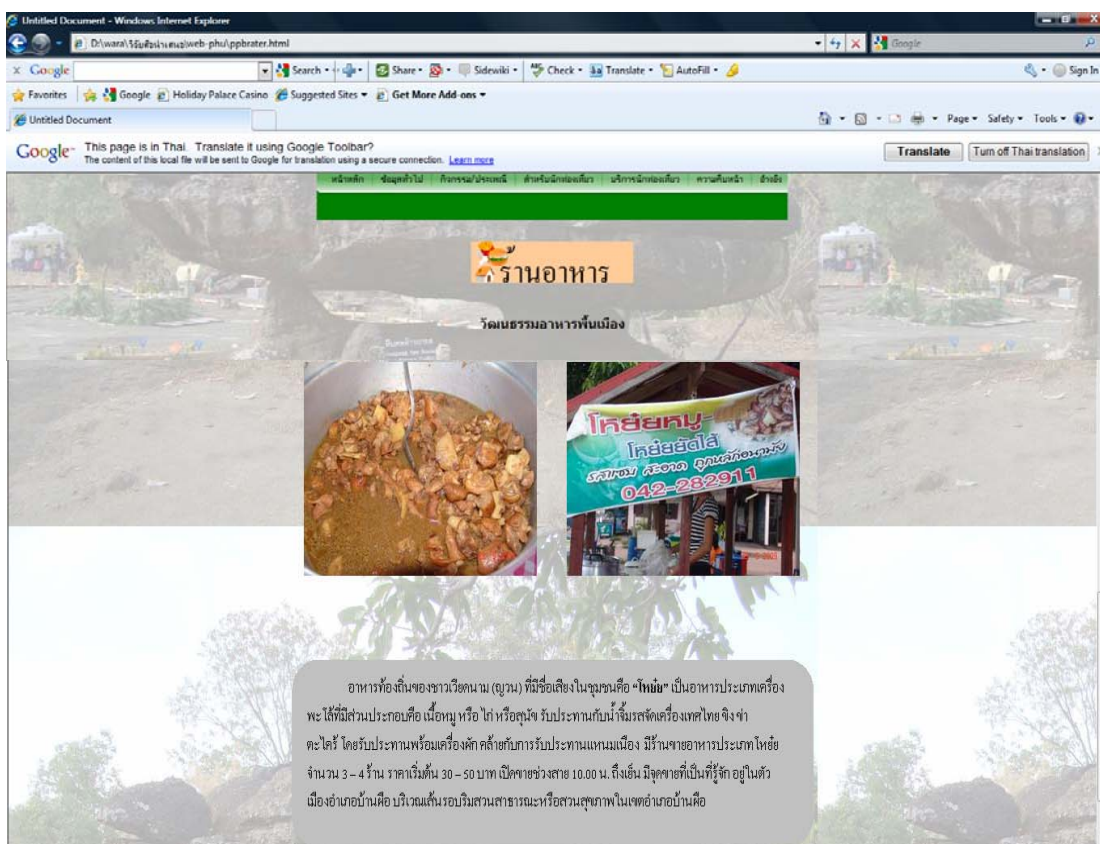

ภาพที่ 4.45 เว็บไซต์สถานที่พักในเขตพื้นที่อุทยานประวัติศาสตร์ภูพระบาท

จากภาพที่ 4.45 ได้นำเสนอข้อมูลสถานที่พัก โดยได้นำเสนอข้อมูลดังนี้

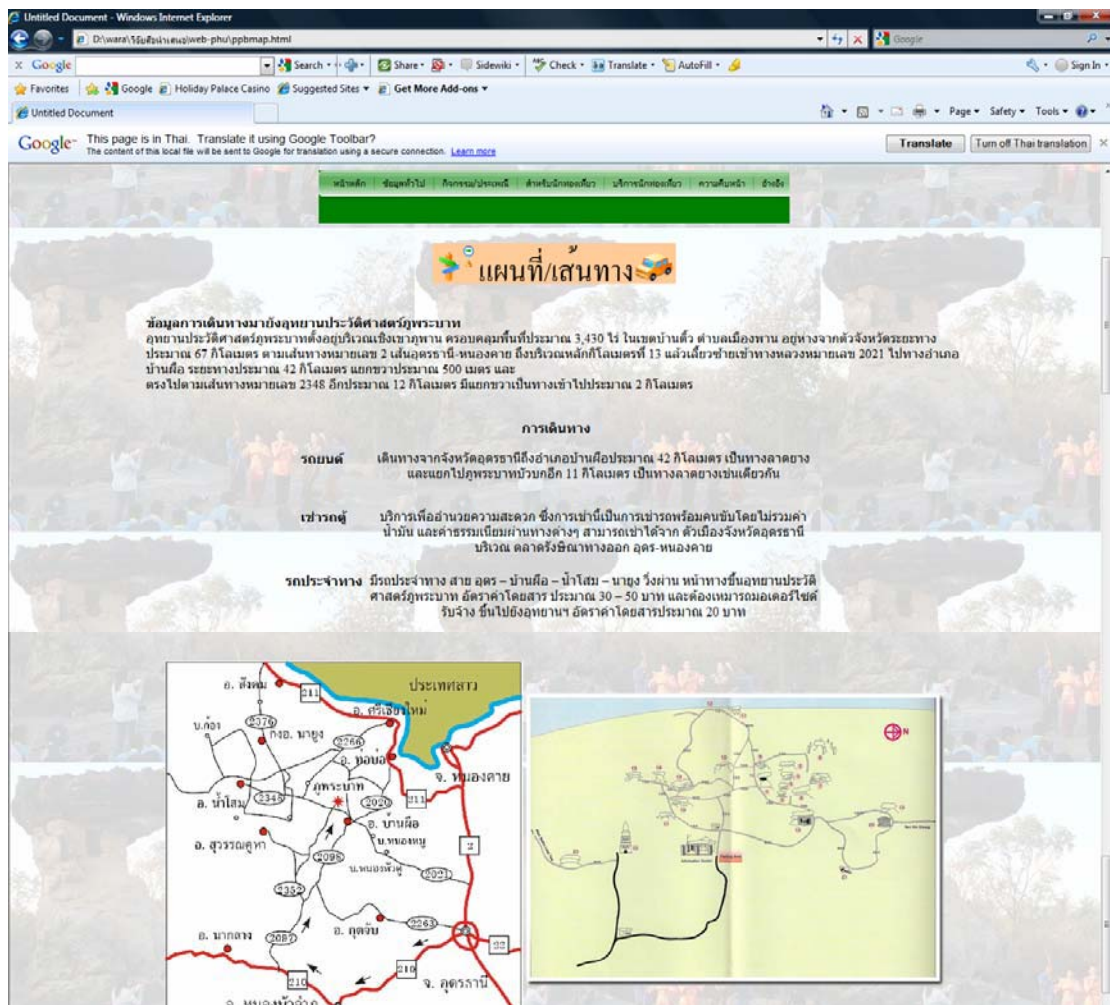
1. ริมหนองรีสอร์ท โทร 0-4228-1442
2. เฟื่องฟ้ารีสอร์ท โทร 0-4228-1485
3. วังเดือนห้ารีสอร์ท โทร. 01-9649302 06-2296383 09-6199666
4. รอบเมืองรีสอร์ท โทร. 042-281039 07- 9541757
5. ดุสิตรีสอร์ท โทร 081 -4715265 086-2259571
6. ที.เค.รีสอร์ท โทร 089-6199666
7. บ้านพักในเขตอุทยานประวัติศาสตร์ภูพระบาท

การพักแรมในอุทยานประวัติศาสตร์ภูพระบาท มีบ้านพักบริการแก่นักท่องเที่ยว จำนวน 3 หลัง สามารถพักแรมได้ หลังละ 2 – 5 คน มีอาคารเอนกประสงค์ที่สามารถเป็นทั้งห้องประชุม ขนาด 20-150 คน และดัดแปลงเป็นห้องพักรับการพักเป็นกลุ่มขนาดใหญ่ได้ 50 – 150 คน อาหารสามารถนำไปเองหรือ ให้ทางอุทยานฯ จัดเตรียมให้ได้ โดยติดต่อยังเจ้าหน้าที่อุทยานโดยตรงที่สำนักงานในวันเวลาราชการ

ภาพที่ 4.46 เว็บไซต์ข้อมูลร้านอาหารท้องถิ่น

จากภาพที่ 4.46 ได้นำเสนอข้อมูลร้านอาหารประจำท้องถิ่นในเนื้อหาดังนี้ อาหารท้องถิ่นของชาวเวียดนาม (ญวน) ที่มีชื่อเสียงในชุมชนคือ “โฮย๋” เป็นอาหารประเภทเครื่องพะโล้ที่มีส่วนผสมคือเนื้อหมู หรือ ไก่ หรือ สุนัข รับประทานกับน้ำจิ้มรสจัดเครื่องเทศไทย ชিং ข่า ตะไคร้ โดยรับประทานพร้อมเครื่องผักคล้ายกับการรับประทานแฮมเนือง มีร้านขายอาหารประเภทโฮย๋จำนวน 3 – 4 ร้าน ราคาเริ่มต้นที่ 30 – 50 บาท เปิดขายช่วงสาย 10.00 ถึงเย็น มีจุดขายที่เป็นที่รู้จักอยู่ในตัวเมืองอำเภอบ้านฝ้อ บริเวณเส้นรอบริมสวนสาธารณะหรือสวนสุขภาพในเขตอำเภอบ้านฝ้อ

ภาพที่ 4.47 เว็บไซต์ข้อมูล แผนที่ / เส้นทาง การเดินทาง

จากภาพที่ 4.47 ได้นำเสนอข้อมูลแผนที่ / เส้นทาง การเดินทาง พร้อมภาพประกอบ ดังนี้ อุทยานประวัติศาสตร์ภูพระบาทตั้งอยู่บริเวณเชิงเขาภูพาน ครอบคลุมพื้นที่ประมาณ 3,430 ไร่ ในเขตบ้านดิว ตำบลเมืองพาน อยู่ห่างจากตัวจังหวัดระยะทางประมาณ 67 กิโลเมตร ตามเส้นทาง

หมายเลข 2 เส้นอุดรธานี-หนองคาย ถึงบริเวณหลักกิโลเมตรที่ 13 แล้วเลี้ยวซ้ายเข้าทางหลวงหมายเลข 2021 ไปทางอำเภอบ้านผือ ระยะทางประมาณ 42 กิโลเมตร แยกขวาประมาณ 500 เมตร และตรงไปตามเส้นทางหมายเลข 2348 อีกประมาณ 12 กิโลเมตร มีแยกขวาเป็นทางเข้าไปประมาณ 2 กิโลเมตร

การเดินทาง

รถยนต์ เดินทางจากจังหวัดอุดรธานีถึงอำเภอบ้านผือประมาณ 42 กิโลเมตร เป็นทางลาดยาง และแยกไปภูพระบาทบ่วงกอีก 11 กิโลเมตร เป็นทางลาดยางเช่นเดียวกัน

เช่ารถตู้ บริการเพื่ออำนวยความสะดวก ซึ่งการเช่านี้เป็นการเช่ารถพร้อมคนขับโดยไม่รวมค่าน้ำมัน และค่าธรรมเนียมผ่านทางต่างๆ สามารถเช่าได้จาก ตัวเมืองจังหวัดอุดรธานี บริเวณตลาดวังศิณาทางออก อุดร-หนองคาย

รถประจำทาง มีรถประจำทาง สาย อุดร – บ้านผือ – น้ำโสม – นาเยื้อง วิ่งผ่าน หน้าทางขึ้นอุทยานประวัติศาสตร์ภูพระบาท อัตราค่าโดยสาร ประมาณ 30 – 50 บาท และต้องเหมารถมอเตอร์ไซด์รับจ้าง ขึ้นไปยังอุทยานฯ อัตราค่าโดยสารประมาณ 20 บาท

บุคลากร

บุคลากรของอุทยานประวัติศาสตร์ภูพระบาท
ข้าราชการ ๒ อัตรา

ที่	ชื่อ - สกุล	ตำแหน่ง
๑	นางธาดา สิงขรวง	หัวหน้าอุทยานประวัติศาสตร์ภูพระบาท นักโบราณคดีชำนาญการ
๒	นางชนธิศ จันทะศรี	นายช่างโยธาชำนาญงาน

พนักงานราชการ จำนวน ๕ อัตรา

ที่	ชื่อ - สกุล	ตำแหน่ง
๑	นางกนิษฐา พัวแหง	เจ้าหน้าที่การเงินและบัญชี
๒	นางสาวนิรุทธา พลราช	เจ้าหน้าที่ธุรการ
๓	นายวัฒนา พรหมวิชัย	ช่างเครื่องกล
๔	นายเสกสรรค์ ทอมเพชร	นายช่างศิลปกรรม
๕	นายกิตติรัตน์ ศิริ	ผู้ช่วยนักโบราณคดี

จ้างเหมาบริการ (งบดำเนินงาน) จำนวน ๕ อัตรา

ที่	ชื่อ - สกุล	ตำแหน่ง
๑	นางสาวอาณัติชัย จันทะพงษ์	เจ้าหน้าที่รักษาและป่าชน
๒	นายสมพงษ์ ขวัญแสง	เจ้าหน้าที่รักษาและป่าชน

ภาพที่ 4.48 เว็บไซต์นำเสนอข้อมูลบุคลากรหน่วยงานอุทยานประวัติศาสตร์ภูพระบาท

จากภาพที่ 4.48 ได้นำเสนอข้อมูลบุคลากรดังต่อไปนี้

บุคลากรของอุทยานประวัติศาสตร์ภูพระบาท

ข้าราชการ ๒ อัตรา

ที่	ชื่อ - สกุล	ตำแหน่ง
1	นางธาดา สังข์ทอง	หัวหน้าอุทยานประวัติศาสตร์ภูพระบาท นักโบราณคดีชำนาญการ
2	นางชลธิศ ทิพฤตธี	นายช่างโยธาชำนาญงาน

พนักงานราชการ จำนวน ๕ อัตรา

ที่	ชื่อ - สกุล	ตำแหน่ง
1	นางกนิษฐา พัวแพง	เจ้าหน้าที่การเงินและบัญชี
2	นางสาวนัฐรดา พลราช	เจ้าหน้าที่ธุรการ
3	นายวัฒนา พรหมวิชัย	ช่างเครื่องกล
4	นายเสกสรร หอมเพชร	นายช่างศิลปกรรม
5	นายกิตติรัตน์ ศิริ	ผู้ช่วยนักโบราณคดี

จ้างเหมาบริการ (งบดำเนินงาน) จำนวน ๔ อัตรา

ที่	ชื่อ - สกุล	ตำแหน่ง
1	นางสาวชฎาณิษฐ์ จันทะพงษ์	เจ้าหน้าที่บรรยายและนำชม
2	นายสมพงษ์ ช่วยแสง	เจ้าหน้าที่บรรยายและนำชม
3	นายเจษฎา จันทรเพ็ญ	เจ้าหน้าที่บรรยายและนำชม
4	นายสนธยา สังข์ทอง	พนักงานขับรถ

จ้างเหมาบริการกองทุนโบราณคดี จำนวน ๑ ราย

ที่	ชื่อ - สกุล	ตำแหน่ง
1	นางจิรรัตน์ นาคี	นักการภารโรง

ลูกจ้างชั่วคราวเงินกองทุนโบราณคดี จำนวน ๑๓ ราย

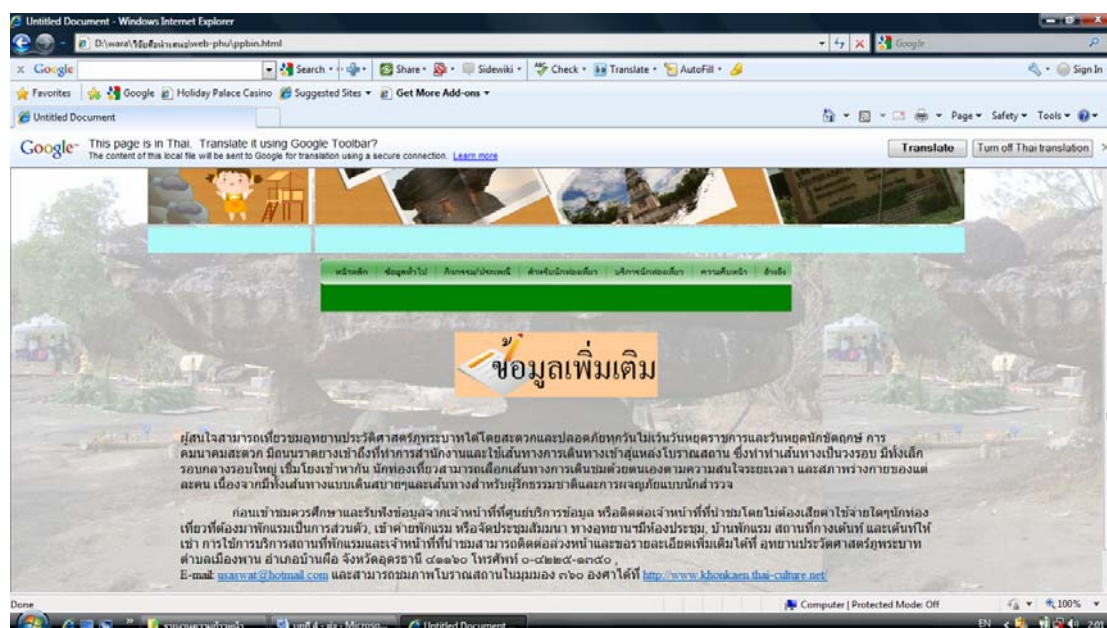
ที่	ชื่อ - สกุล	ตำแหน่ง
1	นายสมดี อรัญรุท	พนักงานนำชม
2	นายประจวบ วิยะรัตน์	พนักงานดูแลโบราณสถาน
3	นายดวงจิตร์ น้อยนรินทร์	พนักงานดูแลโบราณสถาน

4	นายนคราญ คะสุดใจ	พนักงานดูแลโบราณสถาน
5	นายจันทร จันทะวงษ์	พนักงานดูแลโบราณสถาน
6	นายบัวบาน ชัยเสนา	ยามรักษาการณ์
7	นายณรงฤทธิ์ คะดุลย์	ยามรักษาการณ์
8	นายชูชาติ เทียมชัยภูมิ	ยามรักษาการณ์
9	นายบุญแสน นามวงศ์	ยามรักษาการณ์
10	นางสาวธิดารักษ์ ธรรมประเสริฐ	พนักงานจำหน่ายบัตร
11	นางทองคำ ช่วยแสง	พนักงานจำหน่ายบัตร
12	นายยุทธชัย ชาวดร	ผู้ช่วยช่างไฟฟ้า
13	นายวรเมธ ผลบุญ	พนักงานขับรถ

จ้างเหมาบริการ (งบลงทุน) จำนวน ๒๖ อัตรา

ที่	ชื่อ - สกุล	ตำแหน่ง
1	นายวัฒนา พรหมเทศ	คนงาน
2	นายสมัย แสนเพ็ง	คนงาน
3	นายฉลวย นาคี	คนงาน
4	นายมงคล กิตติศัพท์	ยาม
5	นายเตี้ยคำ ผิวสว่าง	คนงาน
6	นายสาคร เจริญชนม์	คนงาน
7	นายบุญสูง แข็งขัน	คนงาน
8	นายสมัย สมบัติดี	ยาม
9	นายเชิดชัย ชัยเสนา	คนงาน
10	นายสมหวัง โสดา	คนงาน
11	นายคุณศักดิ์ ชาวค้อ	คนงาน
12	นายถาวร โทมเถา	คนงาน
13	นายคำเพชร โทมเถา	ยาม
14	นายพิมพ์ทอง โสดา	คนงาน
15	นางสมจันทร์ มะรังษี	คนงาน

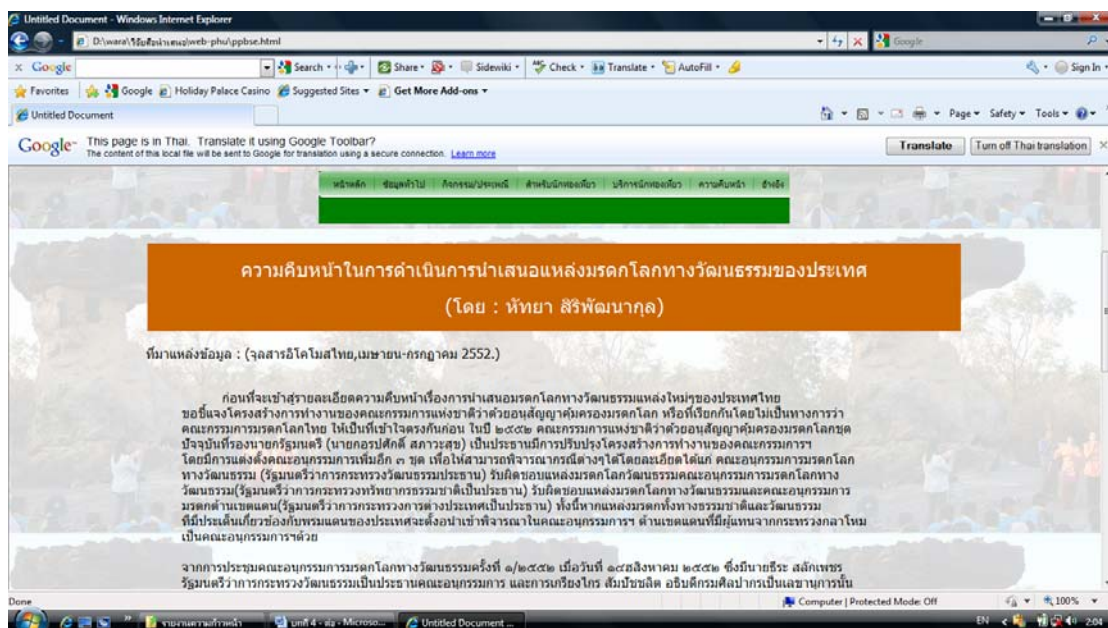
16	นางวิภาภรณ์	ทองเพชร	คนงาน
17	นางสง่า	นามวงษ์	คนงาน
18	นางจิตนาภรณ์	แสนเพ็ง	คนงาน
19	นางสาวหนูพัฒน์	คานทอง	คนงาน
20	นางเพ็ญศรี	ผลบุญ	คนงาน
21	นางสาวสาวิตรี	บุตรโส	คนงาน
22	นางดวงเดือน	บุญเหลือ	คนงาน
23	นางบัวแพง	ทิพฤาตรี	คนงาน
24	นายอนุชิต	วงสกุลภักดี	คนงาน
25	นายอำภัย	ทองตัน	คนงาน
26	นายวิชัย	กระอ่อน	คนงาน

ภาพที่ 4.49 เว็บเพจการติดต่อข้อมูลเพิ่มเติม

จากภาพที่ 4.49 ได้นำเสนอข้อมูลการติดต่อข้อมูลเพิ่มเติม ดังนี้ ผู้สนใจสามารถเที่ยวชมอุทยานประวัติศาสตร์ภูพระบาทได้โดยสะดวกและปลอดภัยทุกวันไม่เว้นวันหยุดราชการและวันหยุดนักขัตฤกษ์ การคมนาคมสะดวก มีถนนลาดยางเข้าถึงที่ทำการสำนักงานและใช้เส้นทาง การเดินทางเข้าสู่แหล่งโบราณสถาน ซึ่งทำเส้นทางเป็นวงรอบ มีทั้งเล็ก รอบกลางรอบใหญ่ เข็ม

โยงเข้าหากัน นักท่องเที่ยวสามารถเลือกเส้นทางเดินชมด้วยตนเองตามความสนใจระยะเวลา และสภาพร่างกายของแต่ละคน เนื่องจากมีทั้งเส้นทางแบบเดินสบายๆ และเส้นทางสำหรับผู้รัก ธรรมชาติและการผจญภัยแบบนักสำรวจ ก่อนเข้าชมควรศึกษาและรับฟังข้อมูลจากเจ้าหน้าที่ ศูนย์บริการข้อมูล หรือติดต่อเจ้าหน้าที่ที่นำชมโดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายใดๆ นักท่องเที่ยวที่ต้องการ พักแรมเป็นการส่วนตัว, เข้าค่ายพักแรม หรือจัดประชุมสัมมนา ทางอุทยานฯ มีห้องประชุม, บ้านพักแรม สถานที่กางเต็นท์ และเต็นท์ให้เช่า การใช้บริการสถานที่พักแรมและเจ้าหน้าที่ที่ นำชมสามารถติดต่อล่วงหน้าและขอรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่ อุทยานประวัติศาสตร์ภูพระบาท ตำบลเมืองพาน อำเภอบ้านผือ จังหวัดอุดรธานี ๔๑๑๖๐ โทรศัพท์ ๐-๔๒๒๕-๑๓๕๐ , E-mail: usaswat@hotmail.com และสามารถชมภาพโบราณสถานในมุมมอง ๓๖๐ องศาได้ที่ <http://www.khonkaen.thai-culture.net/>

ภาพที่ 4.50 เว็บไซต์ความคืบหน้าของอุทยานประวัติศาสตร์ภูพระบาทในการ ดำเนินการนำเสนอขึ้นทะเบียนรับมรดกโลก

จากภาพที่ 4.50 ได้นำเสนอข้อมูล ความคืบหน้าในการดำเนินการนำเสนอแหล่งมรดกโลก ทางวัฒนธรรมของประเทศ(โดย : หัตยา สิริพัฒนานกุล) ดังนี้
ที่มาแหล่งข้อมูล : (จุฬาราชวิทยาลัยไทย, เมษายน-กรกฎาคม 2552.)

ก่อนที่จะเข้าสู่รายละเอียดความคืบหน้าเรื่องการนำเสนอมรดกโลกทางวัฒนธรรมแหล่งใหม่ๆของประเทศไทยขอชี้แจงโครงสร้างการทำงานของคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยอนุสัญญาคุ้มครองมรดกโลก หรือที่เรียกกันโดยไม่เป็นทางการว่า คณะกรรมการมรดกโลกไทย ให้เป็นที่เข้าใจตรงกันก่อน ในปี ๒๕๕๒ คณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยอนุสัญญาคุ้มครองมรดกโลกชุดปัจจุบันที่รองนายกรัฐมนตรี (นายกรณ์ศักดิ์ สภาวะสุข) เป็นประธานมีการปรับปรุงโครงสร้างการทำงานของคณะกรรมการฯ โดยมีการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพิ่มอีก ๓ ชุด เพื่อให้สามารถพิจารณากรณีต่างๆได้โดยละเอียดได้แก่ คณะอนุกรรมการมรดกโลกทางวัฒนธรรม (รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรมประธาน) รับผิดชอบแหล่งมรดกโลกวัฒนธรรม คณะอนุกรรมการมรดกโลกทางวัฒนธรรม(รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมประธาน) รับผิดชอบแหล่งมรดกโลกทางวัฒนธรรมและคณะอนุกรรมการ มรดกด้านเขตแดน (รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศเป็นประธาน) ทั้งนี้หากแหล่งมรดกทั้งทางธรรมชาติและวัฒนธรรมที่มีประเด็นเกี่ยวข้องกับพรมแดนของประเทศจะตั้งอนำเข้าพิจารณาในขณะอนุกรรมการฯ ด้านเขตแดนที่มีผู้แทนจากกระทรวงกลาโหมเป็นคณะอนุกรรมการฯด้วย จากการประชุมคณะอนุกรรมการมรดกโลกทางวัฒนธรรมครั้งที่ ๑/๒๕๕๒ เมื่อวันที่ ๑๔ สิงหาคม ๒๕๕๒ ซึ่งมีนายธีระ สลักเพชร รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรมเป็นประธานคณะอนุกรรมการ และการเกรียงไกร สัมปัชชลิต อธิบดีกรมศิลปากรเป็นเลขานุการนั้น สำนักโบราณคดีกรมศิลปากรได้เสนอความคืบหน้าในการดำเนินขึ้นทะเบียนแหล่งมรดกวัฒนธรรม ๒ แหล่ง ซึ่งอยู่ในบัญชีรายชื่อชั่วคราว (Tentative List) ของคณะกรรมการมรดกโลกแล้ว ได้แก่ อุทยานประวัติศาสตร์ภูพระบาท และเส้นทางวัฒนธรรมปราสาทพิมาย ปราสาทพนมรุ้ง ปราสาทเมืองต่ำและโบราณสถานที่เกี่ยวข้อง ตามด้วยการนำเสนอแหล่งมรดกวัฒนธรรมอีก ๓ แหล่งเพื่อขอความเห็นชอบจากคณะอนุกรรมการฯในการดำเนินการด้านวิชาการและจัดเตรียมเอกสารสำหรับนำเข้าสู่บัญชีรายชื่อชั่วคราวของคณะกรรมการ มรดกโลกในอนาคตอันใกล้ แหล่งมรดกวัฒนธรรมดังกล่าว ได้แก่ ๑)เส้นทางวัฒนธรรม นครศรีธรรมราช-สทิงพระ-ไทรบุรี ๒) แหล่งวัฒนธรรมล้านนา ๓)แหล่งโบราณคดีเมืองเก่าเชียงแสนและสุวรรณคงคำ จังหวัดเชียงราย ประเทศไทย และแขวงบ่อแก้ว สปป.ลาว๔) ภูมิทัศน์วัฒนธรรมแห่งแม่น้ำเจ้าพระยาและ๕) กลุ่มสถาปัตยกรรมของสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอเจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ ซึ่งรายละเอียดของแต่ละแหล่งคงจะได้เล่าสู่กันฟังในโอกาสต่อไปสำหรับอุทยานประวัติศาสตร์ภูพระบาทนั้น กรมศิลปากรได้มอบให้อิโศมิสไทย ดำเนินการจัดทำเอกสารเพื่อนำเสนอเป็นมรดกโลก (ที่เรียกกันว่า Nomination Document) เนื่องจากอุทยานมีความพร้อมในการนำเสนอเป็นมรดกโลกโดยเฉพาะด้านการบริหารจัดการซึ่ง

อยู่ในความดูแลของกรมศิลปากรและกรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืชอยู่แล้ว หากสนใจรายละเอียดของเอกสารดังกล่าว สามารถดูได้จาก Operational Guidelines for the Implementation of the World Heritage Convention ที่เว็บไซต์ของศูนย์มรดกโลก ซึ่ง Guidelines นี้กล่าวได้ว่าเป็นคู่มือสำหรับการนำเสนอแหล่งมรดกต่างๆขึ้นเป็นมรดกโลก มีการปรับปรุงรายละเอียดอย่างสม่ำเสมอ โดยคณะกรรมการมรดกโลก ฉบับที่เราใช้อยู่ตอนนี้จะเป็นฉบับปรับปรุงเมื่อปี ๒๐๐๘ และเท่าที่ทราบกำลังจะมีฉบับปรับปรุงล่าสุดออกมาอีกเร็วๆนี้ ส่วนเอกสารนำเสนอเป็นมรดกโลกของอุทยานประวัติศาสตร์ภูพระบาท ในขั้นตอนการจัดเตรียมเอกสารจะมีการจัดประชุม ระดมความคิดจากผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนรวมทั้งนักวิชาการและประชาชนผู้สนใจด้วย คาดว่าจะสามารถดำเนินการในส่วนนี้ในเร็ววัน อย่างไรก็ตาม สำหรับเส้นทางวัฒนธรรมปราสาทพิมาย ปราสาทพนมรุ้ง ปราสาทเมืองต่ำและโบราณสถานที่เกี่ยวข้องนั้น เนื่องจากมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในด้านการบริหารจัดการหลายหน่วยงาน เฉพาะในส่วนของกรมศิลปากรก็ประกอบด้วยอุทยานประวัติศาสตร์พิมาย และอุทยานประวัติศาสตร์พนมรุ้ง อีกทั้งองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นต่างๆที่เกี่ยวข้องตลอดเส้นทางนี้ ด้วยเหตุนี้การจัดเตรียมเอกสารเพื่อนำเสนอเส้นทางวัฒนธรรมพิมายเป็นมรดกโลกจึงยังต้องใช้เวลาเตรียมความพร้อมอีกระยะหนึ่ง ส่วนแหล่งมรดกโลกทั้ง ๕ แหล่งข้างต้นนั้น คณะอนุกรรมการมรดกโลกทางวัฒนธรรมได้ให้ความเห็นชอบในเบื้องต้นแล้ว อย่างไรก็ตามยังต้องรอการพิจารณาให้ความเห็นชอบจากคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยอนุสัญญาคุ้มครองมรดกโลก หรือ คณะกรรมการมรดกโลกไทย อีกครั้ง นอกจากนี้ สำหรับเส้นทางวัฒนธรรม นครศรีธรรมราช-สทิงพระ-ไทรบุรี ซึ่งอาจจะเชื่อมต่อไปประเทศมาเลเซีย และแหล่ง โบราณคดีเมืองเก่าเชียงแสนและสุพรรณโคมคำซึ่งครอบคลุมพื้นที่สองประเทศได้แก่ประเทศ สปป.ลาว และประเทศไทย กระทรวงการ ต่างประเทศจะพิจารณาความเหมาะสมและแนวทางการดำเนินงานและนำเสนอยังคณะกรรมการมรดกโลกไทยด้วย นอกจากนี้ คณะอนุกรรมการฯยังได้พิจารณาแหล่งวัฒนธรรมมรดกวัฒนธรรมอีก ๒ แหล่งเพื่อเข้าสู่บัญชีรายชื่อชั่วคราว คือ วัดมหาธาตุวรมหาวิหาร หรือวัดบรมธาตุ จังหวัดนครศรีธรรมราช นำเสนอโดยประชาชนจังหวัดนครศรีธรรมราชนำโดยผู้ว่าราชการจังหวัดนครศรีธรรมราช และองค์พระปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐม เสนอโดยประชาชนจังหวัดนครปฐมผ่านสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของจังหวัด คณะอนุกรรมการฯ มีความเห็นชอบอีกทั้งยังแสดงความชื่นชมในการที่แหล่งทั้งสองได้ถูกนำเสนอ และดำเนินการในขั้นต่อไปโดยประชาชนในพื้นที่ซึ่งเป็นไปตามที่คณะกรรมการมรดกโลกพยายามที่จะแนะนำว่าการดำเนินการเพื่อนำเสนอมรดกต่างๆเป็นมรดกโลกนั้นจำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากประชาชนในพื้นที่และจะเป็นการสร้างความยั่งยืนในการปกป้องคุ้มครอง

แหล่งมรดกโลกนั้นๆให้ยังคงรักษาคุณค่าความสำคัญอันโดดเด่นเป็นเอกลักษณ์ยิ่ง หากเป็นการดำเนินการเพื่อขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลกโดยประชาชนในพื้นที่ตั้งแต่เริ่มต้น กระบวนการโดนการสนับสนุนจากภาคราชการตามที่ประชาชนร้องขอ โดยที่ทั้งสองแหล่งจะเป็นตัวอย่างที่ดีให้แก่ประชาชนและผู้เกี่ยวข้องในแหล่งมรดกอื่นๆในการนำเสนอแหล่งมรดกในพื้นที่เป็นมรดกโลกในอนาคตจากนี้ไปคณะอนุกรรมการมรดกโลกชุดนี้จึงดำเนินการสนับสนุนและผลักดันการทำงานของหน่วยงาน สถาบัน องค์กร และผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งหลายให้การนำเสนอแหล่งมรดกทางวัฒนธรรมทั้งหลายที่กล่าวมาแล้วข้างต้นให้เป็นไปได้โดยสะดวกและเห็นผลในเร็ววัน และอิโคโมสไทยก็จะติดตามและนำความคืบหน้าต่างๆมาเล่าสู่กันฟังเป็นระยะเช่นกัน

จากผลการศึกษาและพัฒนาในการสร้างสื่อนำเสนอข้อมูลและเส้นทางท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ในเขตจังหวัดอุดรธานี ได้มีการพัฒนาจัดทำสื่อนำเสนอฯ ออกมาในรูปแบบเว็บไซต์ที่มีภาพประกอบ ภาพเคลื่อนไหว เสียงเพลง และสีสันทนเว็บไซต์ที่สวยงาม ซึ่งสอดคล้องกับองค์ประกอบของการทำงานในรูปแบบเทคโนโลยีสื่อประสม ที่การทำงาน มุ่งเน้นให้เนื้อหาสาระได้แสดงผล ออกแสดงด้วยระบบคอมพิวเตอร์ โดยมีองค์ประกอบเพื่อช่วยในการนำเสนอแบบสื่อประสม เพื่อให้สิ่งที่แสดงผลนั้นน่าดู และสามารถสื่อความเข้าใจต่างๆ ได้ง่าย จากการใช้ ข้อความ (Text) ภาพ (Graphics) เสียง (Sound) และวีดิทัศน์ (Video) และสอดคล้องกับสื่อนำเสนอแหล่งท่องเที่ยวภายในจังหวัดอุดรธานี จากเว็บไซต์ <http://www.udon-city.com> ที่การใช้ภาพประกอบ และสีสันทนเว็บไซต์ ที่สดใสสวยงาม เช่นเดียวกัน ทั้งนี้ ก็เพื่อการสร้างความน่าสนใจ ความประทับใจสำหรับผู้เข้าชม แต่มีความแตกต่างกับ สื่อนำเสนอแนะนำข้อมูลจังหวัดอุดรธานี จากเว็บไซต์ <http://www.udonmap.com> ที่จัดวางเนื้อหาเมนูในลักษณะตาราง โดยใช้สีสันทนเว็บไซต์ที่เรียบเป็นโทนสีเดียวทั้งหน้าเว็บไซต์ และไม่มีภาพนิ่ง หรือภาพเคลื่อนไหวของสถานที่ท่องเที่ยวประกอบการนำเสนอบนหน้าเว็บ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าความต้องการในรูปแบบของหน้าเว็บไซต์ แต่ละแห่งนั้น จะมีลักษณะที่แตกต่างกันออกไป ทั้งนี้อาจขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ในการจัดทำสื่อนำเสนอที่มีความต้องการและความสนใจที่แตกต่างกัน สำหรับส่วนเนื้อหาที่พัฒนาขึ้นในสื่อนำเสนอฯ ได้นำเสนอเนื้อหารายละเอียดข้อมูลของสถานที่ท่องเที่ยวมรดกโลกบ้านเชียง และอุทยานประวัติศาสตร์ภูพระบาท และได้นำเสนอรายละเอียดเนื้อหา ในเรื่องประวัติสถานที่ท่องเที่ยว มูลเหตุต่อการได้รับมรดกโลก กิจกรรมงานประจำปี การปฏิบัติของนักท่องเที่ยว การเดินทางวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น บุคลากรผู้ดูแลสถานที่ การพักผ่อนร้านอาหารในท้องถิ่น ผลิตภัณฑ์ชุมชน แหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียง การติดต่อเพื่อรับข้อมูลเพิ่มเติม เป็นต้น ซึ่งแตกต่างจาก สื่อนำเสนอแหล่งท่องเที่ยวภายในจังหวัดอุดรธานี จากเว็บไซต์

<http://www.udon-city.com> ที่มีการนำเสนอ หัวข้อเนื้อหาการนำเสนอในเรื่องที่กิน ที่พัก ที่เที่ยว กระดานบอร์ดสำหรับการติดต่อ ดิชม โดยรายละเอียดของสถานที่ท่องเที่ยว จะนำเสนอถึงข้อมูลเบื้องต้นของแหล่งท่องเที่ยวว่าตั้งอยู่ที่ใด เดินทางอย่างไร และประวัติความเป็นมาของสถานที่โดยย่อ แล้วปิดท้ายเนื้อหาด้วย เบอร์โทรสำหรับสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมเท่านั้น ซึ่งอาจเป็นเพราะว่าทางสื่อนำเสนอ ๙ มีความต้องการนำเสนอแหล่งท่องเที่ยวหลายแห่ง ไม่มุ่งเน้นสถานที่ท่องเที่ยวใดเป็นพิเศษ จึงไม่ได้มีการลงรายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับสถานที่ท่องเที่ยวมากนัก และสื่อนำเสนอฯ ที่พัฒนาขึ้นยังมีความแตกต่างจาก สื่อนำเสนอแนะนำข้อมูลจังหวัดอุดรธานี จากเว็บไซต์ <http://www.udonmap.com> ที่ได้นำเสนอข่าวสารทั่วไปในจังหวัดอุดรธานี รายการกินที่ไหนในอุดร รายการช้อปปิ้ง รายการที่พัก และรายการท่องเที่ยวและการเดินทาง โดยให้นักท่องเที่ยวที่เข้าชมเป็นผู้แนะนำข้อมูลเนื้อหา ประสบการณ์การเดินทางเองทางพื้นที่ ที่ทางเว็บไซต์ได้จัดเตรียมไว้ ซึ่งทางเว็บไซต์ไม่ได้จัดเตรียมเนื้อหาสถานที่ท่องเที่ยวใดไว้ให้ ซึ่งนั่นอาจเป็นเพราะว่าทางผู้จัดทำสื่อนำเสนอฯ นั้นมีความต้องการให้ผู้เข้าชมมีส่วนร่วมในการถ่ายทอดประสบการณ์การท่องเที่ยวด้วยตนเอง เพื่ออาจเป็นแรงกระตุ้นให้นักท่องเที่ยวอื่น ๆ มีความสนใจในการไปท่องเที่ยวบ้างเช่นกัน อย่างไรก็ตามการ จัดทำสื่อนำเสนอของแต่ละสถานที่ ต่างก็มีความมุ่งเน้นในการประชาสัมพันธ์สถานที่ท่องเที่ยวให้เป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวางยิ่งขึ้น เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวภายในจังหวัดอุดรธานีนั่นเอง ดังนั้นเพื่อเป็นการกระตุ้น และสร้างความสนใจให้กับนักท่องเที่ยวได้เดินทางมาท่องเที่ยวยังจังหวัดอุดรธานี ทั้งในส่วนสถานที่ท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และสถานที่ท่องเที่ยวแหล่งอื่นเพิ่มขึ้น เพื่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน และเพื่อเพิ่มรายได้ทางเศรษฐกิจให้กับพื้นที่ ฉะนั้น ภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวจึงควรส่งเสริม สนับสนุนให้เกิดกิจกรรมทางการท่องเที่ยวที่หลากหลาย โดยเฉพาะชุมชนควรมีความตระหนักในความรัก หวนแหน และอนุรักษ์ความเป็นเอกลักษณ์ และภูมิปัญญาท้องถิ่น ให้อยู่คู่ท้องถิ่นอย่างทรงคุณค่า และนำออกมาใช้ให้เกิดประโยชน์กับท้องถิ่น และหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ควรให้การสนับสนุนด้านต่างๆ เช่นด้านงบประมาณ สนับสนุนการประชาสัมพันธ์ให้หลากหลายรูปแบบมากยิ่งขึ้น เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวอย่างกว้างขวางและสามารถเข้าถึงนักท่องเที่ยวในแต่ละพื้นที่ให้มากยิ่งขึ้น เป็นต้น

สรุป จากการพัฒนาทำสื่อนำเสนอข้อมูลและเส้นทางท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ในเขตจังหวัดอุดรธานี ได้มีการพัฒนาจัดทำสื่อนำเสนอฯ ออกมาในรูปแบบเว็บไซต์ ที่มีภาพประกอบ ภาพเคลื่อนไหว เสียงเพลง และสไลด์บนเว็บไซต์ที่สวยงาม โดยนำเสนอเนื้อหาในเรื่อง ประวัติ

สถานที่ท่องเที่ยว มูลเหตุต่อการได้รับมรดกโลก กิจกรรมงานประจำปี การปฏิบัติของนักท่องเที่ยว การเดินทางวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น บุคลากรผู้ดูแลสถานที่ การพักผ่อนร้านอาหารในท้องถิ่น ผลิตภัณฑ์ชุมชน แหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียง การติดต่อเพื่อรับข้อมูลเพิ่มเติม เป็นต้น ซึ่งเนื้อหาทั้งหมดที่จัดทำขึ้นนั้นมาจากความต้องการของภาคีทางการท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้อง ด้วยความต้องการที่จะมุ่งเน้นการนำเสนอเนื้อหาเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับสถานที่ท่องเที่ยวนั้นเป็นสำคัญนั่นเอง

4.2 สรุปภาพรวมการตอบคำถามการวิจัยทั้งหมด

จากคำถามการวิจัยในเรื่องแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ในเขตจังหวัดอุดรธานี มีที่ใดบ้างมีประวัติความเป็นมาอย่างไร และมีเส้นทางเชื่อมโยงแต่ละแห่งอย่างไรบ้าง ภาคีการท่องเที่ยวมีความต้องการรูปแบบสื่อในการนำเสนอข้อมูล และเส้นทางท่องเที่ยวของแต่ละสถานที่อย่างไรบ้าง และจะทำการสร้างสื่อแนะนำเสนอที่สอดคล้องต่อความต้องการของภาคีการท่องเที่ยวอย่างไรบ้าง จากการวิจัย ทำให้ทราบถึงแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ 2 แห่ง คือ มรดกโลกบ้านเชียง และอุทยานประวัติศาสตร์ภูพระบาท ว่าเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์อย่างยิ่ง นอกจากจะเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่ทรงคุณค่าทางประวัติศาสตร์แล้ว ยังเป็นสถานที่ที่มีสภาพแวดล้อม สวยงาม ชุมชนในเขตพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวมีภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ควรค่าแก่การอนุรักษ์ มีวัฒนธรรมประเพณีที่เป็นเอกลักษณ์ควรค่าแก่การ ส่งเสริมและรักษาให้คงอยู่ต่อไปอย่างยิ่ง และภาคีทางการท่องเที่ยวต่างก็มีความสนใจและความต้องการให้มีการประชาสัมพันธ์สถานที่ท่องเที่ยวทั้ง 2 แห่ง ในรูปแบบเว็บไซต์ ในลักษณะงานมัลติมีเดีย โดยให้มีข้อความ การแสดงภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว ในแบบวีดิทัศน์ และเสียงเพลงประกอบให้เนื้อหาเกี่ยวกับ ประวัติสถานที่ท่องเที่ยว มูลเหตุต่อการได้รับมรดกโลก กิจกรรมงานประจำปี การปฏิบัติของนักท่องเที่ยว การเดินทาง วัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น บุคลากรผู้ดูแลสถานที่ การพักผ่อนร้านอาหารในท้องถิ่น ผลิตภัณฑ์ชุมชน แหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียง การติดต่อเพื่อรับข้อมูลเพิ่มเติม ซึ่ง ทางคณะวิจัย ก็ได้มีการจัดทำ สื่อแนะนำเสนอฯ ในรูปแบบเว็บไซต์ ที่มีภาพประกอบ ภาพเคลื่อนไหว เสียงเพลง และสีสันทนเว็บไซต์ที่สวยงาม และมีการนำเสนอเนื้อหา รายละเอียดที่สอดคล้องต่อความต้องการของภาคีทางการท่องเที่ยว ซึ่งสื่อแนะนำที่ได้จัดทำขึ้นนั้น เมื่อเสร็จสมบูรณ์แล้ว จะมีการเผยแพร่ ผ่านทางเว็บไซต์ภาคีที่เกี่ยวข้อง และนำไปมอบให้ภาคีทางการท่องเที่ยวได้นำไปใช้ประโยชน์ เพื่อการประชาสัมพันธ์ส่งเสริมการท่องเที่ยวในเขตพื้นที่จังหวัดอุดรธานีให้เป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวางยิ่งขึ้นไป

บทที่ 4 ผลการศึกษา และการอภิปรายผล

จากการศึกษาวิจัยการสร้างสื่อนำเสนอแบบมีส่วนร่วม เพื่อนำเสนอเส้นทางท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ในเขตจังหวัดอุดรธานี สามารถนำเสนอผลการวิเคราะห์ได้ตามลำดับดังนี้

ลำดับการวิเคราะห์ผลการศึกษา

1. คำถามการวิจัย ข้อ 1 แหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ในเขตจังหวัดอุดรธานี มีที่ใดบ้างที่มีประวัติความเป็นมาอย่างไร และมีเส้นทางเชื่อมโยงแต่ละแห่งอย่างไรบ้าง
2. คำถามการวิจัย ข้อ 2 ภาวการณ์ท่องเที่ยวมีความต้องการรูปแบบสื่อในการนำเสนอข้อมูล และเส้นทางท่องเที่ยวของแต่ละสถานที่อย่างไรบ้าง
3. คำถามการวิจัย ข้อ 3 จะทำการสร้างสื่อนำเสนอที่สอดคล้องต่อความต้องการของภาวการณ์ท่องเที่ยวอย่างไรบ้าง

4.1 ผลการศึกษา

คำถามการวิจัย ข้อ 1 แหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ในเขตจังหวัดอุดรธานี มีที่ใดบ้างที่มีประวัติความเป็นมาอย่างไร และมีเส้นทางเชื่อมโยงแต่ละแห่งอย่างไรบ้าง

1.1. บริบทข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ในเขตจังหวัดอุดรธานี

จากการศึกษาพบว่า แหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ในเขตจังหวัดอุดรธานีที่สำคัญและสอดคล้องต่อการเผยแพร่ และประชาสัมพันธ์ข้อมูลเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว มี 2 แห่งคือ 1 มรดกโลกบ้านเชียง 2 อุทยานประวัติศาสตร์ภูพระบาท โดยการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน และนำเสนอแบบสัมภาษณ์ ทำการสัมภาษณ์ชุมชน ผู้นำชุมชนและผู้เกี่ยวข้องในเขตแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ของ 2 แหล่งท่องเที่ยวได้พบประเด็นสำคัญคือ

1.1.1. **มรดกโลกบ้านเชียง** จากการศึกษาลำระเอกสารและสอบถามประชาชน ผู้เกี่ยวข้องพบว่าในอดีตเมื่อประมาณปีพ.ศ. 2360 ในสมัยรัชกาลที่ 3 ได้เกิดเหตุวุ่นวายทางการเมืองที่ประเทศลาว ทำให้คนกลุ่มหนึ่งคือพวกลาวพวน จากแขวงเชียงขวางได้พากันอพยพข้ามลำน้ำโขงแล้วเดินทางต่อลงมาเรื่อยๆ จนมาถึงสถานที่แห่งหนึ่งคือ ปาดงแพง เป็นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์ และในฤดูฝนน้ำก็ท่วมไม่ถึง จึงได้พากันตั้งบ้านเรือนอยู่จนถึงทุกวันนี้ และเรียกชื่อตามชื่อที่เคยอยู่เดิมคือ บ้านเชียง รวปีพ.ศ.2500 (1957) มีราษฎรชุดพบภานะดินเผาในทุกครั้งที่มีการขุดดิน ซึ่งไม่มีใครจะได้รู้ คุณค่าที่แท้จริง แต่ก็ได้มีการจัดแสดงไว้ให้ประชาชนได้ชมในวาระต่างๆ

ปีพ.ศ. 2503(1960) กรมศิลปากรได้เข้ามาทำการสำรวจและได้เก็บตัวอย่างโบราณวัตถุบางส่วนกลับไป แต่ก็ยังไม่มี การสำรวจทางโบราณคดีที่จริงจังเท่าใดนัก พ.ศ. 2509(1966) Mr.Stephen Young บุตรชายของเอกอัครราชทูตสหรัฐอเมริกาประจำประเทศไทย ได้เข้ามาศึกษาเรื่องราวของบ้านเชียง จึงได้พบว่ามีเศษภาชนะที่เป็นโบราณวัตถุกระจายอยู่ตามผิวดินทั่วไปภายในบริเวณหมู่บ้าน จึงส่งตัวอย่างไปทำการตรวจพิสูจน์ และได้ผลออกมาว่า สิ่งที่พบในบ้านเชียงนั้น เป็นโบราณวัตถุสมัยก่อนประวัติศาสตร์ ยุคโลหะ มีอายุกว่า 5,000 ปี ปีพ.ศ. 2510 (1967) กรมศิลปากรเข้าไปดำเนินการขุดค้นทางโบราณคดีเป็นครั้งแรก และพบหลักฐานทางโบราณคดีต่างๆ หลายประเภท ทั้งที่เป็นโครงกระดูกและภาชนะที่เขียนลวดลายต่างๆ ด้วยสีแดง รวมทั้งวัตถุที่ทำด้วยหิน สำริด และเหล็ก โดยเฉพาะภาชนะดินเผาลายเขียนสี เป็นโบราณวัตถุที่เด่นมาก เนื่องจากการเป็น การค้นพบครั้งแรกในประเทศไทย กรมศิลปากรจึงส่งตัวอย่าง 3 ชิ้นไปยังมหาวิทยาลัย เพนซิลวาเนียเพื่อทำการตรวจหาอายุด้วยวิธี เทอร์โมมิเนสเซนส์ และมีรายงานว่ามีอายุอยู่ที่พบนั้น มีอายุอยู่ในราว 7,000 - 5,000 ปี แต่การค้นคว้าในเวลาต่อมาทำให้ทราบว่าผลการตรวจใน ครั้งนั้นยังไม่ถูกต้อง โดยภาชนะที่พบนั้นมีอายุราว 2,200 - 1,800 ปีเท่านั้น จากการค้นพบในครั้งนั้น ทำให้เกิดความตื่นตัวในการเสาะหาแหล่งโบราณคดีอื่นๆ และทำให้เกิดมีการลักลอบขุดเพื่อการค้ากันมากขึ้นในช่วงระหว่างปีพ.ศ. 2512 - 2515 ทำให้คณะปฏิวัติในสมัยนั้น ได้ออกประกาศเพื่อห้ามการลักลอบขุดในเขต 8 ตำบลของ 2 จังหวัด คือ ตำบลบ้านเชียง บ้านธาตุศรีสุทโธชัย อ้อมกอก จังหวัดอุดรธานี และตำบลม่วงไข่ แวง พันนา จังหวัดสกลนคร พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพร้อม ด้วยสมเด็จพระบรมราชินีนาถ ได้เสด็จพระราชดำเนินมาทรงทอดพระเนตรการขุดค้นเมื่อวันที่ 20 มีนาคม พ.ศ.2515 (1972) และทางกรมศิลปากรได้เปิดหลุมขุดค้นที่บริเวณวัดโพธิ์ศรีใน ต่อมาภายหลังจึงได้ปรับปรุงแล้วเปิดเป็นพิพิธภัณฑ์กลางแจ้งให้ประชาชนทั่วไปได้เข้าชมจนถึงปัจจุบัน พ.ศ. 2517 - 2518 กรมศิลปากรได้รับความร่วมมือจาก พิพิธภัณฑ์มหาวิทยาลัยแห่งมหาวิทยาลัยเพนซิลวาเนีย ในการจัดทำโครงการวิจัยทางโบราณคดี เรียกว่า โครงการวิจัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ทำการสำรวจแหล่งโบราณคดีบ้านดอง และบ้านผักตบ จังหวัดอุดรธานี และตอนกลางในจังหวัดขอนแก่น ดำเนินโครงการอย่างต่อเนื่องเป็นเวลา 2 ปี การขุดค้นครั้งนี้เรียกว่า สหวิทยาการ [Multidis Ciplinary Researching] โดยมีนักวิชาการจากหลายสาขามาร่วมกันสำรวจเช่น นักธรณีวิทยา นักโบราณคดี เป็นต้น ผลของการศึกษาทำให้ทราบว่า ประเทศไทยในสมัยก่อนประวัติศาสตร์นั้น เคยมีคนอาศัยอยู่ตั้งแต่ เมื่อ 2,000,000 - 1,500 ปีมาแล้ว วัฒนธรรมบ้านเชียงได้แบ่งออกเป็น 3 ระยะ ตามความแตกต่างของการฝังศพและภาชนะดินเผาที่ฝัง ลงไปพร้อมกับศพเพื่อการเช่นไหว้ ดังนี้คือ

1. ระยะต้น [Early Period] มีอายุระหว่าง 5,600 - 3,000 ปี เริ่มสภาพเป็นหมู่บ้านเกษตรกรรม หาเลี้ยงชีพด้วยการทำการเกษตร ปลูกข้าวและเลี้ยงสัตว์คือ วัวและหมู ประเพณีการฝังศพมี 3 แบบคือ - วางศพในลักษณะนอนเข้า

- วางศพในลักษณะนอนหงายเหยียดยาว

- บรรจุศพในภาชนะดินเผาขนาดใหญ่แล้วนำไปฝังซึ่งพบในศพที่เป็นเด็กเท่านั้น วัฒนธรรมการฝังศพ

ยุคก่อนประวัติศาสตร์รุ่นแรกที่พบในบ้านเชียงนั้น มักมีการบรรจุภาชนะดินเผาลงไปกับ ศพและประดับศพด้วยเครื่องประดับต่างๆ ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัยที่แบ่งได้อีกดังนี้

1.1 ระยะที่ 1 ราว 5,600 - 4,500 ปี ภาชนะดินเผาที่เด่นคือ สีดำ - เทาเข้ม มีเชิงหรือ จานเตี้ยๆ ส่วนบนของภาชนะมักขีดเป็นลายเส้นโค้งแล้วกดประทับด้วยลายจุดหรือเป็นเส้นสั้นๆ เติมลงในพื้นที่ระหว่างลายเส้นโค้งนั้น ครึ่งล่างแต่งด้วยลายเชือกทาบ คือการทำลวดลายด้วยการ ใช้เชือกมากดประทับ

1.2 ระยะที่ 2 ราว 4,500 - 4,000 ปี เริ่มปรากฏมีการทำภาชนะดินเผาขนาดใหญ่เพื่อ บรรจุศพเด็กก่อนนำไปฝัง ลวดลายที่ปรากฏบนภาชนะ จะเป็นลายขีดคดโค้งบนพื้นที่ส่วนใหญ่ ทำให้ดูเหมือนว่าลวดลายในสมัยนี้จะเป็นลายที่หนาแน่นกว่าที่พบในสมัยแรก

1.3 ระยะที่ 3 ราว 4,000 - 3,500 ปี เริ่มปรากฏภาชนะที่มีผนังด้านข้าง มีลักษณะตรง ถึงเกือบตรงทำให้ภาชนะมีรูปร่างเป็นรูปทรงกระบอก [Beaker] และพบภาชนะประเภทหม้อก้น กลม คอสั้น ปากตั้งตรงแต่งลายด้วยการใช้เชือกทาบตลอดทั้งใบ

1.4 ระยะที่ 4 ราว 3,500 - 3,000 ปี เริ่มปรากฏภาชนะก้นกลม แต่งไหล่ด้วยลายขีด ผสมกับการระบายสีแดง ช่วงใต้ไหล่จะเป็นลายเชือกทาบ ภาชนะในยุคนี้เรียกว่าภาชนะแบบบ้าน อ้อยแก้วบ้านเชียงในยุคต้นคงจะยังไม่มีการใช้โลหะ ของมีคมส่วนใหญ่จะเป็นขวานหินขัด เครื่องประดับร่างกายก็จะเป็นหิน และเปลือกหอยทะเล จนถึงช่วงที่ 3 ของระยะต้น ราว 4,000 - 3,500 ปี จึงเริ่มมีการใช้โลหะสำริดบ้าง โดยใช้เป็นทั้งเครื่องประดับและเครื่องมือ

2. ระยะกลาง [Middle Period] ราว 3,000 - 2,300 ปี โลหะสำริด ซึ่งเป็นองค์ประกอบของ ทองแดงและดีบุกเป็นหลัก ได้เริ่มมีการใช้กันอย่างแพร่หลาย แต่ในช่วงต้นๆยังไม่มีการใช้เหล็ก จนถึงช่วงกลางของระยะนี้จึงเริ่มมีการใช้เหล็ก ในราว 2,700 - 2,500 ปี วัฒนธรรมการฝังศพของ ยุคนี้ จะจัดวางศพให้นอนหงายเหยียดยาว ในบางรายจะพบว่ามีการทุบภาชนะดินเผาให้แตกแล้ว โรยทับบนศพ ภาชนะที่พบในหลุมศพในยุคนี้ มีลักษณะผิวนอกสีขาว ส่วนใหญ่เป็นหม้อหรือโค้งมาก

จนเกือบเป็นมูมค่อนข้างชัด มีทั้งที่เป็นแบบก้นกลมและก้นแหลม บางใบแต่งเป็นลายขีด ผสมกับลายเขียนสี และเริ่มมีการตกแต่งปากภาชนะด้วยการทาสีแดง

3. ระยะเวลาปลาย [Late Period] ราว 2,300 - 1,800 ปี จัดเป็นสมัยก่อนประวัติศาสตร์ตอนปลายซึ่งเป็นระยะที่มีการใช้เหล็กกันแพร่หลายแล้ววัฒนธรรมการฝังศพของยุคนี้เป็นแบบวางศพให้นอนหงายเหยียดยาว แล้ววางภาชนะดินเผาลงไปที่บนศพ ภาชนะที่พบในหลุมฝังศพในช่วงต้นของระยะปลายคือ ภาชนะที่เขียนลายสีแดงบนพื้นสีขาวนวล ในช่วงกลางเริ่มมีการเขียนลายสีแดงบนพื้นสีแดง และในช่วงสุดท้ายของระยะปลาย จึงเริ่มมีการฉาบภาชนะด้วยน้ำดินสีแดง และขัดมัน [Red Slipped And Burnished Pottery] จากการขุดค้นทางโบราณคดีที่บ้านเชียง ได้ขุดพบโครงกระดูกมนุษย์สมัยก่อนประวัติศาสตร์จำนวน มากกว่า 130 โครง ซึ่งได้มีการวิเคราะห์และได้ข้อสรุปว่า ผู้ชายมีความสูงเฉลี่ย 164 - 175 ซม. ผู้หญิงมีความสูงโดยเฉลี่ย 150 - 157 ซม. เป็นคนที่มีรูปร่างลำสันแข็งแรง ช่วงขายาว ใบหน้าใหญ่ หน้าผากกว้าง สันคิ้วหนาใหญ่ กระบอกตาเล็กโหนกแก้มสูง และยังพบว่า คนในสมัยแรกๆมีอายุเฉลี่ย ประมาณ 27 ปี และในสมัยหลังมีอายุเฉลี่ยประมาณ 34 ปี โครงกระดูกที่พบส่วนใหญ่ไม่มีร่องรอยของการถูกทำร้ายและการต่อสู้จึงสันนิษฐานได้ว่า สภาพชีวิตความเป็นอยู่และสังคมของชุมชนแห่งนี้ในสมัย ก่อนประวัติศาสตร์คงจะมีความสงบสุขพอควร ด้านเทคโนโลยีทางโลหะกรรมของบ้านเชียงในสมัยก่อนประวัติศาสตร์นั้นเริ่มด้วยการใช้โลหะประเภท สำริดเมื่อราว 4,000 ปีมาแล้ว หลังจากนั้นจึงเริ่มมีการใช้เหล็กเมื่อประมาณ 2,700 - 2,500 ปี ในทางโลหะวิทยานั้น สำริด [Bronze] หมายถึงโลหะที่มีส่วนผสมของทองแดงเป็นหลัก และมีดีบุกผสมอยู่ตั้งแต่ 1 % ขึ้นไป แต่สำริดที่มีความเหมาะสมในการนำมาใช้เป็นเครื่องมือ จะมีดีบุกผสมอยู่ประมาณ 10 - 15 % วัตถุสำริดที่ขุดพบที่บ้านเชียงได้แก่ ใบหอก หัวขวาน หัวธนู กำไล และเบ็ดตกปลา ชิ้นที่เก่า ที่สุดคือ ใบหอกมีอายุราว 4,000 ปี เซสเตอร์ กอร์แมน และอาจารย์พิสิฐ เจริญวงศ์ นักโบราณคดีคนสำคัญได้ตั้งทฤษฎีเกี่ยวกับสำริดที่พบ ที่บ้านเชียงว่า สำริดคือการรวมตัวกันของทองแดงและดีบุก ซึ่งในพื้นที่และบริเวณใกล้เคียงบ้านเชียง นี้มีแร่ทั้ง 2 อยู่อย่างเหลือเฟือ และในครั้งแรกที่แร่ทั้ง 2 จะมารวมตัวกันได้นั้น จะต้องเป็นการรวม ตัวกันโดยบังเอิญแน่นอน คงไม่มีใครตั้งใจที่จะนำแร่ทั้ง 2 มาหลอมรวมกัน และเมื่อเป็นการบังเอิญ แร่ทั้ง 2 ชนิดจะต้องมีอยู่ในบริเวณใกล้เคียงกันอย่างแน่นอน ซึ่งถ้าแร่ทั้ง 2 อยู่ในที่ห่างไกลกันแล้ว ความบังเอิญดังกล่าวคงจะไม่เกิดขึ้นได้เป็นแน่ และคนในสมัยนั้นก็มีความสามารถเป็นกรณีพิเศษ อยู่แล้ว ในการใช้ไฟเผาภาชนะต่างๆ และบันทึกที่เก่าที่สุดที่แสดงได้ว่า มนุษย์มีการวางแผนในการหลอมรวมโลหะเข้าด้วยกัน คือบันทึกของชาวเพอเนียนที่เดินทางจากทะเลเมดิเตอร์เรเนียน ดินแดนที่อุดมไปด้วยแร่ทองแดงแล้วเข้าไปยังเกาะอังกฤษ เพื่อนำทองแดงของตัวเองไปผสมกับ

ดินบุกเพื่อให้เป็นสำริดที่นั่น คำว่าทองแดง [Copper] มาจากคำว่า Cuprus ในภาษาลาติน ต่อมากลายเป็นชื่อเกาะ Cyprus เมื่อมีการขุดพบสำริดในดินแดนต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นเอเชียไมเนอร์ ทะเลเมดิเตอร์เรเนียน ลุ่มแม่น้ำสินธุ ซึ่งดินแดนเหล่านั้นก็มีทองแดงอยู่เป็นจำนวนมากแต่ไม่มีดินบุก อยู่เลย จึงเป็นไปได้ว่าดินแดนเหล่านั้น คงจะนำเอาดินบุกจากดินแดนอื่น ซึ่งรู้วิธีการทำสำริดมาก่อน ซึ่งก็คือที่บ้านเชียงนี้เองดังนั้นจึงพอสันนิษฐานได้ว่า สำริดที่บ้านเชียงน่าจะมีอายุเก่ากว่า สำริดที่พบในดินแดนส่วนอื่นของโลกทั้งหมด อารยธรรมที่พบในดินแดนต่างๆที่ว่ากันว่าเก่าแก่แล้ว นั้น เมื่อมีการค้นพบบ้านเชียงแล้ว อารยธรรม ในดินแดนเหล่านั้นจึงล้วนมีอายุน้อยกว่าอารยธรรมที่บ้านเชียงทั้งสิ้น เพราะได้ค้นพบว่าที่บ้านเชียงนี้ เริ่มมีการเพาะปลูกพืชเมื่อประมาณ 9,700 ปีก่อนค.ศ.มาแล้วและพบวัฒนธรรมเครื่องปั้นดินเผาแบบ คาคเคือกเมื่อ 6,800 ปีก่อนค.ศ. ในญี่ปุ่นมี วัฒนธรรมศิลปะคาคเคือกหรือโจดงเมื่อ 8,000 ปีก่อน ค.ศ. (โจดง แปลว่า ศิลปะแบบคาคเคือก) วัตถุโบราณบางชิ้นของบ้านเชียงพบว่า มีสัญลักษณ์รูปกบประดับอยู่ ซึ่งไปเหมือนกับวัฒนธรรม ดอง ซอนของเวียดนามซึ่งเชื่อกันว่าจะมีอายุไล่เลี่ยกันคือ 4 - 5,000 ปี และอารยธรรมทั้ง 2 น่าจะมีการติดต่อกันมาก่อน ซึ่งสัญลักษณ์รูปกบนั้นหมายถึงความ อุดมสมบูรณ์ เพราะกบเป็นสัตว์ที่ มักจะมากับสายฝน แม้แต่ในบางพื้นที่ของประเทศจีนในปัจจุบันก็ยังมีพิธีที่เกี่ยวกับการบูชากบอยู่ หรือแม้แต่ตามแหล่งที่เป็นภาพเขียนสีโบราณตามผนังถ้ำ หรือตามหน้าผา ก็พบว่ามีภาพเขียนเป็นรูป กบ แสดงว่ากบมีอิทธิพลต่อชีวิตมนุษย์ในสมัยโบราณไม่น้อย

การแบ่งยุคบ้านเชียงตามยุคที่ใช้วัสดุและเทคโนโลยีการทำเครื่องใช้ได้แก่

1. ยุคหิน [Stone Age] แบ่งย่อยได้อีกเป็น
 - 1.1 ยุคหินเก่า [Old Stone Age หรือ Palaeolithic Period] ระหว่าง 5-1 แสนปี
 - 1.2 ยุคหินกลาง[Middle Stone Age หรือ Mesolithic Period]ระหว่าง 10,000 - 6,000 ปี
 - 1.3 ยุคหินใหม่ [New Stone Age หรือ Neolithic Period] ระหว่าง 6,000 - 4,000 ปี
2. ยุคสำริด [Bronze Age] ระหว่าง 4,000 - 2,500 ปี
3. ยุคเหล็ก [Iron Age] ระหว่าง 2,500 - 1,500 ปี

เป็นเวลากว่า 30 ปีมาแล้ว ที่นักโบราณคดีทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศได้ให้ความสำคัญและยอมรับว่า บ้านเชียงเป็นร่องรอยอารยธรรมในอดีตที่มีความสำคัญและให้ความรู้ถึงเรื่องราวในอดีตของผู้คน ในยุคก่อนประวัติศาสตร์ ทั้งที่บ้านเชียงเอง หรือตามแหล่งอารยธรรมอื่นที่อาจมีความ เกี่ยวข้องกัน องค์การยูเนสโกจึงขึ้นบัญชีไว้ให้เป็นหนึ่งใน "มรดกโลก" ทาง วัฒนธรรม และจากการศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องพบว่า สภาพภูมิประเทศ

ตำแหน่งที่ตั้งและสภาพแวดล้อมของบ้านเชียง แสดงให้เห็นว่า คนสมัยก่อนประวัติศาสตร์บ้านเชียง เลือกว่าจะตั้งบ้านเรือนอยู่บนเนิน ใกล้แหล่งน้ำ และมีพื้นที่ราบลุ่มเพื่อ ทำการเกษตร จากการขุดค้นตรอยของหลุมเสาบ้านทำให้รู้ว่า บ้านเรือนของคนในสมัยนั้น สร้างด้วยไม้ ผังเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า สร้างอยู่บนเสาสูง มีใต้ถุนบ้าน ซึ่งอาจจะเป็นคอกสัตว์หรือใช้ประกอบกิจกรรมอื่นๆ จากหลักฐานทางโบราณคดีประเภทซากพืช ได้พบร่องรอย เมล็ดข้าว และรอยประทับของเปลือกข้าวในเนื้อภาชนะดินเผาจำนวนมาก ตั้งแต่ระยะแรก จนถึงระยะสุดท้ายของคนบ้านเชียงสมัยก่อน ประวัติศาสตร์ จากการวิเคราะห์ของผู้เชี่ยวชาญ ด้านการศึกษาพืชสมัยโบราณ จากตัวอย่างเมล็ดข้าวและเปลือกข้าว ลงความเห็นว่าเป็นพันธุ์ข้าวที่เพาะปลูกไว้แล้วเก็บเกี่ยวมากิน ไม่ใช่ข้าวป่าที่ขึ้นเองตามธรรมชาติ จึงสันนิษฐาน ว่าคนสมัยก่อนประวัติศาสตร์ ที่มาตั้งรกรากที่บ้านเชียงนั้น เป็นเกษตรกรปลูกข้าวนั่นเอง และจากหลักฐานทางโบราณคดี ประเภทซากสัตว์ ที่ได้จากการขุดค้นนั้น มีกระดูกสัตว์มากมาย หลายชนิด โดยผู้เชี่ยวชาญด้านกระดูกสัตว์ พบว่ามีทั้ง สัตว์น้ำและสัตว์บก และยังสามารถบอกได้ว่า เป็นกระดูกสัตว์ เลี้ยงและสัตว์ป่า อีกด้วย

จำพวกสัตว์เลี้ยงได้แก่ วัว หมูและหมา ส่วนสัตว์ป่าที่คนสมัยก่อนประวัติศาสตร์บ้านเชียงล่าได้แก่ กระต่าย ชะมด พังพอน และสัตว์ป่าที่มีขนาดใหญ่ก็ได้แก่ เก้ง กวาง ละมั่ง เนื้อทราย สมัน หมูป่า เสือ แรด และอื่นๆอีก รวมทั้งสัตว์น้ำ พวก ปลา หอย และสัตว์เลื้อยคลาน เช่น งู แย้ กบ เป็นต้น.

หลักฐานทางโบราณคดี ประเภทซากพืชซากสัตว์นี้ ได้แสดงให้เห็นว่า คนสมัยก่อนประวัติศาสตร์ บ้านเชียงนั้น เป็นเกษตรกร ทำนาข้าว เลี้ยงสัตว์ และยังล่าสัตว์ป่า และหาสัตว์น้ำ มาประกอบเป็นอาหารอีกด้วย และประเภทของสัตว์ป่าที่คนบ้านเชียงสมัยก่อนประวัติศาสตร์ล่า นั้น ยังสามารถบ่งชี้ได้ว่า สภาพแวดล้อมของ บ้านเชียงในสมัยนั้น น่าจะเป็น ป่าดิบแล้ง พืชพันธุ์หลักๆ ได้แก่ ไม้ใหญ่ประเภท ต้นเต็ง ต้นรัง และต้นพลวง เป็นต้น

การขุดค้นทางโบราณคดีที่บ้านเชียง โดยโครงการวิจัยร่วมระหว่าง กรมศิลปากร และ มหาวิทยาลัย เพนซิลเวเนีย ในครั้งนั้น ยังได้พบกระดูกคนราว 130 โครง ผู้เชี่ยวชาญทางด้านมานุษยวิทยากายภาพ ได้ทำการ วิเคราะห์โครงกระดูกเหล่านั้น และสามารถแยกเพศได้ชัดเจนเพียง 93 โครงเท่านั้น โดยแบ่งเป็น พระกระดูกผู้ชาย จำนวน 54 โครง กระดูกผู้หญิงอีก 39 โครง และสันนิษฐานว่า ผู้ชายบ้านเชียงสมัยก่อนประวัติศาสตร์ สูงโดยเฉลี่ย ประมาณ 165-175 เซนติเมตร ส่วนผู้หญิงสูง 150-157 เซนติเมตร

มนุษย์สมัยก่อนประวัติศาสตร์บ้านเชียง รูปร่างลำสันแข็งแรง ช่วงขายาว ใบหน้ากลมใหญ่ หน้าผากกว้าง สันคิ้วเห็นชัดเจน กระบอกตาเล็ก โหนกแก้มสูง อายุของคนสมัยก่อน

ประวัติศาสตร์บ้านเชียง สมัยแรกๆ เฉลี่ย ประมาณ 25 ปี ส่วนสมัยหลังๆ ประมาณ 34 ปี และจากร่องรอยของโครงกระดูกส่วนใหญ่ ไม่พบบาดแผลใหญ่ร้ายแรง ที่เกิดจากการต่อสู้ หรือทำร้ายร่างกาย แสดงว่า คนสมัยก่อนประวัติศาสตร์ บ้านเชียง มีสภาพความเป็นอยู่ค่อนข้างสงบสุขจากการขุดค้นทางโบราณคดีที่บ้านเชียง กับผลของการศึกษา และวิจัย ทำให้ได้เข้าใจในเรื่อง รวเกี่ยวกับวัฒนธรรมสมัยก่อนประวัติศาสตร์ ของประเทศไทย และเอเชียตะวันออกเฉียงใต้โดยรวมอีกด้วย หลักฐานทางโบราณคดีที่พบจากการขุดค้นที่แหล่งโบราณคดีบ้านเชียง แสดงให้เห็นว่า มีร่องรอยของคนยุคก่อนประวัติศาสตร์หลายสมัย นับพันปี โดยได้แบ่งออกเป็น 3 ระยะ ตามลักษณะของการฝังศพ และภาชนะดินเผาที่บรรจุลงเป็น เครื่องเซ่นในหลุมศพ ดังนี้

ภาพที่ 4.1 หลุมโครงกระดูกที่บ้านเชียง

ภาพที่ 4.2 ไหลยเขียนสี

1. สมัยต้นบ้านเชียง ระหว่าง 5600-3000 ปี โดยเริ่มจากการเป็นหมู่บ้านเกษตรกรรม ประชากร ประกอบอาชีพเพาะปลูก และเลี้ยงสัตว์

การฝังศพ ของคนในสมัยนั้นแบ่งออกเป็น 3 แบบ คือ

1. วางศพในลักษณะนอนงอเข้า
2. วางศพในลักษณะนอนหงายเหยียดยาว
3. บรรจุศพในภาชนะดินเผาขนาดใหญ่ แล้วนำไปฝัง ซึ่งการฝังแบบนี้ใช้กับศพเด็กทารกเท่านั้น

ส่วนใหญ่การฝังศพของคนสมัยก่อนประวัติศาสตร์ที่บ้านเชียงรุ่นแรกนั้น จะบรรจุภาชนะดินเผาลงไป ในหลุมศพ และตกแต่งศพด้วยเครื่องประดับ

ภาชนะดินเผาที่ฝังอยู่กับศพ สมัยต้นนี้ มีการเปลี่ยนแปลงไปตามช่วงเวลาด้วย เช่น

ระยะที่ 1 ของสมัยต้น ใช้ภาชนะดินเผาสีดำ - เทาเข้ม มีเชิงหรือฐานเตี้ย ลำตัวภาชนะครึ่งบน มักจะตกแต่งด้วยลายขีดเขียนเป็นเส้นโค้งคด เพิ่มเติมด้วยลายกดทับเป็นจุด เป็นเส้นสั้นๆ ระหว่างลายโค้งคด ส่วนครึ่งล่างมักจะเป็นลายเชือกทาบ คือใช้เชือกกดทับผิวภาชนะดินเผา

2. สมัยกลางบ้านเชียง ช่วงนี้เกษตรกรที่บ้านเชียงสมัยก่อนประวัติศาสตร์ เริ่มมีการ ใช้ โลหะทำเครื่องมือใช้สอยและเครื่องประดับกันแล้ว โดยในช่วงแรกๆ ใช้โลหะสำริด ซึ่งเป็น โลหะ ผสมระหว่าง ทองแดงและดีบุก ต่อมาตอนกลางสมัยจึงเริ่มมีการใช้เหล็กกันบ้าง

ประเพณีการฝังศพ ของคนสมัยก่อนประวัติศาสตร์ที่บ้านเชียงสมัยกลาง เป็นแบบ วางศพใน ท่อนอนหงายเหยียดยาว บางศพมีการนำภาชนะดินเผามากกว่าหนึ่งใบ มาทาบให้แตก แล้วใช้เศษภาชนะดินเผานั้น โรยบนศพ

ภาชนะดินเผาของบ้านเชียงส่วนใหญ่จะพบในหลุมศพสมัยต่างๆ และมีรูปแบบเด่น เฉพาะ สมัย จากการวิเคราะห์ ภาชนะดินเผาของบ้านเชียงสมัยต่างๆ พบว่ามีวิธีการทำ 2 วิธีหลัก และใช้ต่อเนื่องกันมาทุกสมัย คือคนสมัยก่อนประวัติศาสตร์บ้านเชียง เริ่มใช้สำริด เมื่อราว 4000 ปี มาแล้ว จากนั้นราว 2700 ปี จึงเริ่มใช้เหล็ก จากหลักฐานทางโบราณคดีที่ค้นพบ เกี่ยวกับการทำ สำริดของคนบ้านเชียงสมัยก่อนประวัติศาสตร์ ได้แก่ เบ้าดินเผา สำหรับหลอมโลหะ และแม่พิมพ์ หินทราย สำหรับหล่อโลหะ แสดงว่ามีการหลอมและหล่อโลหะ ขึ้นใช้เองที่บ้านเชียงสมัยนั้น

ภาพที่ 4.3 วัสดุเครื่องประดับสำริดที่ค้นพบที่บ้านเชียง

วัตถุสำริดที่ขุดพบได้แก่ ใบหอก หัวขวาน ลูกศร กำไลข้อมือ กำไลข้อเท้า เบ็ดตก ปลา เป็นต้น และที่เก่าแก่ที่สุด คือใบหอก ที่พบในหลุมศพของระยะที่3 ของบ้านเชียงสมัยต้นก่อน ประวัติศาสตร์ จากการวิเคราะห์ ของผู้เชี่ยวชาญ สันนิฐานว่าขั้นตอนการทำวัตถุชิ้นนี้คือ การ หล่อโดยใช้แม่พิมพ์แบบประกบกัน แล้วนำไปตีในขณะที่ยังตัว เพื่อตกแต่งให้ได้รูปร่าง แล้วนำไป เผา เพื่อลดความเปราะ และคืนความเหนียว ให้แก่โลหะสำริด

ภาพที่ 4.4 อุปกรณ์เครื่องมือสมัยก่อนที่บ้านเชียง

นอกจากจะหล่อสำริดด้วยแม่พิมพ์ชนิดสองชิ้นประกบกันแล้ว ช่างสำริดสมัยแรกๆ ยังหล่อโลหะโดยวิธี "ขี้ผึ้ง" ได้แก่พวกเครื่องประดับ เช่น กำไลสำริดแบบที่มีลูกกระพวน ซึ่งพบในช่วงระยะสมัยต้นบ้านเชียง

ภาพที่ 4.5 วัสดุเครื่องประดับกำไลลูกกระพวนที่บ้านเชียง

สำหรับแหล่งวัตถุที่เป็นส่วนผสมของสำริด ได้แก่ ทองแดง และดีบุกนั้น ไม่มีอยู่บริเวณรอบๆ หรือใกล้เคียง เนื่องจากไม่พบร่องรอยการถลุงแร่ที่บ้านเชียง แสดงว่าได้นำวัตถุดิบมาจากแหล่งอื่น ในสภาพที่เป็น ก้อนโลหะผ่านการถลุงแล้ว ซึ่งอาจจะได้มาจากการแลกเปลี่ยนค้าขาย กับชุมชนอื่น ต่อมาในราว 2700 ปี ได้มีการใช้เหล็กทำเป็นเครื่องมือเครื่องใช้ และอาวุธ ในขณะที่สำริด ยังคง เป็นที่นิยมใช้ทำเครื่องประดับ เป็นส่วนใหญ่ จากการวิเคราะห์ พบว่าเหล็กที่ใช้กันในสมัยก่อนประวัติศาสตร์ บ้านเชียงนั้น เป็นเหล็กที่ได้มาจากการถลุงสินธุแร่เหล็ก โดยตรง โดยการนำแร่เหล็กที่ขุดได้มาทำความสะอาด แล้วผสมคลุกเคล้ากับถ่านในสัดส่วนที่ถูกต้อง บรรจุลงเตาถลุงจุดไฟ คอยเติมถ่าน และสุมลม เพื่อเพิ่มความร้อน และเติมเชื้อถลุง เพื่อแยกธาตุอื่นที่ปนอยู่ในแร่ ให้รวมตัวกันเป็นตะกอน วิธีถลุงเช่นนี้จะได้เหล็กเกือบจะบริสุทธิ์ เป็นเหล็กอ่อนสามารถนำไปเป็นวัตถุดิบสำหรับทำเครื่องมือ เครื่องใช้อื่นๆ ได้ การทำเครื่องมือเหล็กของคนสมัยก่อนประวัติศาสตร์บ้านเชียง คือการตีขึ้นรูป ในขณะที่เหล็กยัง ร้อนอยู่ โดยการนำเหล็กไปเผาไฟจนเป็นสีแดง แล้วนำมาตีด้วยพะเนิน เพื่อบีบและรีดให้เป็นรูปร่าง ทำซ้ำๆ ไปเรื่อยๆ จนได้รูปร่างและขนาดตามต้องการ แล้วนำไปชุบ โดยการนำเครื่องมือที่ขึ้นรูปเรียบร้อยแล้ว ไปเผาไฟจน ร้อนแดง แล้วนำไปแช่ในน้ำเย็นทันที เพื่อเพิ่มความกล้าให้เหล็ก จากการขุดค้นที่บ้านเชียง ได้พบหลักฐานอันบ่งบอกถึงความเป็นอยู่ ในรูปแบบสังคมเกษตรกรรมนี้ สภาพแวดล้อมจึงมักจะมีผลต่อการ ดำเนินชีวิต และพัฒนาการทางสังคม ความอุดมสมบูรณ์ของแหล่งน้ำ ที่ราบลุ่มที่เหมาะสมแก่การเพาะปลูก และเลี้ยงสัตว์ จากชุมชนขนาดเล็ก ขยายตัวเป็นชุมชนที่มีขนาดใหญ่ มีการจัด

ระเบียบทางสังคม และการติดต่อกับชุมชนอื่น โดยการแลกเปลี่ยนทางเศรษฐกิจ คนสมัยก่อนประวัติศาสตร์ที่บ้านเชียง พยายามใช้ภูมิปัญญา ปรับสภาพความเป็นอยู่ให้เหมาะสมและกลมกลืน กับธรรมชาติ แต่ในที่สุดดุลทาง ธรรมชาติก็เริ่มสูญเสีย จนเกิดการอพยพย้ายถิ่นฐานขึ้น การเป็นอยู่ในลักษณะชุมชนจึงขาดช่วงไป กลุ่มคนสมัยก่อน ประวัติศาสตร์บ้านเชียง ได้เคลื่อนย้ายไปกลมกลืนกับธรรมชาติสภาพแวดล้อม ตามความเหมาะสม ยังแหล่งอื่นใน ที่สุด คงทิ้งไว้เพียง ความรกร้าง ว่างเปล่า กับร่องรอยเศษซากชีวิตสมัยก่อนประวัติศาสตร์ ที่หมู่ 9 ตำบลบ้านเชียง อำเภอหนองหาร จังหวัดอุดรธานี " บ้านเชียง " ร่องรอยทางวัฒนธรรมของมนุษย์สมัยก่อนประวัติ ศาสตร์ แหล่งโบราณคดี ที่หลงเหลือจากการปล้นอดีตบ้านเชียง ได้รับการยอมรับ และขึ้นบัญชีสงวนไว้เป็น "มรดกโลก" ทางวัฒนธรรม เมื่อ เดือนธันวาคม พ.ศ. 2535

และจากการศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมพบว่าเดิมที่บ้านเชียง เป็นพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ประเภทแหล่งอนุสรณ์สถานจัดตั้งขึ้นในแหล่งโบราณคดีบ้านเชียง ตั้งอยู่ที่หมู่ที่ 13 ตำบล บ้านเชียง อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี ปัจจุบันได้ยกฐานะเป็นเทศบาลตำบลแล้ว พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ บ้านเชียงได้จัดแสดงหลักฐานที่ได้จากการสำรวจขุดค้น ที่บ้านเชียง และแหล่งโบราณคดีใกล้เคียง อันประกอบด้วยกลุ่มภาชนะดินเผา เครื่องมือ เครื่องใช้และสิ่งอื่นๆอีกมากมายจุดเริ่มต้นของการจัดตั้งพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ บ้านเชียง มาจากการพบภาชนะลายเขียนสี เมื่อปี พ.ศ. 2503 โดยชาวบ้านเชียง ต่อมาปี พ.ศ. 2509 ชาวอเมริกัน ได้พบภาชนะดินเผาที่บ้านเชียงโดยบังเอิญจึงนำไปแจ้งที่กรมศิลปากร ปีพ.ศ. 2510 จึงได้มีการขุดค้นอย่างจริงจังเป็นครั้งแรกปี พ.ศ.2515 ได้ขุดค้นเป็นครั้งที่ 2 ในครั้งนี้พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถได้เสด็จทอดพระเนตรแหล่งขุดค้นที่วัดโพธิ์ศรีในพร้อมกับแหล่งอื่นในบ้านเชียง และครั้งสุดท้ายปีพ.ศ. 2517-2518 กรมศิลปากรร่วมกับมหาวิทยาลัยเพนซิลเวเนีย ได้ร่วมมือขุดค้นและหาข้อมูลใหม่เพิ่มเติม โดยเรียกโครงการนี้ว่า " โครงการ โบราณคดีภาคตะวันออกเฉียงเหนือ " พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติแห่งชาติ บ้านเชียง จึงได้เริ่มจัดตั้งขึ้นมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2518 เป็นต้นมาพ.ศ. 2524 สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรธานี ร่วมกับกรมศิลปากร ได้ของบประมาณจากสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล มาสร้างอาคารหลังแรก แต่เนื่องจาก สภาพพื้นที่ยังเป็นทีลุ่มน้ำท่วมถึงในฤดูฝน นายมีชัย ฤชุพันธุ์ รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ได้ขอเงินงบประมาณในโครงการเงิน กสช. มาปรับปรุงพื้นที่ให้สวยงาม และพระราชชาติไทยยังได้บริจาคต้นไม้ ไม้ดอก ไม้ประดับให้แก่พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ บ้านเชียง ด้วยเช่นกันพ.ศ. 2525 ดร. สิปปนนท์ เกตุทัต อดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ได้ของบประมาณสร้างอาคารหลังที่ 2 จากมูลนิธิ จอร์น เอฟ เคเนดี แห่งประเทศไทย และกรมศิลปากรได้มีงบประมาณสนับสนุนด้านครุภัณฑ์ เป็น

เงินรวมทั้งสิ้น 6,100,000 บาท เนื่องจากในวโรกาสสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีมีพระชนมายุ 84 พรรษา กรมศิลปากร ได้กราบบังคมทูลพระบรมราชานุญาติให้ซื้ออาคารหลังนี้ว่า "อาคารสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี" ทรงพระกรุณา โปรดเกล้าฯ ให้สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอเจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา ทรงเป็นผู้แทนพระองค์เสด็จทรงเปิดพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ บ้านเชียง ในวันเสาร์ที่ 21 พฤศจิกายน 2530 พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ บ้านเชียง ปัจจุบันมีพื้นที่เพิ่มขึ้นเป็น 25 ไร่ คือ บริเวณพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ บ้านเชียง หลุมขุดค้นทางโบราณคดีวัดโพธิ์ศรีโน และบ้านไทพาน ด้วยเหตุผลที่คนบ้านเชียงยุคก่อนประวัติศาสตร์ ได้มีหลักฐาน ชีวิตความเป็นอยู่ ที่บ่งบอกถึงวัฒนธรรมของคนยุคนั้น ให้คนรุ่นหลังได้เรียนรู้เป็นอย่างดี คณะกรรมการมรดกโลกได้ร่วมกันตกลงยอมรับให้ขึ้นบัญชี "แหล่งวัฒนธรรมบ้านเชียง" ว่าเป็นแหล่งหนึ่งในบรรดามรดกโลก เป็นอันดับที่ 4 ของประเทศไทย และเป็นอันดับที่ 359 ของโลก เมื่อปี พ.ศ. 2535 และแหล่งโบราณคดีบ้านเชียง เป็นแหล่งโบราณคดีสำคัญแห่งหนึ่ง อยู่ที่อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี ที่ทำให้รับรู้ถึงการดำรงชีวิตในสมัยก่อนประวัติศาสตร์ย้อนหลังไปกว่า 5,000 ปี ร่องรอยของมนุษย์ในประเทศไทยสมัยดังกล่าว แสดงให้เห็นถึงวัฒนธรรมที่มีพัฒนาการแล้วในหลายๆ ด้าน โดยเฉพาะด้านความรู้ความสามารถหรือภูมิปัญญา อันเป็นเครื่องมือสำหรับช่วยให้ผู้คนเหล่านั้นสามารถดำรงชีวิตและสร้างสังคม-วัฒนธรรมของมนุษย์ได้สืบเนื่องต่อกันมาเป็นระยะเวลายาวนาน วัฒนธรรมบ้านเชียงได้ครอบคลุมถึงแหล่งโบราณคดีในภาคตะวันออกเฉียงเหนืออีกกว่าร้อยแห่ง ซึ่งเป็นบริเวณพื้นที่ที่มีมนุษย์อยู่อาศัยหนาแน่นมาตั้งแต่หลายพันปีแล้ว ด้วยเหตุนี้เององค์การยูเนสโกของสหประชาชาติจึงได้ยอมรับขึ้นบัญชีแหล่งวัฒนธรรมบ้านเชียงไว้เป็นแหล่งหนึ่งในบรรดามรดกโลก

ศิลปะเครื่องปั้นดินเผา ของบ้านเชียงนั้น สามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ยุค ได้แก่

1. ภาชนะดินเผาสมัยต้น อายุ 5,600-3,000 ปี มีลายเชือกทาบ ซึ่งคาดกันว่าเป็นปอกัญชา ทั้งยังมีลายขูดขีด และมีการเขียนสีบ้าง โดยพบวางคู่กับโครงกระดูก บางใบใช้บรรจุศพเด็กด้วย
2. ภาชนะดินเผาสมัยกลาง อายุ 3,000 ปี-2,300 ปี สมัยนี้เป็นสมัยที่เริ่มมีการขีดทาสีแดงแล้ว
3. ภาชนะดินเผาสมัยปลาย อายุ 2,300 ปี-1,800 ปี เป็นยุคที่มีลวดลายที่
4. สวยงามที่สุด ลวดลายพิสดาร สะท้อนให้เห็นถึงสภาพสังคมที่สงบสุข ก่อนที่จะกลายมาเป็นการเคลือบน้ำโคลนสีแดงขี้ดมัน

ภาพที่ 4.6 ภาชนะดินเผาสมัยปลาย ในพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติบ้านเชียง

แหล่งโบราณคดีบ้านเชียงได้จดทะเบียนเป็นมรดกโลกเมื่อปี พ.ศ. 2535 ในการประชุม คณะกรรมการมรดกโลกสมัยสามัญครั้งที่ 16 ที่เมืองแซนตาเฟ ประเทศสหรัฐอเมริกา โดยผ่าน ข้อกำหนดและหลักเกณฑ์ในการพิจารณาให้เป็นแหล่งมรดกโลก ดังนั้นจึงเป็นสิ่งที่ยืนยันถึง หลักฐานของวัฒนธรรมหรืออารยธรรมที่ปรากฏให้เห็นอยู่ในปัจจุบันหรือว่าที่สาบสูญไปแล้ว พิพิธ ภัณฑสถานแห่งชาติบ้านเชียง เป็นพิพิธภัณฑสถาน แหล่งหนึ่งที่สำคัญที่เก็บรักษาศิลปะ เครื่องปั้นดินเผาของบ้านเชียง ที่เปิดให้นักท่องเที่ยวสามารถไปเยี่ยมชมได้ พิพิธภัณฑสถาน แห่งชาติบ้านเชียง ตั้งอยู่ในจังหวัดอุดรธานี

และถือได้ว่าบ้านเชียง จังหวัดอุดรธานีก็คือแหล่งโบราณคดีสำคัญแห่งหนึ่งที่ทำให้ความรู้ อย่างมาก เกี่ยวกับพัฒนาการของสังคม และวัฒนธรรมสมัยโบราณเมื่อหลายพันปีมาแล้วใน ประเทศไทย สิ่งที่ดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเดินทางมายังบ้านเชียงก็คือ เรื่องราวอันเกี่ยวกับอดีตของ พื้นที่หมู่บ้านนี้ โดยเฉพาะเรื่องสมัยก่อนประวัติศาสตร์ ซึ่งมีการจัดแสดงไว้เป็นพิพิธภัณฑสถาน 2 แห่ง ในหมู่บ้านนี้ คือ พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติบ้านเชียง และพิพิธภัณฑสถานกลางแจ้งที่วัดโพธิ์ ศรีโน มีเรื่องเล่าขานกันว่า เมื่อประมาณ พ.ศ.2360 ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้า เจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 3 ได้เกิดสถานการณ์วุ่นวายทางการเมืองในราชอาณาจักรลาว ชาวพวนกลุ่ม หนึ่งจากแขวงเชียงขวางจึงได้อพยพข้ามแม่น้ำโขงมาตั้งหลักปักฐาน อยู่ในผืนป่าที่เป็นเนินสูงน้ำท่วมไม่ถึงในฤดูฝน บริเวณรอบๆ เป็นที่ลุ่มเหมาะแก่การทำนา และมีแหล่งน้ำสำหรับกินใช้อย่าง สมบูรณ์ตลอดมา พร้อมตั้งชื่อเรียกว่า “บ้านเชียง” ตั้งแต่นั้นมา บ้านเชียง จังหวัดอุดรธานีก็คือ แหล่งโบราณคดีสำคัญแห่งหนึ่งที่ทำให้ความรู้อย่างมาก เกี่ยวกับพัฒนาการของสังคม และ วัฒนธรรมสมัยโบราณเมื่อหลายพันปีมาแล้วในประเทศไทย สิ่งที่ดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเดินทาง

มายังบ้านเชียงก็คือ เรื่องราวอันเกี่ยวกับอดีตของพื้นที่หมู่บ้านนี้ โดยเฉพาะเรื่องสมัยก่อนประวัติศาสตร์ ซึ่งมีการจัดแสดงไว้เป็นพิพิธภัณฑ์สถาน 2 แห่ง ในหมู่บ้านนี้ คือ พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติบ้านเชียง และพิพิธภัณฑ์สถานกลางแจ้งที่วัดโพธิ์ศรีโน มีเรื่องเล่าขานกันว่า เมื่อประมาณ พ.ศ.2360 ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 3 ได้เกิดสถานการณ์วุ่นวายทางการเมืองในราชอาณาจักรลาว ชาวพวนกลุ่มหนึ่งจากแขวงเชียงขวางจึงได้อพยพข้ามแม่น้ำโขงมาตั้งหลักปักฐาน อยู่ในผืนป่าที่เป็นเนินสูงน้ำท่วมไม่ถึงในฤดูฝน บริเวณรอบๆ เป็นที่ลุ่มเหมาะแก่การทำนา และมีแหล่งน้ำสำหรับกินใช้อย่างสมบูรณ์ตลอดมา พร้อมตั้งชื่อเรียกว่า “บ้านเชียง” ตั้งแต่นั้นมา แต่เมื่อประมาณ พ.ศ.2515 ที่ผ่านมา ได้เริ่มมีการสังเกตพบโบราณวัตถุและหลักฐานทางโบราณคดีในพื้นที่เนินของหมู บ้านและส่งผลให้มีการศึกษาทางโบราณคดี จนได้ทราบว่าเป็นความจริงแล้วพื้นที่ที่เป็นที่ตั้งของบ้านเชียงปัจจุบัน เคยมีคนตั้งถิ่นฐานมาแล้วก่อนประวัติศาสตร์เมื่อพันๆ ปีก่อนจะมีการสร้างหมู่บ้านในปัจจุบัน โบราณวัตถุที่พบ ได้แก่ เศษภาชนะดินเผาที่มีการตกแต่งเขียนเป็นลายสีแดง โครงกระดูก เครื่องมือที่ทำด้วยหินและสำริด โบราณวัตถุที่ทำด้วยหิน สำริด และเหล็ก โดยเฉพาะภาชนะดินเผาเขียนเป็นลายสีแดงนั้นเป็นโบราณวัตถุที่มีลักษณะเด่นมาก เนื่องจากเพิ่งมีการพบเป็นครั้งแรกในประเทศไทย สรุปได้ว่านักโบราณคดีทั้งชาวไทยและต่างชาติให้ความยอมรับว่าแหล่งโบราณคดี บ้านเชียงเป็นร่องรอยทางวัฒนธรรมที่สำคัญซึ่งสามารถให้ความรู้อย่างมากในเรื่องการปรับตัวของมนุษย์ในสมัยอดีต เมื่อนับพันๆ มาแล้วให้สอดคล้องกับระบบสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรม ของตน อันเป็นระบบที่มีพลวัตหรือมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ความรู้ประเภทนี้เปรียบได้เสมือนเป็นกรณีตัวอย่างในเรื่องวิธีการที่มนุษย์ ในอดีตใช้สำหรับแก้ปัญหาให้ลุล่วงไปได้ด้วยดี จึงนับเป็นความรู้ที่มีประโยชน์ มิเพียงต่อประชาชนชาวไทยเท่านั้น แต่ยังมีประโยชน์ต่อมนุษยชาติทุกเผ่าพันธุ์ ทั้งที่เป็นผู้คนรุ่นปัจจุบันและผู้คนในอนาคต แหล่งโบราณคดีบ้านเชียงจึงสมควรที่จะได้รับการอนุรักษ์และสงวนรักษาไว้สืบไปด้วยเหตุนี้ เมื่อ พ.ศ.2535 คณะกรรมการมรดกโลกจึงขึ้นทะเบียนแหล่งโบราณคดีบ้านเชียง ให้เป็นมรดกโลกทางวัฒนธรรมอีกแห่งหนึ่งของเมืองไทย(เป็นมรดกโลกลำดับที่ 4 จากทั้งหมด 5 แห่งในเมืองไทย)

1.1.2. อุทยานประวัติศาสตร์ภูพระบาท จากการศึกษา สำรวจเอกสารหลัก พบว่า ตั้งอยู่บริเวณเชิงเขาภูพาน ครอบคลุมพื้นที่ 3,430 ไร่ ในเขตบ้านตัว ตำบลเมืองพาน อยู่ห่างจากตัวจังหวัดระยะทางประมาณ 67 กิโลเมตร ตามเส้นทางหมายเลข 2 (อุดรธานี-หนองคาย) บริเวณหลักกิโลเมตรที่ 13 แล้วเลี้ยวซ้ายเข้าทางหลวงหมายเลข 2021 ไปทางอำเภอบ้านผือ ระยะทางประมาณ 42 กิโลเมตร และตรงไปตามเส้นทางหมายเลข 2348 อีกประมาณ 12 กิโลเมตร มีแยกขวาเป็นทางเข้าไปประมาณ 2 กิโลเมตร ภายในบริเวณอุทยานฯ ทางด้านขวามือเป็นที่ตั้งของศูนย์บริการนักท่องเที่ยว สำหรับผู้ที่สนใจสามารถสอบถามรายละเอียดและข้อมูลของอุทยานฯ รวมทั้งแผนที่และเส้นทางเพื่อความสะดวกในการเที่ยวชม อุทยานประวัติศาสตร์ภูพระบาทนี้เป็นที่ตั้งของสถานที่ซึ่งแสดงถึงอารยธรรมของมนุษย์ “ภูพระบาท” เป็นชื่อเรียกภูเขานาขนาดเล็กลูกหนึ่งที่ตั้งอยู่ในเขตอำเภอบ้านผือ จังหวัดอุดรธานีอยู่ห่างจากตัวอำเภอมาทงทิศตะวันตกประมาณ ๑๒ กิโลเมตร ชื่อ “ภูพระบาท” มีที่มาจากรอยพระบาท (บ่วง) ที่ประดิษฐานอยู่บนเขา ซึ่งเป็นที่เคารพนับถือของผู้คนในแถบนี้ สภาพทั่วไปของภูพระบาทเป็นภูเขานาหินทรายขนาดเล็กอยู่ติดมาทางทิศตะวันออกของเทือกเขาภูพาน (ภูพานคำ) ตอนที่ยอดเขาทางทิศตะวันตกของจังหวัดอุดรธานี มีความสูงจากระดับน้ำทะเลปานกลางประมาณ ๓๒๐ – ๓๕๐ เมตร หรือ สูงจากพื้นราบประมาณ ๑๒๐ – ๑๖๐ เมตร เป็นแหล่งกำเนิดของลำธารหลายสาย เช่น ห้วยหินลาด ห้วยด่านใหญ่ ห้วยหินร่อง และห้วยนางอุสา ซึ่งไหลลงไปบรรจบกับห้วยน้ำโมงที่บริเวณหมู่บ้านตัวและไหลลงสู่แม่น้ำโขงทางทิศตะวันออกที่อำเภอกำแพง จังหวัดหนองคาย พื้นที่บนภูพระบาทเป็นป่าดิบแล้ง ป่าเต็งรัง และป่าเบญจพรรณ ปกคลุมไปด้วยพืชพันธุ์ธรรมชาติที่หลากหลาย มีไม้เนื้อแข็งที่สำคัญหลายประเภทเช่น ไม้เต็ง ไม้รัง ไม้มะค่า ไม้ประดู่ ไม้ชิงชัน ฯลฯ ด้วยเหตุนี้กรมป่าไม้จึงจัดให้พื้นที่ภูพระบาทรวมอยู่ในเขตพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ ที่มีชื่อว่า “ป่าเขื่อนน้ำ” กรมศิลปากรได้ขออนุญาตจากกรมป่าไม้ใช้พื้นที่ป่าจำนวน ๓,๔๓๐ ไร่ จัดตั้งเป็น “อุทยานประวัติศาสตร์ภูพระบาท” เพื่ออนุรักษ์ดูแลโบราณวัตถุโบราณสถานบนภูพระบาท และต่อมากรมป่าไม้ได้จัดตั้ง

สภาพพื้นที่บนภูพระบาทมีลักษณะพิเศษ คือ เป็นบริเวณที่ปรากฏโขดหินและเพิงหิน ทรายรูปร่างงดงามแปลกตากระจัดกระจายอยู่เป็นจำนวนมาก ความแปลกประหลาดของโขดหินและเพิงหินเหล่านี้เกิดขึ้นจากกระบวนการการกัดกร่อนโดยน้ำและลมตามธรรมชาติ ซึ่งกัดกร่อนบนหินตะกอนที่มีความหนาแน่นต่างกัน โดยชั้นหินตะกอนที่มีความคงทนต่ำถูกกัดเซาะผุกร่อนเป็นโพรงหรือส่วนที่คอดเว้าอยู่ข้างใต้ทำให้ชั้นหินที่มีความคงทนสูงมีลักษณะยื่นเป็นเพิงเหมือนหลังคาทับอยู่ด้านบนเพิงหินเหล่านี้ต่อมาได้เป็นที่พักอาศัยสำหรับมนุษย์ที่ขึ้นมาบนภูพระบาท ซึ่ง

นอกจากมาพักอาศัยแล้วยังได้พบกิจกรรมการแต่งแต้มต่อเติมเพิงหินเพื่อประกอบพิธีกรรมตามความเชื่อและศาสนาสถานที่และบริเวณที่ปรากฏกิจกรรมของมนุษย์สมัยโบราณเหล่านี้ปัจจุบันคือโบราณสถานที่จะจัดกระจายอยู่เป็นจำนวนมากบนภูพระบาท กรมศิลปากรได้สำรวจแหล่งโบราณคดีและโบราณพระพุทธรูปตั้งแต่พ.ศ. ๒๕๑๕ เป็นต้นมา ได้พบโบราณสถานจำนวน ๖๘ แห่ง เป็นโบราณสถานสมัยก่อนประวัติศาสตร์ที่เป็นภาพเขียนสีตามเพิงหินต่างๆ ๔๕ แห่ง และสิ่งก่อสร้างในสมัยประวัติศาสตร์ (ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการดัดแปลงเพิงหินธรรมชาติให้เป็นศาสนสถานในศาสนาพุทธ) ๒๓ แห่ง โดยได้ประกาศขึ้นทะเบียนโบราณสถาน ตามประกาศในราชกิจจานุเบกษาเล่ม ๙๘ เมื่อวันที่ ๒๘ เมษายน พ.ศ. ๒๕๒๔ โบราณสถานบนภูพระบาทได้รับการอนุรักษ์และพัฒนาให้เป็นอุทยานประวัติศาสตร์ภูพระบาทโดยเริ่มดำเนินการตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๓๒ เป็นต้นมา และเปิดให้เป็นแหล่งเรียนรู้และท่องเที่ยวอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๓๕ โดยได้รับการพระมหากรุณาธิคุณจากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จฯเป็นองค์ประธานในพิธีเปิด เนื่องในวันอนุรักษ์มรดกไทย

สมัยก่อนประวัติศาสตร์

ประมาณ ๓,๐๐๐ – ๒,๐๐๐ ปีมาแล้ว มนุษย์ในสมัยก่อนประวัติศาสตร์(สมัยที่มนุษย์ยังไม่มีตัวอักษรใช้ในการสื่อสาร) ได้ขึ้นมალ่าสัตว์และเก็บของป่าบนภูพระบาทโดยได้ทิ้งร่องรอยหลักฐาน คือ ภาพเขียนสีแดงที่ได้แต่งแต้มไว้ตามผนังเพิงหินทรายจำนวนมากถึง ๔๕ แห่ง ซึ่งมีทั้งภาพฝ่ามือ ภาพคนภาพสัตว์ และภาพลวดลายเรขาคณิตต่างๆ สันนิษฐานว่าภาพเหล่านี้อาจจะทำขึ้นเพื่อการประกอบพิธีกรรม หรือ เพื่อสื่อสารอะไรบางอย่างที่รู้กันในสมัยนั้น แม้ในปัจจุบันเรายังไม่สามารถทราบความหมายที่แท้จริงของภาพทั้งหมดแต่บางภาพได้สะท้อนให้เห็นถึงการดำรงชีวิตและการมีอยู่ของคนและสัตว์ในสมัยนั้นได้เป็นอย่างดี

วัสดุที่ใช้ทำภาพเขียนสี

สีที่ใช้ทำภาพเขียนสี ยังไม่มีผู้ใดลงความคิดเห็นเป็นที่แน่นอนว่าใช้สารประเภทใดแต่เท่าที่มีการศึกษาเกี่ยวกับภาพเขียนสีที่พบในประเทศไทยพบว่าสารที่ใช้น่าจะเป็นวัสดุที่มาจากธรรมชาติ เช่น ดินเทศ(red ochre) แร่เฮมาไทต์(Haematite) ซึ่งสารให้สีทั้งสองประเภทนี้จะทำให้เป็นสีแดงเข้มหาได้ง่าย บางแห่งสามารถหาได้บริเวณใกล้ๆกับที่พบภาพเขียนสี นอกจากนี้ก็สามารถหาได้บริเวณใกล้ๆกับที่พบภาพเขียนสีนอกจากนี้ก็อาจจะใช้อย่างไม่ เช่น ยางต้นตั่ว ซึ่งให้สีแดงได้เช่นเดียวกัน สำหรับตัวผสมสีเพื่อให้เขียนภาพได้ดีและติดทนนานน่าจะเป็นของเหลว เช่น น้ำ น้ำผึ้ง ไข่ขาว น้ำคั้นจากพืชบางชนิด กาวหนังสัตว์ เป็นต้น

สำหรับอุปกรณ์ที่ใช้ในการวาดหรือเขียน นอกจากการใช้มือทาบหรือพ่นด้วยปากแล้ว ก็อาจใช้กิ่งไม้เปลือกไม้ทุบให้ปลายแตกเป็นเส้นพู่กัน หรืออาจทำจากขนสัตว์บางชนิด เช่น ขนกระต่าย ใช้ในการจุ่มสีระบายเทคนิควิธีการทำภาพเขียนสี เทคนิคการทำภาพเขียนสี ทำได้หลายวิธี ได้แก่

1. การวาดด้วยสีแห้ง (drawing with dry pigment)
2. การเขียนหรือระบาย (painting)
3. การพ่น (stenciling)
4. การทาบ (imprinting)
5. การสาดสี (paint splattering)

และการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิประเทศซึ่งมีโครงสร้างส่วนใหญ่เป็นหินทรายที่ถูกขัดเกลามาจากขบวนการกัดกร่อนทางธรรมชาติ ทำให้เกิดเป็นขีดหินน้อยใหญ่รูปร่างต่างๆ กัน ปรากฏเป็นหลักฐานเกี่ยวกับชีวิตผู้คนในอดีตที่น่าสนใจหลายแห่ง อาทิ

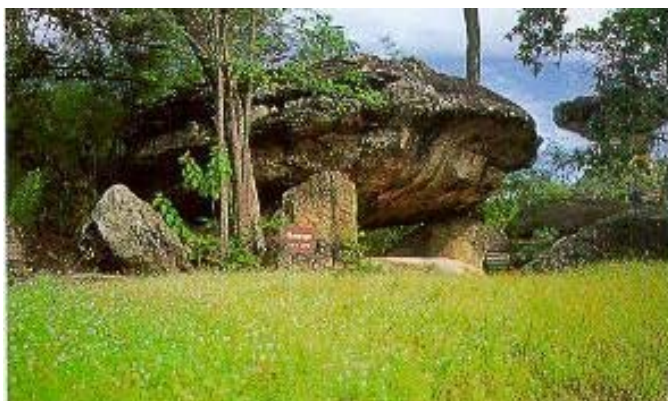

ภาพที่ 4.7 เจดีย์พระพุทธรูปบาทบัวบก

พระพุทธรูปบาทบัวบก ตั้งอยู่บนไหล่เขาภูพาน ที่บ้านดัว ตำบลเมืองพาน อำเภอบ้านผือ บริเวณแยกทางด้านซ้าย มือก่อนถึงที่ทำการอุทยาน อยู่ติดกับอุทยานประวัติศาสตร์ ภูพระบาท ในปัจจุบันเป็นที่ ตั้งของสำนักสงฆ์ พระพุทธรูปบาทบัวบก แปลตามความหมายว่า รอยพระพุทธรูป พระพุทธเจ้า ที่ประทับไว้ ณ สถานที่ที่มีต้นบัวบกขึ้นอยู่เป็นจำนวนมาก ไม่ปรากฏหลักฐานว่า สร้างขึ้นในสมัยใด รอยพระพุทธรูปมี ลักษณะเป็นแอ่งลึกประมาณ ๖๐ เซนติเมตร ลง ไปในพื้นที่หินยาว ๑.๙๓ เมตร กว้าง ๘๐ เซนติเมตร เดิมมีการก่อมณฑปครอบรอยพระพุทธรูปไว้ ต่อมา

เมื่อปี พ.ศ.๒๔๖๓ พระอาจารย์ สี่ท้าว สุวรรณมาโจ ได้จุดธูปมาพบและทำการปฏิสังขรณ์ สร้างพระธาตุมีฐานเป็นรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส กว้างด้านละ ๘.๕๐ เมตร สูงประมาณ ๔๕ เมตร ครอบเอาไว้ และยังสร้างรอยพระพุทธรูปจำลอง วางทับรอยพระพุทธรูปเดิมไว้ ภายในพระธาตุเจดีย์บรรจุพระบรมสารีริกธาตุ ตัวองค์เจดีย์เป็นทรงบัวเหลี่ยมคล้ายองค์ พระธาตุพนมคำว่า "บัวบก" เป็นชื่อของพันธุ์ไม้ชนิดหนึ่งที่เกิดตามป่ามี หัวและใบคล้ายใบบัว ซึ่งชาวบ้านทั่วไป เรียกว่า ผักหนอก บัวบกนี้คงจะมีอยู่มากในบริเวณที่พบรอยพระพุทธรูปจึงเรียกรอย พระพุทธรูปนี้ว่า "พระพุทธรูปบัวบก"หรือคำว่าบัวบกอาจจะมาจากคำว่า บ่ บก ซึ่งหมายถึง ไม่แห้งแล้งลักษณะองค์พระธาตุสร้างเลียนแบบพระธาตุพนมองค์เดิม แต่ส่วนฐานชั้นล่างโปร่ง สามารถเข้าไปนมัสการรอยพระพุทธรูปที่ประดิษฐานอยู่ภายในได้ ยอดพระธาตุเป็นที่ประดิษฐานพระบรมสารีริกธาตุ ที่ขุดพบในรอยพระพุทธรูปเดิม และมีวัตถุสิ่งของอีกมาก เช่น ต้นคำ หนัก ๖ กิโลกรัม ๑๐ องค์ ได้บรรจุรวมไว้ในองค์พระธาตุที่ ๓ ได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นโบราณสถานของชาติเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๗๘ พระพุทธรูปบัวบก เป็นที่เคารพสักการะของชาวอำเภอบ้านผือ และประชาชนในบริเวณใกล้เคียง รวมทั้งพุทธศาสนิกชนจากประเทศลาว ในช่วง เดือน ๓ วันขึ้น ๑๓-๑๕ ค่ำ จะมีงานนมัสการพระพุทธรูปบัวบกประจำปี

พระพุทธรูปหลังเต่า ตั้งอยู่ทางทิศใต้ของพระพุทธรูปบัวบก มีลักษณะเป็นรอยพระบาทสลักลึกลงไปในพื้นที่หิน ลึกประมาณ ๒๕ เซนติเมตร ใจกลางพระบาทสลักเป็นรูปดอกบัว กลีบแหลมมนขึ้นมามีเห็นได้ชัด และเนื่องจากพระพุทธรูปแห่งนี้อยู่ใกล้กับเพิงหินธรรมชาติรูปร่างคล้ายเต่า จึงได้ชื่อว่า “พระพุทธรูปหลังเต่า”

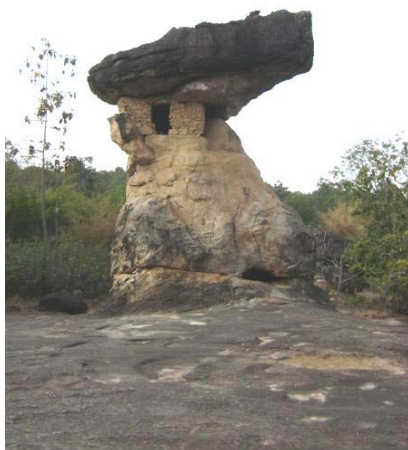

ภาพที่ 4.8 พระพุทธรูปหลังเต่า

ภาพที่ 4.9 ถ้ำและเพิงหินต่าง ๆ

ถ้ำ และเพิงหินต่าง ๆ ตั้งกระจายอยู่ทั่วไปในบริเวณอุทยานฯ นักท่องเที่ยวสามารถเดินชมได้ในระยะทางไม่กี่กิโลเมตร ได้แก่ ถ้ำลายมือ ถ้ำโนนสาวเอ้ ถ้ำคน ถ้ำวัวแดง (ซึ่งถ้ำเหล่านี้สันนิษฐานว่าอาจจะเป็นที่พำนักของมนุษย์สมัยหิน และมนุษย์เหล่านั้นได้เขียนรูปต่าง ๆ ไว้ เช่น รูปคน รูปมือ รูปสัตว์ และรูปลายเรขาคณิต) นอกจากนั้นยังมีลานหินที่สวยงาม คือ ลานหินโนนสาวเอ้ ธรรมชาติได้สร้างเพิงหินต่าง ๆ ไว้ ทำให้มนุษย์รุ่นหลัง ๆ ได้จินตนาการผูกเป็นเรื่องตำนานพื้นบ้าน คือ เรื่อง “นางอุสา-ท้าวบารส” เพิงหินที่สวยงามเหล่านี้ ได้แก่ คอกม้าท้าวบารส หอนางอุสา บ่อน้ำนางอุสา นอกจากนั้นยังพบชิ้นส่วนหลักเสมา และหินทรายจำหลัก พระพุทธรูปศิลปะสมัยทวารวดี ที่เพิงหินวัดพ่อตา และเพิงหินวัดลูกเขย

ภาพที่ 4.10 หอนางอุสา

หอนางอุสา “หอนางอุสา” เป็นเอกลักษณ์อันโดดเด่นของอุทยานประวัติศาสตร์ภูพระบาท มีลักษณะเป็นโขดหินรูปคล้ายเห็ดอยู่บนลาน แต่เดิมเกิดจากการกระทำ ตามธรรมชาติ ต่อมาคนได้ตัดแปลงโดยการ ก่อหินล้อมเป็นห้องขนาดเล็กเอาไว้ที่เพิงหินด้านบน มีโบสถ์มาหินขนาดกลางและใหญ่ปักล้อมรอบหอ นางอุสาเอาไว้ด้วย ซึ่งแสดงให้เห็นว่าบริเวณนี้เป็นเขตศักดิ์สิทธิ์ทาง พุทธศาสนา มาแต่ครั้งอดีตกาลแล้ว

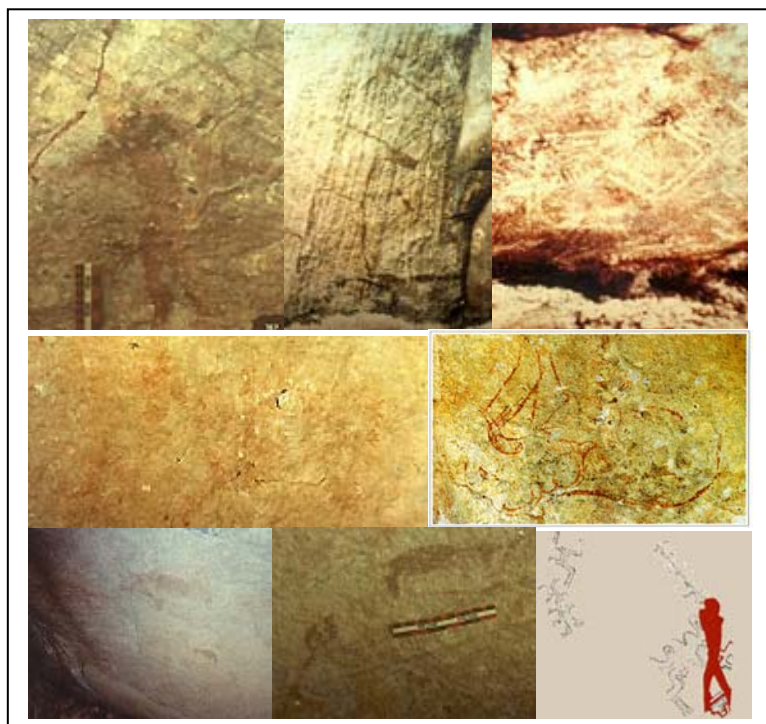
ภาพที่ 4.11 ถ้ำและภาพเขียนสี

ลักษณะของถ้ำ

เป็นเพิงหินทรายก้อนใหญ่วางซ้อนกันสูงประมาณ 4 เมตร อยู่ห่างจากวัดพระพุทธรูปบาทบัวบกไปทางทิศเหนือประมาณ 1.5 กม.

ภาพเขียนสี

ภาพปรากฏบนเพิงหิน 3 ด้าน ทิศเหนือ (ถ้ำคน) กลุ่ม 1 เป็นภาพคน 7 คน แสดงอาการเคลื่อนไหว โดยเดินไปในทิศทางเดียวกัน มีลักษณะใกล้เคียงความเป็นจริงตามธรรมชาติ เน้นกล้ามเนื้อที่น่อง เขียนแบบระบายเงาทึบด้วยสีแดงคล้ำ และด้านหลังของภาพกลุ่มคน นี้มีลายเส้นเขียนด้วยสีขาวย เป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าเส้นคู่ต่อกันคล้ายตาข่าย (ภาพคนซ้อนบนภาพตาข่าย)เหนือภาพคน มีลายเส้นทึบสีขาวยาวประมาณ 2 ซม. รูปตัวยูเหลี่ยมตะแคงข้าง และภาพลายเส้นคล้ายสัตว์ประเภทตุ๊กแก กลุ่ม 2 อยู่บนเพดาน ภาพคน 2 คนเขียนแบบเงาทึบด้วยสีแดง หันด้านข้างเน้นกล้ามเนื้อน่องเช่นกัน และด้านหลังของภาพคนมีลายเส้นคู่ขนานลากเป็นเส้นยาวหักกววนไปมา เขียนด้วยเส้นสีขาวยและลายเส้นอื่นๆมีทั้งสีแดงและสีขาวทิศตะวันตก มีภาพคนระบายสีแบบเงาทึบด้วยสีแดง และภาพลายเส้นเขียนด้วยสีขาวทิศตะวันออก (ถ้ำวัว) แบ่งได้เป็น 2 กลุ่ม เป็นภาพวัวเขียนแบบระบายสีเงาทึบด้วยสีแดง บางตัวเขียนเพียงเค้าโครงรอบนอก -กลุ่ม 1 ภาพวัว 6 ตัว ที่มีขนาดไม่เท่ากัน กำลังเดินหันหน้าไปทางทิศเหนือ นอกจากนั้นยังมีภาพลายเส้นคล้ายภาพคน เขียนแบบกึ่งไม้ 1 คน ภาพลายเส้นอื่นๆ และภาพระบายสีที่ กลุ่ม 2 ภาพวัว ประมาณ 3-4 ตัว หันหน้าไปทางทิศใต้ เขียนแบบระบายสีเงาทึบด้วยสีแดง แต่ภาพลบเลือน มีเพียงภาพเดียวที่ชัดเจน การเขียนภาพที่ถ้ำววนี้แสดงให้เห็นว่าเขียนเส้นเค้าโครงรอบนอกเสียก่อนแล้วจึงระบายสีทึบภายใน ซึ่งสังเกตจากภาพที่เขียนไม่เสร็จ ทั้งภาพวัวและภาพคนพยายามเขียนให้ใกล้เคียงธรรมชาติที่สุด โดยเฉพาะการเน้นกล้ามเนื้อที่น่องและแขนของภาพคน และโหนกนูนบนหลังของภาพวัว ภาพเหล่านี้บ่งบอกถึงความสัมพันธ์กันภายในแต่ละกลุ่มในการทำกิจกรรมบางอย่างร่วมกัน ความเกี่ยวพันกันในกลุ่มคน คนกับวัว คนกับลายเส้นสัญลักษณ์สีขาว ภาพวัวที่มีขนาดไม่เท่ากันอาจหมายถึงฝูงวัวที่มีทั้งตัวผู้ ตัวเมียและลูกวัว ภาพเหล่านี้ อาจหมายถึงภาพการล่าสัตว์ หรือการเลี้ยงสัตว์ก็ได้ หรืออาจหมายถึงการเดินทางร่วมกันไปทำกิจกรรมหรือพิธีกรรมบางอย่างก็ได้

ภาพที่ 4.12 ภาพเขียนสีต่าง ๆ

พระพุทธรูปบัวบาน

วัดพุทธบาทบัวบาน หรือวัดบ้านไผ่ล้อม สถานที่ตั้งอยู่ใน ถ. บ้านไผ่ล้อม มีพื้นที่ 130 ไร่ ตั้งอยู่บนเนินเขาในเขตตำบลเมืองพานจุดเด่นของที่วัดอยู่ที่มีการขุดค้นพบใบเสมาที่ทำด้วยหินทรายเป็นจำนวนมากใบเสมาเหล่านี้สลักเป็นรูปบุคคล และลวดลายต่าง ๆ ซึ่งเป็นศิลปะสมัยทวารวดี – ลพบุรี ที่มีอยู่จำนวนมากบนเชิงเขา ในพื้นที่วัด ขนาดความสูงของใบเสมามีหลากหลายขนาดตั้งแต่ ขนาด สูง 1 เมตร ถึง 2 เมตร และ ทางวัดได้สร้างสถูปสำหรับเป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูปจำลองอันเก่าแก่ ซึ่งถือเป็นจุดสำคัญของวัดอีกที่หนึ่งที่ชุมชนจะต้องเข้ามากราบไหว้สักการบูชาทุกครั้งที่เดินทางมาที่วัดแห่งนี้ ภายในบริเวณวัดมีสระน้ำที่ธรรมชาติที่สวยงาม มีองค์พระพุทธรูปองค์ใหญ่ตั้งสง่าอยู่บนหน้าผาทางเข้าวัด มีหน้าผาสูงที่สามารถชมวิวกายอดเขาที่สวยงามได้ โดยการเดินทางไปจุดต่าง ๆ สามารถใช้รถเดินทางไปถึงได้โดยสะดวก

ภาพที่ 4.13 ใบเสมาโบราณ ภายในวัด

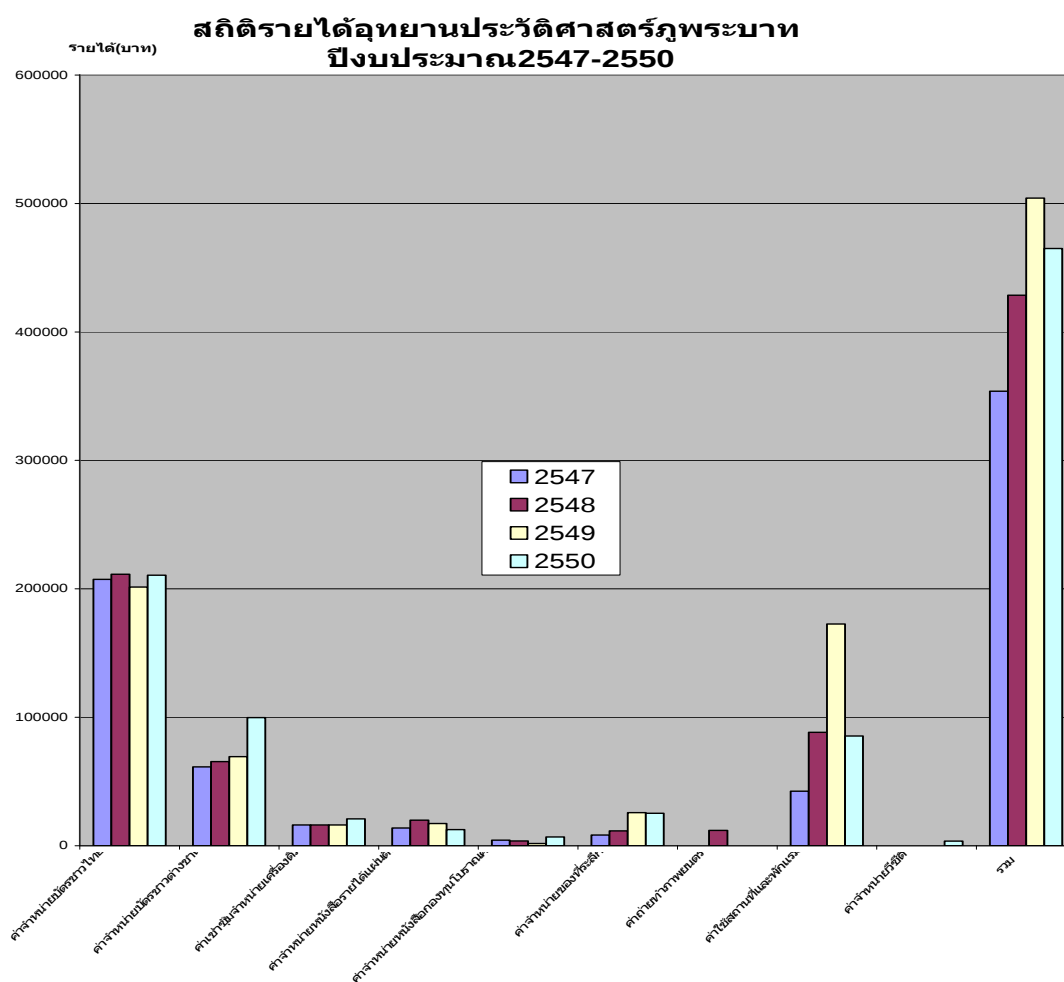
ภาพที่ 4.14 สถูปสำหรับประดิษฐานพระพุทธรบาท

ภาพที่ 4.15 องค์พระใหญ่ บนหน้าผาหน้าวัด

ภาพที่ 4.16 พระพุทธรูปได้เพิงหินภายในวัด

ภาพที่ 4.17 แผนภูมิสถิติรายได้อุทยานประวัติศาสตร์ภูพระบาท

จากภาพ 4.17 ได้แสดงถึง แผนภูมิสถิติรายได้อุทยานประวัติศาสตร์ภูพระบาท จากประเภทต่าง ๆ จะเห็นได้ว่า จากปี พ.ศ. 2547 – 2550

1.2. การใช้สื่อนำเสนอเพื่อประชาสัมพันธ์สถานที่ท่องเที่ยวในปัจจุบันของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ในจังหวัดอุดรธานี

จากการสัมภาษณ์หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับสถานที่ท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ทั้ง 2 แห่งในจังหวัดอุดรธานีคือ แหล่งมรดกโลกบ้านเชียง และอุทยานประวัติศาสตร์ภูพระบาท เกี่ยวกับรูปแบบสื่อประชาสัมพันธ์สถานที่ท่องเที่ยวดังกล่าวในปัจจุบัน พบว่า

หน่วยงานที่ดูแลแหล่งมรดกโลกบ้านเชียง คือ หน่วยงานพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติบ้านเชียง ซึ่งอยู่ภายใต้การดูแลของกรมศิลปากร โดยหน่วยงานฯ ได้มีสื่อที่เตรียมไว้สำหรับประชาสัมพันธ์แหล่งมรดกโลกบ้านเชียง คือ แผ่นพับ หนังสือนำชม วีดิทัศน์นำชมภายในสถานที่ โดยแผ่นพับจะเป็นสื่อที่นำเสนอข้อมูล ภายใต้ชื่อ “แหล่งมรดกโลกทางวัฒนธรรม แหล่งโบราณคดีสมัยก่อนประวัติศาสตร์บ้านเชียง” ซึ่งจัดทำขึ้นโดย กรมศิลปากร เนื้อหาภายในแผ่นพับจะประกอบไปด้วย การนำเสนอ ทั้งภาคภาษาไทย และภาษาอังกฤษ ในเรื่อง

- แหล่งโบราณคดีก่อนประวัติศาสตร์
- อดีตที่ผ่านมา
- การอนุรักษ์และการบริหารจัดการ
- คุณค่าแห่งความเป็นมรดกโลก
- วัฒนธรรมบ้านเชียง
- สมัยต้นของบ้านเชียง
- สมัยกลางของบ้านเชียง
- สมัยปลายของบ้านเชียง
- แผนที่เส้นทางการเดินทางไปจังหวัดอุดรธานี

โดยสื่อแนะนำรูปแบบแผ่นพับนี้จะจัดวางเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์แก่นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเที่ยวชม ณ แหล่งมรดกโลกบ้านเชียง เท่านั้น

สำหรับ ในส่วนสื่อแนะนำเพื่อประชาสัมพันธ์ในรูปแบบหนังสือนำชม ได้จัดทำภายใต้ชื่อ “มรดกโลกบ้านเชียง” ซึ่งจัดทำโดย กรมศิลปากร โดยเนื้อหาภายในเล่มหนังสือจะประกอบไปด้วย การนำเสนอในภาคภาษาไทย ในเรื่อง

- แหล่งมรดกโลกบ้านเชียง
- บ้านเชียงในปัจจุบัน

- ประวัติของชุมชนบ้านเชียงในปัจจุบัน
- ประวัติการขุดค้นทางโบราณคดีที่บ้านเชียง
- โบราณคดีสมัยก่อนประวัติศาสตร์ที่บ้านเชียง
- อายุสมัยของวัฒนธรรมสมัยก่อนประวัติศาสตร์ที่บ้านเชียง
- แบบแผนการตั้งถิ่นฐานและลักษณะบ้านเรือนของคนสมัยก่อนประวัติศาสตร์ที่บ้านเชียง
- วิถีชีวิตและลักษณะเศรษฐกิจ
- คนสมัยก่อนประวัติศาสตร์ที่บ้านเชียง
- เทคโนโลยีบางประการ (การทำภาชนะดินเผา) (การโลหะกรรม)
- ความหมายโดยสรุปของ วัฒนธรรมบ้านเชียง
- ความสำคัญของบ้านเชียงต่อความรู้เรื่องวัฒนธรรมสมัยก่อนประวัติศาสตร์ในประเทศไทย
- วัฒนธรรมสมัยก่อนประวัติศาสตร์ในประเทศไทย
- บ้านเชียงในฐานะแหล่งมรดกโลก
- พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ บ้านเชียง
- ตัวอย่างโบราณวัตถุที่พบจากการขุดค้นแหล่งโบราณคดีบ้านเชียง
- ที่ นำแบบสอบถามความคิดเห็น สอบถามผู้เกี่ยวข้องในกลุ่มภาคีทางการท่องเที่ยวเกี่ยวกับความต้องการรูปแบบ สื่อนำเสนอข้อมูล และเส้นทางท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ในเขตจังหวัดอุดรธานี

โดยสื่อนำเสนอรูปแบบแผ่นพับนี้จะนำเผยแพร่ ยังส่วนราชการที่มีความเกี่ยวข้องกับแหล่งมรดกโลกบ้านเชียง เท่านั้น

และสำหรับสื่อประชาสัมพันธ์ในรูปแบบวีดิทัศน์นำชม เป็นสื่อที่มีเทคนิคการนำเสนอในลักษณะงานมัลติมีเดีย ภาพเคลื่อนไหว และภาพนิ่งพร้อม เสียงการบรรยายประกอบภาพ ซึ่งประกอบไปด้วย เนื้อหาเรื่องราวเกี่ยวกับ ภูมิหลังความเป็นมามาก่อนจะเป็นมรดกโลกบ้านเชียง และความสำคัญในการอนุรักษ์โบราณวัตถุของมรดกโลกบ้านเชียง โดยสื่อนำเสนอรูปแบบวีดิทัศน์นำชมนี้จะนำเผยแพร่ แก่ นักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวชมเป็นหมู่คณะ ณ แหล่งมรดกโลกบ้านเชียง เท่านั้น ไม่ได้นำเผยแพร่ยังสถานที่ภายนอก

และหน่วยงานที่ดูแลอุทยานประวัติศาสตร์ภูพระบาท คือ หน่วยงานอุทยานประวัติศาสตร์ภูพระบาท ซึ่งอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกรมศิลปากร โดยหน่วยงานฯ ได้มีสื่อประชาสัมพันธ์ในรูปแบบสื่อแผ่นพับ สื่อวีดิทัศน์ในรูปแบบแผ่นซีดี

โดยสื่อแผ่นพับ จะมีหลายประเภท ทั้งแผ่นพับแนะนำแหล่งท่องเที่ยวภายใต้ชื่อ “อุทยานประวัติศาสตร์ภูพระบาท” โดยจะมีเนื้อหาแนะนำในเรื่อง

- ประวัติอุทยานประวัติศาสตร์ภูพระบาท
- ความสำคัญของอุทยานประวัติศาสตร์ภูพระบาท
- ตำนานอุทยานประวัติศาสตร์ภูพระบาท
- เส้นทางการเดินทาง
- อัตราค่าที่พัก

โดยแผ่นพับดังกล่าวนี้จะจัดเผยแพร่ไว้ที่หน่วยงานอุทยานประวัติศาสตร์ภูพระบาทเพื่อแจกจ่ายให้กับนักท่องเที่ยวที่เดินทางไปท่องเที่ยว ยังแหล่งท่องเที่ยวฯ และนำแจกจ่ายในครั้งที่หน่วยงานได้จัดนิทรรศการนอกสถานที่ เท่านั้น

และยังมีแผ่นพับแนะนำเทศกาลท่องเที่ยวอุทยาน ภายใต้ชื่อ “เทศกาลภูพระบาทและไทพวนบ้านผือ” โดยจะมีเนื้อหาแนะนำในเรื่อง

- ตำนานอุสา-บารส
- กำหนดการแสดงกิจกรรมในช่วงเทศกาล

โดยแผ่นพับดังกล่าวนี้จะจัดเผยแพร่ไว้ที่หน่วยงานอุทยานประวัติศาสตร์ภูพระบาทเพื่อแจกจ่ายให้กับนักท่องเที่ยวที่เดินทางไปท่องเที่ยว ยังแหล่งท่องเที่ยวฯ ในช่วงการจัดงานเทศกาลเท่านั้น

สำหรับสื่อวีดิทัศน์ ในรูปแบบซีดี จะเป็นสื่อที่มีเทคนิคการนำเสนอในรูปแบบภาพการ์ตูน มัลติมีเดีย พร้อมเสียงบรรยายประกอบภาพ โดยเนื้อหาของสื่อจะกล่าวถึงประวัติการเกิดอุทยานประวัติศาสตร์ภูพระบาท ตำนานท้าวอุสา-บารส

โดยสื่อวีดิทัศน์ดังกล่าวนี้จะจัดเผยแพร่ในห้องจัดแสดงพิพิธภัณฑ์อุทยานประวัติศาสตร์ภูพระบาท โดยนักท่องเที่ยวสามารถจัดการเปิดชมเองได้ตามต้องการผ่านเครื่องคอมพิวเตอร์ที่จัดบริการแก่นักท่องเที่ยวทุกวัน และยังได้จัดจำหน่ายแผ่นซีดี วีดิทัศน์ดังกล่าวแก่นักท่องเที่ยวที่สนใจด้วย

คำถามการวิจัย ข้อ 2 ภาติการท่องเที่ยวมีความต้องการสื่อในการนำเสนอข้อมูล และเส้นทางท่องเที่ยวของแต่ละสถานที่อย่างไรบ้าง

2.1. ความคิดเห็นของภาคีที่เกี่ยวข้องต่อความต้องการสื่อนำเสนอสถานที่ท่องเที่ยว

จากการนำแบบสอบถามความคิดเห็น สอบถามผู้เกี่ยวข้องในกลุ่มภาคีทางการท่องเที่ยว เกี่ยวกับความต้องการรูปแบบ สื่อนำเสนอข้อมูล และเส้นทางท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ในเขต จังหวัดอุดรธานี พบว่า จากการสอบถามความคิดเห็นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งในส่วนภาครัฐ และ เอกชน ปรากฏพบประเด็นสำคัญดังนี้

หน่วยงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยมีความต้องการรูปแบบสื่อนำเสนอข้อมูล ใน รูปแบบสื่อรูปแบบมัลติมีเดีย (ภาพ เสียง ตัวการ์ตูน เรื่องราวของแหล่งท่องเที่ยว) โดยรูปแบบ ข้อมูลที่ต้องการให้นำเสนอในสื่อคือ ความสำคัญ มูลเหตุต่อการได้รับมรดกโลก เรื่องราวในอดีต ประวัติความเป็นมา และการเดินทางมายังสถานที่ท่องเที่ยว โดยรูปแบบการดำเนินเรื่องในสื่อ นำเสนอ ๔ ที่ต้องการคือ ต้องการให้เนื้อหา มีความสนุกสนาน ไม่เล่าเรื่องแบบเป็นทางการเกินไป ต้องการแทรกเรื่องตลก หรือเพลงลงไป ในสื่อ โดยการมีส่วนร่วมของหน่วยงานคือ ยินให้ข้อมูลที่ เป็นประโยชน์ต่องานวิจัย

หน่วยงานตำรวจท่องเที่ยวอุดรธานีมีความต้องการรูปแบบสื่อนำเสนอข้อมูลในรูปแบบ เว็บไซต์ (ภาพ ข้อมูล เสียง เรื่องราวของแหล่งท่องเที่ยว) หรือ สื่อแผ่นพับ สมุดเล่มเล็ก ที่สะดวก ต่อการพกพาของนักท่องเที่ยว โดยต้องการให้นำเสนอเรื่องราวในอดีต ประวัติความเป็นมา ของ สถานที่ท่องเที่ยว นำเสนอวิธีการปฏิบัติตัวของนักท่องเที่ยว ต่อการท่องเที่ยวในสถานที่ท่องเที่ยว นำเสนอข้อมูลการเดินทางมายังสถานที่ท่องเที่ยว โดยต้องการให้มีรูปแบบการดำเนินเรื่องในสื่อ นำเสนอคือ ต้องการให้ใช้เนื้อหาในการนำเสนอทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยมีการจัดวาง เนื้อหา ดังนี้คือ

1. นำเสนอประวัติความเป็นมา ของจังหวัดอุดรธานี กล่าวถึง ภาพรวมในด้านต่าง ๆ ของจังหวัด เพราะจะเป็นการประชาสัมพันธ์จังหวัดอีกทางหนึ่งด้วย ไม่ใช่เริ่มต้นด้วยการกล่าวถึง แหล่งท่องเที่ยวเลย
2. นำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวที่เลือกวิจัย ทั้งเรื่องราวความเป็นมาในอดีต และปัจจุบัน
3. นำเสนอการเดินทางมายังแหล่งท่องเที่ยว ควรจะแนะนำเส้นทางจากในตัวเมือง อุดรธานี และเส้นทางหลักภายในจังหวัด

4. นำเสนอคำแนะนำสำหรับนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทย และต่างชาติ ไม่ว่าจะเป็นการปฏิบัติตนเมื่อเข้าชมแหล่งท่องเที่ยว รวมถึงคำแนะนำอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

5. นำเสนอข้อมูลร้านอาหาร ร้านขายของที่ระลึก ร้านขายของฝาก เพื่ออำนวยความสะดวกให้นักท่องเที่ยว

โดยการมีส่วนร่วมของหน่วยคือ ยินดีให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่องานวิจัย และมีข้อเสนอแนะในการจัดทำสื่อคือ ต้องการให้สื่อนำเสนอข้อมูลที่ถูกต้อง มีรายละเอียดชัดเจน และไม่ผิดพลาด เพราะสื่อจะเป็นภาพลักษณ์ของจังหวัดด้วย

ศูนย์การท่องเที่ยวและกีฬาอุดรธานีมีความต้องการรูปแบบสื่อนำเสนอข้อมูลในรูปแบบ VDO (การถ่ายทำ VDO โดยมีไกด์นำเที่ยว (มัคคุเทศก์น้อย) แนะนำสถานที่ ข้อมูลเรื่องราวของแหล่งท่องเที่ยว) โดยต้องการให้มีข้อมูลที่ใช้นำเสนอในเรื่องความสำคัญ มูลเหตุต่อการได้รับมรดกโลก ของสถานที่ท่องเที่ยว และบรรยากาศ โดยรอบสถานที่ท่องเที่ยว และให้รูปแบบการดำเนินเรื่องให้แนะนำความสำคัญ ประวัติความเป็นมา ของสถานที่ท่องเที่ยว โดยทางศูนย์ฯ มีความยินดีมีส่วนร่วมในการจัดทำสื่อคือ ยินดีให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่องานวิจัย ยินดีมีบทบาทร่วมในสื่อนำเสนอที่จัดทำขึ้น โดยอนุญาตให้มีการกล่าวถึงหน่วยงานของตนในสื่อได้ และมีข้อเสนอแนะโดยต้องการให้มีการจัดทำแผนที่แสดงเส้นทางของสถานที่ท่องเที่ยวแต่ละแห่งว่ามีการเดินทางไปท่องเที่ยวได้โดยวิธีใดบ้าง

หน่วยงานองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตท่องเที่ยวที่สถานที่ท่องเที่ยว จำนวน 2 แห่งมีความต้องการรูปแบบสื่อนำเสนอข้อมูลในรูปแบบเว็บไซต์ (ภาพ ข้อมูล เสียง เรื่องราวของแหล่งท่องเที่ยว) โดยต้องการให้นำเสนอเรื่องราวในอดีต ประวัติความเป็นมา ของสถานที่ท่องเที่ยว นำเสนอวิธีการปฏิบัติตัวของนักท่องเที่ยว ต่อการท่องเที่ยวในสถานที่ท่องเที่ยว นำเสนอข้อมูลการเดินทางมายังสถานที่ท่องเที่ยว โดยมีการจัดวางเนื้อหา ดังนี้คือ นำเสนอประวัติความเป็นมา ของจังหวัดอุดรธานี กล่าวถึง ภาพรวมในด้านต่าง ๆ ของจังหวัด นำเสนอเรื่องราวความเป็นมาในอดีตและปัจจุบัน นำเสนอการเดินทางมายังแหล่งท่องเที่ยว นำเสนอข้อมูลร้านอาหาร ร้านขายของที่ระลึก โดย ยินดีให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่องานวิจัย และให้พื้นที่เว็บไซต์สำหรับเผยแพร่ข้อมูลหลังจากได้พัฒนาสื่อนำเสนอเรียบร้อยแล้ว

หน่วยงานดูแลแหล่งท่องเที่ยว จำนวน 2 แห่ง มีความต้องการรูปแบบสื่อนำเสนอข้อมูลในรูปแบบเว็บไซต์ (ภาพ ข้อมูล เสียง เรื่องราวของแหล่งท่องเที่ยว) และในสื่อรูปแบบมัลติมีเดีย (ภาพ เสียง ตัวการ์ตูน เรื่องราวของแหล่งท่องเที่ยว) หรือสื่อนำเสนอในรูปแบบ pocketbook (ภาพ ข้อมูลเรื่องราวของแหล่งท่องเที่ยว) โดยให้มีข้อมูลในสื่อนำเสนอในเรื่อง

ความสำคัญ มูลเหตุต่อการได้รับมรดกโลก ของสถานที่ท่องเที่ยว ความสำคัญ ประวัติความเป็นมา ของสถานที่ท่องเที่ยว บรรยายภาค โดยรอบสถานที่ท่องเที่ยว วิธีการปฏิบัติตัวของนักท่องเที่ยว ต่อการท่องเที่ยวในสถานที่ท่องเที่ยว นำเสนอข้อมูลการเดินทางมายังสถานที่ท่องเที่ยว นำเสนอกิจกรรม รูปแบบการประชาสัมพันธ์ ของสถานที่ท่องเที่ยวในปัจจุบัน โดยบทบาทการมีส่วนร่วมคือทางหน่วยงานยินดีให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่องานวิจัย ยินให้กล่าวถึงหน่วยงานผ่านสื่อแนะนำเสนอได้ ยินดีเป็นส่วนหนึ่งในการร่วมเผยแพร่สื่อฯ หลังจากจัดทำเรียบร้อยแล้ว และมีข้อเสนอแนะคือต้องการให้สื่อมีการจัดทำออกมาในรูปแบบ CD ที่สามารถแจกจ่ายให้โรงเรียนต่าง ๆ นำไปเป็นสื่อการเรียนการสอนได้ โดยให้สื่อมีรูปแบบการนำเสนอที่เข้าใจง่าย มีข้อมูลที่ครอบคลุม เช่นนำเสนอเป็นสื่อมัลติมีเดียประเภทการ์ตูนมีภาพข้อความที่ชัดเจน สวยงาม อ่านง่าย เข้าใจง่าย

บริษัทผลิตสื่อโทรทัศน์ท้องถิ่น จำนวน 2 แห่ง มีความต้องการรูปแบบสื่อแนะนำข้อมูลในรูปแบบเว็บไซต์ (ภาพ ข้อมูล เสียง เรื่องราวของแหล่งท่องเที่ยว) สื่อแนะนำในรูปแบบ pocketbook (ภาพ ข้อมูลเรื่องราวของแหล่งท่องเที่ยว) สื่อรูปแบบมัลติมีเดีย (ภาพ เสียง ตัวการ์ตูน เรื่องราวของแหล่งท่องเที่ยว) และสื่อป้ายคัดเอาท์ขนาดใหญ่ตามจุดต่าง ๆ ของเมือง โดยให้มีข้อมูลในสื่อแนะนำในเรื่อง ความสำคัญ มูลเหตุต่อการได้รับมรดกโลก ของสถานที่ท่องเที่ยว ความสำคัญ ประวัติความเป็นมา ของสถานที่ท่องเที่ยว บรรยายภาค โดยรอบสถานที่ท่องเที่ยว วิธีการปฏิบัติตัวของนักท่องเที่ยว ต่อการท่องเที่ยวในสถานที่ท่องเที่ยว นำเสนอข้อมูลการเดินทางมายังสถานที่ท่องเที่ยว นำเสนอกิจกรรม รูปแบบการประชาสัมพันธ์ ของสถานที่ท่องเที่ยวในปัจจุบัน และให้นำเสนอข้อมูลบุคลากรดูแลสถานที่ท่องเที่ยวในปัจจุบันด้วย โดยบทบาทการมีส่วนร่วมคือทางหน่วยงานยินดีให้กล่าวถึงหน่วยงานผ่านสื่อแนะนำเสนอได้ และยินดีให้พื้นที่รายการของทางบริษัทในการนำเสนอข้อมูลสื่อแนะนำเสนอที่จัดทำขึ้น และมีข้อเสนอแนะคือต้องการให้สื่อมีรูปแบบการนำเสนอที่เข้าใจง่าย มีข้อมูลที่ครอบคลุม เช่นนำเสนอเป็นสื่อมัลติมีเดียประเภทการ์ตูนมีภาพข้อความที่ชัดเจน สวยงาม ซึ่งสามารถดูได้ทั้งเด็กผู้ใหญ่

บริษัททัวร์นำเที่ยวในเขตพื้นที่จังหวัดอุดรธานี จำนวน 7 แห่ง มีความต้องการรูปแบบสื่อแนะนำข้อมูลในรูปแบบเว็บไซต์ (ภาพ ข้อมูล เสียง เรื่องราวของแหล่งท่องเที่ยว) สื่อแนะนำในรูปแบบ pocketbook (ภาพ ข้อมูลเรื่องราวของแหล่งท่องเที่ยว) สื่อรูปแบบมัลติมีเดีย (ภาพ เสียง ตัวการ์ตูน เรื่องราวของแหล่งท่องเที่ยว) โดยให้มีข้อมูลในสื่อแนะนำในเรื่อง ความสำคัญ มูลเหตุต่อการได้รับมรดกโลก ของสถานที่ท่องเที่ยว ความสำคัญ ประวัติความเป็นมา ของสถานที่ท่องเที่ยว บรรยายภาค โดยรอบสถานที่ท่องเที่ยว วิธีการปฏิบัติตัวของนักท่องเที่ยว ต่อการ

ท่องเที่ยวในสถานที่ท่องเที่ยว นำเสนอข้อมูลการเดินทางมายังสถานที่ท่องเที่ยว นำเสนอกิจกรรมรูปแบบการประชาสัมพันธ์ ของสถานที่ท่องเที่ยวในปัจจุบัน และให้นำเสนอข้อมูลบุคลากรดูแลสถานที่ท่องเที่ยวในปัจจุบันด้วย โดยบทบาทการมีส่วนร่วมคือทางหน่วยงานยินดีให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่องานวิจัย ยินดีร่วมคัดกรอง กลั่นกรองข้อมูล ในการพัฒนาสื่อแนะนำเสนอ ยินดีให้กล่าวถึงหน่วยงานผ่านสื่อแนะนำเสนอได้ ยินดีให้การสนับสนุนอุปกรณ์เครื่องมือในการจัดสื่อแนะนำเสนอ รวมทั้งยินดีมีส่วนร่วมในการช่วยเผยแพร่และประชาสัมพันธ์สื่อที่พัฒนาขึ้น และมีข้อเสนอแนะคือต้องการให้สื่อมีการนำเสนอในส่วนวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่นในเขตพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว และรูปแบบการนำเสนอสื่อในแบบมัลติมีเดียไม่ควรมีเนื้อหาการนำเสนอที่ยาวเกินไป แต่ควรมีเทคนิคการนำเสนอที่น่าสนใจ

2.2. ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อสื่อแนะนำเสนอประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ในจังหวัดอุดรธานี

จากการสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวยังสถานที่ท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ในสถานที่แหล่งมรดกโลกบ้านเชียง และอุทยานประวัติศาสตร์ภูพระบาท พบว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ต้องการให้มีการนำเสนอดังนี้คือ

1. ต้องการให้นำเสนอในสื่อรูปแบบเว็บไซต์เพื่อการเข้าศึกษาข้อมูลได้จากทุกที่ทุกเวลา และทุกกลุ่มนักท่องเที่ยว
2. ต้องการให้เว็บไซต์มีเทคนิคการนำเสนอในแบบ ภาพเคลื่อนไหวให้เห็นบรรยากาศโดยรอบอย่างเสมือนจริง
3. ต้องการให้นำเสนอถึงจุดเด่น ความเป็นเอกลักษณ์ของสถานที่ท่องเที่ยวนั้น ๆ ว่ามีความโดดเด่นในเรื่องอะไรบ้าง ซึ่งจะถือเป็นสิ่งจูงใจนักท่องเที่ยวโดยทั่วไปได้
4. ต้องการให้นำเสนอถึงความน่าสนใจของชุมชนในเขตพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว ว่ามีจุดเด่นในพื้นที่เรื่องอะไรบ้าง เพื่อจะจูงใจนักท่องเที่ยวโดยทั่วไปได้
5. ต้องการให้นำเสนอถึงเส้นทางเชื่อมโยงไปยังแหล่งท่องเที่ยวอื่นในเขตพื้นที่จังหวัดติดกันว่าสามารถเดินทางไปเที่ยวที่ไหนต่อได้อีกบ้าง ในระยะทางกี่กิโลเมตร
6. ต้องการให้นำเสนอถึงกิจกรรมที่สถานที่ท่องเที่ยวแต่ละแห่งจัดในรอบระยะเวลา 1 ปี ว่า มีการจัดกิจกรรมอะไรเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยวบ้าง เพื่อจะได้ทราบตารางระยะเวลาล่วงหน้า และจะได้เดินทางมาท่องเที่ยวได้ตรงช่วงกิจกรรมที่สนใจ

2.3. สรุปเปรียบเทียบการใช้สื่อปัจจุบันกับสื่อที่หน่วยงานทุกภาคเสนอไว้

จากการศึกษารูปแบบสื่อที่ใช้ในปัจจุบัน และสื่อที่สอดคล้องต่อความต้องการของภาคีที่เกี่ยวข้อง พบว่า สื่อในปัจจุบันที่ใช้จะอยู่ในรูปแบบแผ่นพับ และจะเผยแพร่ให้กับนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวยังสถานที่ท่องเที่ยว และวางเผยแพร่ในหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เท่านั้น สำหรับในส่วนสื่อประเภทวีดิทัศน์ จะเผยแพร่เป็นการภายในให้กับนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวยังสถานที่ท่องเที่ยวแห่งนั้น เท่านั้น ซึ่งแตกต่างจากความต้องการของภาคีที่เกี่ยวข้องส่วนใหญ่ ที่ต้องการใช้สื่อนำเสนอและประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวในรูปแบบเว็บไซต์ ในลักษณะงานมัลติมีเดีย เพื่อที่จะสามารถเผยแพร่เรื่องราวของสถานที่ท่องเที่ยวไปยังนักท่องเที่ยวที่อาจจะยังไม่เคยเดินทางมาท่องเที่ยวในสถานที่ท่องเที่ยวแห่งนั้น ให้ทราบถึงประวัติความเป็นมา ความสำคัญ ตำนาน กิจกรรม สภาพบรรยากาศความสวยงามโดยรอบ การเดินทาง เส้นทางเชื่อมโยงกับสถานที่ท่องเที่ยวแหล่งอื่น แนวทางปฏิบัติตัวของนักท่องเที่ยว อัตราค่าใช้บริการในส่วนที่พัก บุคลากรที่ดูแลสถานที่ รวมถึงวิธีการติดต่อเพื่อขอข้อมูลเพิ่มเติม ของสถานที่ท่องเที่ยวแห่งนั้น ซึ่งจะเห็นได้ว่า ความต้องการของภาคีที่เกี่ยวข้องได้เล็งเห็นความสำคัญของสื่อในรูปแบบ เว็บไซต์ ที่สามารถเผยแพร่ได้อย่างกว้างขวาง ที่อาจจะสามารถจูงใจให้นักท่องเที่ยวที่ยังไม่เคยเดินทางมาท่องเที่ยวได้เห็นภาพในเบื้องต้นและสนใจอยากเดินทางมาท่องเที่ยวในอนาคตนั่นเอง

2.4 สรุปความต้องการสื่อนำเสนอเพื่อประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ในเขตจังหวัดอุดรธานี

จากการจัดประชุมระดมความคิดเห็นจากกลุ่มภาคีทางการท่องเที่ยวในจังหวัดอุดรธานีในแบบกลุ่มย่อย และจากนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวยังสถานที่ท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ในเขตจังหวัดอุดรธานี เกี่ยวกับความต้องการรูปแบบสื่อนำเสนอข้อมูลและเส้นทางท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ในเขตจังหวัดอุดรธานี สรุปได้ดังนี้

1. ต้องการให้มีการจัดทำสื่อนำเสนอฯ ในรูปแบบเว็บไซต์
2. ต้องการให้เทคนิคในการนำเสนอ เป็นรูปแบบมัลติมีเดีย (ภาพ เสียง ตัวการ์ตูน เรื่องราวของแหล่งท่องเที่ยว) รวมด้วย
3. ต้องการให้นำเสนอในเรื่อง ความสำคัญ มูลเหตุต่อการได้รับมรดกโลก ของสถานที่ท่องเที่ยว
4. ต้องการให้นำเสนอความสำคัญ ประวัติความเป็นมา ของสถานที่ท่องเที่ยว
5. ต้องการให้แสดงภาพบรรยากาศความสวยงาม ความน่าสนใจโดยรอบสถานที่ท่องเที่ยว

6. ต้องการให้นำเสนอวิธีการปฏิบัติตัวของนักท่องเที่ยว ต่อการท่องเที่ยวในสถานที่ท่องเที่ยว

7. ต้องการให้นำเสนอข้อมูลการเดินทางมายังสถานที่ท่องเที่ยว และการเดินทางไปยังสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจในพื้นที่ใกล้เคียง

8. ต้องการให้นำเสนอกิจกรรมที่สถานที่ท่องเที่ยวได้จัดขึ้นเป็นประจำทุกปี

9. ต้องการให้นำเสนอในส่วนวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่นในเขตพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่ง เพื่อเป็นการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีอันดีงามสืบต่อไป

9. ต้องการให้นำเสนอข้อมูลบุคลากรผู้ดูแลสถานที่ท่องเที่ยวในปัจจุบัน

10. ต้องการให้นำเสนอวิธีการติดต่อเพื่อข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยวได้โดยสะดวก

11. ต้องการให้นำเสนอรูปแบบวิธีการพักผ่อนในสถานที่ท่องเที่ยว

12. ต้องการให้นำเสนอร้านอาหารในเขตพื้นที่ในรูปแบบร้านอาหารท้องถิ่นที่น่าสนใจ

โดยที่บทบาทการมีส่วนร่วมจากภาคีที่เกี่ยวข้องต่อการพัฒนาสื่อนำเสนอข้อมูลและเส้นทางท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ในเขตจังหวัดอุดรธานี สรุปได้ดังนี้

1. ภาคีทุกแห่งยินดีให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่องานวิจัย
2. ภาคีทุกแห่งยินดีร่วมคัดกรอง กลั่นกรองข้อมูล ในการพัฒนาสื่อนำเสนอ
3. ภาคีทุกแห่งยินดีให้กล่าวถึงหน่วยงานผ่านสื่อนำเสนอได้
4. ภาคีทุกแห่งยินดีให้การสนับสนุนเครื่องมือในการพัฒนาสื่อนำเสนอ (ถ้ามี)
5. ภาคีทุกแห่งยินดีมีส่วนร่วมในการช่วยเผยแพร่และประชาสัมพันธ์สื่อเสนอที่พัฒนาขึ้น

บทที่ 5 บทสรุป

การศึกษางานวิจัยการสร้างสื่อนำเสนอแบบมีส่วนร่วมเพื่อนำเสนอข้อมูล และเส้นทางท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ในเขตจังหวัดอุดรธานี สามารถนำเสนอประเด็นสำคัญ ได้ในสรุป และข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

5.1 บทสรุป

จากการศึกษางานวิจัยการสร้างสื่อนำเสนอแบบมีส่วนร่วมเพื่อนำเสนอข้อมูล และเส้นทางท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ในเขตจังหวัดอุดรธานี มีวัตถุประสงค์คือ 1.ศึกษาข้อมูล และเส้นทางท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ในเขตจังหวัดอุดรธานี 2.ศึกษาความต้องการ รูปแบบการนำเสนอข้อมูล และเส้นทางท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ในเขตจังหวัดอุดรธานีจากภาคีทางการท่องเที่ยว และ 3. ดำเนินการสร้างสื่อในการนำเสนอข้อมูล และเส้นทางท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ในเขตจังหวัดอุดรธานี ที่สอดคล้องต่อความต้องการของภาคีทางการท่องเที่ยว โดยขอบเขตของการวิจัย ในส่วนประชากรที่ศึกษา คือภาคีการท่องเที่ยวทั้งในส่วน ชุมชนในเขตพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว นักท่องเที่ยว หน่วยงานภาครัฐ และภาคเอกชน ที่เกี่ยวข้องแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ในกลุ่ม แหล่งมรดกโลกบ้านเชียง และอุทยานประวัติศาสตร์ภูพระบาท โดยผลการวิจัยที่คาดว่าจะได้รับ คาดว่าจะได้ทราบความคิดเห็นแบบมีส่วนร่วมจากภาคีทางการท่องเที่ยวถึงสื่อนำเสนอข้อมูล และเส้นทางท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ในเขตจังหวัดอุดรธานี และจะส่งผลถึงประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับต่อประชาชนทั่วไป / นักท่องเที่ยว ในการได้ความรู้ และสนใจสถานที่ท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ในจังหวัดอุดรธานีเพิ่มขึ้น ซึ่งได้มีแนวทางในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ คือ นำสื่อนำเสนอที่พัฒนาขึ้นไปมอบให้แก่ภาคีทางการท่องเที่ยวได้ใช้ประโยชน์ในการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์แก่บุคคลภายนอกได้รู้จักแหล่งท่องเที่ยวอันทรงคุณค่าแก่การศึกษาเชิงประวัติศาสตร์เพิ่มขึ้น และส่งผลให้นักท่องเที่ยวสนใจเดินทางมาท่องเที่ยวยังสถานที่ท่องเที่ยวจริงมากยิ่งขึ้นในอนาคต และจากการศึกษาในส่วนงานวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องนี้ มีส่วนช่วยการศึกษาวิจัยในหลากหลายเรื่อง คือ ทำให้ได้รู้ถึงเทคนิคกระบวนการ หลักการทำงานแบบมีส่วนร่วม เทคนิคการออกแบบสื่อนำเสนอที่เหมาะสมองค์ประกอบของเทคโนโลยีสื่อประสม และได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อได้ทราบถึงเทคนิคการออกแบบงานเว็บไซต์ ที่มีความหลากหลาย การมีจุดเด่นที่แตกต่างกันในแต่ละชิ้นงาน โดยโครงการวิจัยนี้ ได้ใช้วิธีการวิจัยแบบ มีส่วนร่วม(Participatory Action Research) จากชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในเขตพื้นที่ โดยการสัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลหลักในแต่ละเขตพื้นที่แหล่ง

ท่องเที่ยว และการสำรวจเอกสาร เพื่อทราบถึงข้อมูลประวัติความเป็นมาของแหล่งท่องเที่ยว การประชุมรวมกลุ่ม (Focus Group) เพื่อทราบความคิดเห็นความต้องการรูปแบบสื่อแนะนำเสนอในการนำเสนอข้อมูล และเส้นทางท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ การศึกษาและพัฒนาในการสร้างสื่อเพื่อนำเสนอข้อมูล และเส้นทางท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ในเขตจังหวัดอุดรธานีที่เหมาะสมและสอดคล้องต่อความต้องการของภาคีทางการท่องเที่ยว โดยมีการกำหนดประชากรตัวอย่างในการวิจัยในครั้งนี้ แบบเฉพาะเจาะจง คือ ชุมชนในเขตพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ หน่วยงานภาครัฐ และ หน่วยงานภาคเอกชนภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยว สำหรับเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ใช้เครื่องมือวิจัยโดยการสัมภาษณ์ชุมชนในเขตแหล่งท่องเที่ยวและ สำรวจเอกสาร เพื่อให้ได้ข้อเท็จเกี่ยวกับประวัติความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยว การสอบถามความคิดเห็นจากการประชุมรวมกลุ่ม ในกลุ่มภาคีทางการท่องเที่ยว การทดลองและพัฒนาสื่อแนะนำเสนอที่สอดคล้องต่อความต้องการในการนำเสนอข้อมูล และเส้นทางท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ในเขตจังหวัดอุดรธานี จากภาคีทางการท่องเที่ยว และมีการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการพิจารณาความสอดคล้องและความถูกต้องของข้อมูลโดยใช้เทคนิค (Triangulation Method) จากผู้ให้ข้อมูลหลัก และใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) และการสร้างข้อมูลสรุปแบบอุปนัย (Induction analysis)

จากผลการศึกษาพบว่าแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ในเขตจังหวัดอุดรธานี ที่เหมาะสมต่อการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อแนะนำเสนอ คือ มรดกโลกบ้านเชียง และอุทยานประวัติศาสตร์ภูพระบาท เพราะถือว่าเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์อย่างยิ่ง นอกจากนี้จะเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่ทรงคุณค่าทางประวัติศาสตร์แล้ว ยังเป็นสถานที่มีสภาพแวดล้อมสวยงาม ชุมชนในเขตพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวมีภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ควรค่าแก่การอนุรักษ์ มีวัฒนธรรมประเพณีที่เป็นเอกลักษณ์ควรค่าแก่การ ส่งเสริมและรักษาให้คงอยู่ต่อไปอย่างยิ่ง และภาคีทางการท่องเที่ยวต่างก็มีความสนใจและความต้องการให้มีการประชาสัมพันธ์สถานที่ท่องเที่ยวทั้ง 2 แห่งในรูปแบบเว็บไซต์ ในลักษณะงานมัลติมีเดีย โดยให้มี ข้อความ การแสดงภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว ในแบบวีดิทัศน์ และเสียงเพลงประกอบให้เนื้อหาเกี่ยวกับ ประวัติสถานที่ท่องเที่ยว มูลเหตุต่อการได้รับมรดกโลก กิจกรรมงานประจำปี การปฏิบัติของนักท่องเที่ยว การเดินทาง วัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น บุคลากรผู้ดูแลสถานที่ การพักผ่อน ร้านอาหารในท้องถิ่น ผลิตภัณฑ์ชุมชน แหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียง การติดต่อเพื่อรับข้อมูลเพิ่มเติม ซึ่ง ทางคณะวิจัย ก็ได้มีการจัดทำ สื่อแนะนำเสนอฯ ในรูปแบบเว็บไซต์ ที่มีภาพประกอบ ภาพเคลื่อนไหว เสียงเพลง และสีสันทนเว็บไซต์ที่สวยงาม และมีการนำเสนอเนื้อหา รายละเอียดที่สอดคล้องต่อความต้องการของภาคีทางการท่องเที่ยว ซึ่งสื่อ

นำเสนอฯ ที่ได้จัดทำขึ้นนั้น ได้มีขั้นตอนในการตรวจสอบความถูกต้องถึงข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวที่ได้นำเสนอ และตรวจสอบความสอดคล้องต่อความต้องการของภาคีที่เกี่ยวข้อง โดยการนำเสนอที่จัดทำขึ้นในเบื้องต้น ไปให้ภาคีที่เกี่ยวข้อง ได้ตรวจสอบอีกครั้ง และนักวิจัยได้นำข้อเสนอแนะกลับมาแก้ไขปรับปรุงพัฒนาสื่อนำเสนอฯ จนกระทั่งได้สื่อนำเสนอที่เสร็จสมบูรณ์ และได้นำเสนอเสนอฯ ที่พัฒนาขึ้นทำการเผยแพร่ ผ่านทางเว็บไซต์ภาคีที่เกี่ยวข้อง และนำไปมอบให้ภาคีทางการท่องเที่ยวได้นำไปใช้ประโยชน์ เพื่อการประชาสัมพันธ์ส่งเสริมการท่องเที่ยวในเขตพื้นที่จังหวัดอุดรธานีให้เป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวางยิ่งขึ้นไป

5.2 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ข้อเสนอแนะจากการทำวิจัยในครั้งนี้

1. หน่วยงานภาครัฐที่มีความเกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยวควรให้ความสำคัญต่อการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ในหลากหลายรูปแบบมากขึ้น เพื่อให้การประชาสัมพันธ์สามารถเข้าถึงนักท่องเที่ยวได้หลากหลายกลุ่ม
2. หน่วยงานภาคเอกชนในกลุ่มบริษัททัวร์ และบริษัทผลิตสื่อโทรทัศน์ท้องถิ่นควรให้การสนับสนุน ประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และแหล่งท่องเที่ยวอื่นในเขตจังหวัดอุดรธานีอย่างต่อเนื่องเพื่อเป็นการกระตุ้นและจูงใจนักท่องเที่ยวอีกช่องทางหนึ่ง
3. ชุมชนในเขตพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวควรให้ความสำคัญตระหนักความสำคัญ ในเชิงการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีของท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง เพราะนั่นคือการส่งเสริมคุณค่าให้กับแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

5.3.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาถึงรูปแบบการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวที่เหมาะสมในรูปแบบต่าง ๆ เช่นการประชาสัมพันธ์ผ่านระบบโทรทัศน์ภายในรถโดยสารประจำทาง สายยาวระหว่างจังหวัด
2. ควรมีการศึกษาถึงเทคนิคการพัฒนาสื่อนำเสนอ ที่สามารถสร้างความน่าสนใจ ในแบบสามารถโต้ตอบกับนักท่องเที่ยวได้ในแบบOnline ทั้งนี้เพื่อเป็นการส่งเสริมและสร้างความสะดวกในการบริการข้อมูลในอีกรูปแบบหนึ่ง
3. ควรมีศึกษาพัฒนาสื่อนำเสนอข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ในครอบคลุมทุกแหล่งท่องเที่ยวในเขตจังหวัดอุดรธานี

4. ควรมีศึกษาพัฒนาสื่อนำเสนอข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวในรูปแบบแผ่น VCD ที่สามารถเปิดชมได้ในสถานที่ต่าง ๆ ที่ระบบอินเทอร์เน็ตเข้าไปไม่ถึง

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมศิลปากร. นำชมอุทยานประวัติศาสตร์ภูพระบาท. 2542.
- กรมศิลปากร. ใบเสมากลุ่มพระพุทธรูปบ้านบัวบาน อำเภอบ้านผือ จังหวัดอุดรธานี. หน้า 15. 2541.
- กรมศิลปากร. ศิลปะถ้ำกลุ่มบ้านผือ. 2532.
- กรมศิลปากร. แหล่งโบราณคดีประเทศไทย เล่ม 3. 2532.
- ก่องแก้ว วีระประจักษ์. “สมมติฐานร่องรอยอารยธรรมบนเทือกภูพระบาท”. อุทยานประวัติศาสตร์ภูพระบาท. กรมศิลปากร. 2535.
- ข้อมูลจังหวัดอุดรธานี, 2552.
- <http://www.uptech.ac.th/udonthani/>. สืบค้นเมื่อ 20 มกราคม 2552.
- ดร.ทัศนีย์ อธิติชัย. “การท่องเที่ยวเพื่อความยั่งยืน”. กรุงเทพฯ: 2547.
- <http://www.nidambe11.net/ekonomiz/2004q1/article2004march27p1.htm>
- สืบค้นเมื่อ 1 มี.ค. 2552.
- เดิม วิภาคย์พจนกิจ. ประวัติศาสตร์อีสาน. มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์. 2524.
- ธันวา ใจเที่ยง. นิเวศขานาลุ่มแม่น้ำโขง. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย. 2550.
- พัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งชาติในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9. หน้า 331. กรุงเทพฯ: บริษัทไทยการพิมพ์, 2549.
- พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ บ้านเชียง สำนักศิลปากรที่ 9 ขอนแก่น สำนักพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ. นำชมพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติบ้านเชียง. กรุงเทพฯ : บริษัทอมรพรินติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด(มหาชน), 2553.
- เมธา วิจักขณะ. “รอยอดีตบนภูพระบาท”. อุทยานประวัติศาสตร์ภูพระบาท กรมศิลปากร, 2535.
- วลัยลักษณ์ ทรงศิริ. ภูผาคัดสิทธิ์และอรัญวาสีสองฝั่งโขง(ไทย-ลาว). นิตยสารสารคดี ฉบับที่ 292. มิถุนายน 2550.
- ศรีศักร วัลลิโภดม. ภูพานมหานาสิ. ศิลปวัฒนธรรม ปีที่ 30 ฉบับที่ 5 มีนาคม 2552.
- ศรีศักร วัลลิโภดม. แอ่งอารยธรรมอีสาน. ศิลปวัฒนธรรม ฉบับพิเศษ. 2546.
- ศูนย์โบราณคดีและวิจัยศิลป (สปปา) และคณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร. แผนแม่บทอุทยานประวัติศาสตร์ภูพระบาท. หน้า 15. 2548.

สำนักพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ กรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรม. “มรดกโลกบ้านเชียง”. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : อรุณการพิมพ์, 2550.

สำนักพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ กรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรม. มรดกโลกบ้านเชียง. หน้า 25-27. กรุงเทพฯ : อรุณการพิมพ์, 2550.

สำนักพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ กรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรม. มรดกโลกบ้านเชียง. หน้า 106-110. กรุงเทพฯ : อรุณการพิมพ์, 2550.

สื่อนำเสนอข้อมูลการท่องเที่ยวในจังหวัดอุดรธานี, 2552.

<http://www.holidaythai.com>, สืบค้นเมื่อ 17 กรกฎาคม 2552.

สื่อนำเสนอแหล่งท่องเที่ยว ข้อมูลท่องเที่ยว ที่พัก การเดินทาง 76 จังหวัด, 2552.

<http://travel.sanook.com>, สืบค้นเมื่อ 15 กรกฎาคม 2552.

สื่อนำเสนอแหล่งท่องเที่ยว จาก ททท สำนักงานอุดรธานี, 2552.

<http://www.tat.or.th>, สืบค้นเมื่อ 15 กรกฎาคม 2552.

สื่อนำเสนอแหล่งท่องเที่ยวในเขตจังหวัดอุดรธานี, 2552.

<http://www.udonthani.com>, สืบค้นเมื่อ 16 กรกฎาคม 2552.

สุวรรณชัย ฤทธิรักษ์. แนวทางการพัฒนาการตลาดท่องเที่ยวไทย. ม.ป.ท. : หน้า60. กรุงเทพฯ: บริษัทพิมพ์ไทย, 2546.

สุวิทย์ ธีรศาสตร์. ประวัติศาสตร์ลาว 1779-1975 สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย .2543.

เสรี วงษ์ไพจิตร. “โครงสร้างของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทย” บทคัดย่อ. 2547.

หลักการของ PRA, 2552.

http://dpc1.ddc.moph.go.th/aids/PRA/manual_PRA%2021-23%20MAR%2007.pdf, สืบค้นเมื่อ 22 กุมภาพันธ์ 2552.

หลักการสร้างสื่อนำเสนอที่ดี, 2552.

http://supanida-opal.blogspot.com/2008/06/blog-post_672.html, สืบค้นเมื่อ 25 กุมภาพันธ์ 2552.

หัตยา สิริพัฒนากุล. ความเป็นมาในการดำเนินการนำเสนอแหล่งมรดกโลกทางวัฒนธรรมของประเทศไทย. เมษายน-กรกฎาคม, 2552.

แหล่งท่องเที่ยวจังหวัดอุดรธานี, 2552.

www.udonthani.com, สืบค้นเมื่อ 25 มกราคม 2552.

องค์การส่งเสริมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. “ประเทศไทย 2505” , อนุสาร อ.ส.ท. 2 , 2550.

_____. “อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในประเทศไทย

2504,” อนุสาร อ.ส.ท. 2 , 2550.

องค์ประกอบของเทคโนโลยีสื่อประสม, 2552.

<http://61.19.202.164/resource/courseware/multimediatechnology/k01-03.html>,

สืบค้นเมื่อ 25 กุมภาพันธ์ 2552.

อรุณศักดิ์ กิ่งมณี. รายงานการสำรวจแหล่งโบราณคดี”รอยพระพุทธรูปทาบภูผาแดง” บ้านนาอ่างตำบล

จำปาโมง อำเภอบ้านผือ จังหวัดอุดรธานี.เอกสารทางวิชาการ ลำดับที่ 4/2539 สำนัก

โบราณคดีและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติที่ 7 ขอนแก่น. กรมศิลปากร.พ.ศ.2539.

อุตสาหกรรมท่องเที่ยว เครื่องมือในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ. ม.ป.ท. การ

ท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. หน้า 24 . พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : พิมพ์เจริญ, 2540.

World Tourism Organization. n.d. Tourism 2020 Vision. East Asia Pacific. : 2007, p. 67.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก. บทความการวิจัย

**การสร้างสื่อนำเสนอแบบมีส่วนร่วม เพื่อนำเสนอข้อมูลและเส้นทางท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์
ในเขตจังหวัดอุดรธานี**

The Participatory Development of the Heritage Tourism - route Media Within Udonthani

นางสาวรารพร กรีเทพ
Ms. WARAPORN KREETHEP

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
Udonthani Ratchabaht University

บทคัดย่อ

การวิจัยศึกษาการสร้างสื่อนำเสนอแบบมีส่วนร่วม เพื่อนำเสนอเส้นทางท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ในเขตจังหวัดอุดรธานี มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาข้อมูลและเส้นทางท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ในเขตจังหวัดอุดรธานี ศึกษาความต้องการรูปแบบการนำเสนอข้อมูล และพัฒนารูปแบบสื่อในการนำเสนอข้อมูล ที่สอดคล้องต่อความต้องการ การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ วิธีการศึกษาได้ใช้วิธีการวิจัยแบบมีส่วนร่วมจากชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในเขตพื้นที่ โดยการสัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลหลัก และการสำรวจเอกสาร การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้การพิจารณาความสอดคล้องและความถูกต้องของข้อมูลโดยเทคนิคสามเส้า (Triangulation Method) การวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) และการสร้างข้อมูลรูปแบบอุปนัย (Induction analysis) ผลการศึกษาพบว่า แหล่งท่องเที่ยวที่เหมาะสมต่อการประชาสัมพันธ์คือมรดกโลกบ้านเชียง และอุทยานประวัติศาสตร์ภูพระบาท ภาควิชาการท่องเที่ยวต้องการสื่อนำเสนอ ในรูปแบบเว็บไซต์ เป็นแบบมัลติมีเดียที่ประกอบด้วย เนื้อหา ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว และเสียงประกอบ โดยให้นำเสนอในเรื่อง ความสำคัญ มูลเหตุต่อการได้รับมรดกโลก บรรยากาศสถานที่ วิธีการปฏิบัติตัวของนักท่องเที่ยว การเดินทางมายังสถานที่ท่องเที่ยว และสถานที่ท่องเที่ยวใกล้เคียง กิจกรรมที่จัดขึ้นเป็นประจำทุกปี วัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น ข้อมูลบุคลากรผู้ดูแลสถานที่ท่องเที่ยว รูปแบบวิธีการพักผ่อน ร้านอาหารในเขตพื้นที่ และการติดต่อเพื่อข้อมูลเพิ่มเติม

คำหลัก : สื่อนำเสนอ, แบบมีส่วนร่วม, เส้นทางท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์, ภาควิชาการท่องเที่ยว

ABSTRACT

The purpose of the study was to provide the tourism heritage-route in Udonthani. The objectives were to investigate the pattern of route, to examine the community requirements in terms of tourism content, media types and presentation forms. This qualitative research involved the participatory action research. It collected the data through personal interview, documentary, observation. This data were analyzed by triangulation method such as content analysis.

The research results were as the followings. The tourism heritage-route just to present is Ban Chiang a World Heritage and Phu Pra Bat Historical Part. Website and multimedia were most favored by participants. Additionally, the tourism contents included attraction-route background, the

components of world heritage, attraction location, transportation, favored – behavior tourists, annual festival, accommodation, restaurant., and attraction information.

Keywords: Media, Participatory, Heritage-route, Tourism participant.

คำนำ

จังหวัดอุดรธานีเป็นจังหวัดใหญ่ที่เป็นศูนย์กลางการคมนาคม และการท่องเที่ยวทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย โดยเฉพาะภาพของการเป็นดินแดนแห่งวัดป่า ประตูลู่ประเทศลาว ดินแดนอินโดจีน และยังเป็นดินแดนที่มีอารยธรรมเก่าแก่แห่งหนึ่งของโลก นอกจากนี้ยังมีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ และมีเหตุการณ์ผ้าซิดที่มีชื่อเสียงอีกด้วย จังหวัดอุดรธานีมีเนื้อที่ประมาณ 11,730 ตารางกิโลเมตร แบ่งการปกครองออกเป็น 18 อำเภอ 2 กิ่งอำเภอ คือ อำเภอเมืองอุดรธานี อำเภอหนองวัวซอ อำเภอหนองหาน อำเภอบ้านผือ อำเภอบ้านดุง อำเภอกุมภวาปี อำเภอโนนสะอาด อำเภอเพ็ญ อำเภอน้ำโสม อำเภอกุมภวาปี อำเภอศรีธาตุ อำเภอวังสามหมอ อำเภอทุ่งฝน อำเภอสร้างคอม อำเภอไชยวาน อำเภอหนองแสง อำเภอนาหว้า อำเภอพิบูลย์รักษ์ กิ่งอำเภอภูแก้ว และกิ่งอำเภอประจักษ์ศิลปาคม ซึ่งจังหวัด มีแหล่งอารยธรรมที่เก่าแก่แห่งหนึ่งของภูมิภาคมีสภาพภูมิประเทศที่อุดมสมบูรณ์ และยังมีแหล่งท่องเที่ยวมากมายอีกด้วยจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์และโบราณคดีพบว่า บริเวณพื้นที่ที่เป็นจังหวัดอุดรธานีในปัจจุบัน เคยเป็นถิ่นที่อยู่ของมนุษย์มาตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ประมาณ 5,000-7,000 ปี จากหลักฐานการค้นพบที่บ้านเชียงอำเภอหนองหาน และภาพเขียนสีบนผนังถ้ำที่อำเภอบ้านผือ เป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นเป็นอย่างดีจนเป็นที่ยอมรับนับถือในวงการศึกษาศาสตร์ และโบราณคดีระหว่างประเทศว่าชุมชนที่เป็นถิ่นที่อยู่ของมนุษย์ก่อนประวัติศาสตร์ที่จังหวัดอุดรธานี มีอารยธรรมความเจริญในระดับสูง และอาจถ่ายทอดความเจริญนี้ไปสู่ประเทศจีนก็อาจเป็นไปได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเครื่องปั้นดินเผาสีลายเส้นที่บ้านเชียงนั้นสันนิษฐานว่าอาจเป็นเครื่องปั้นดินเผาสีลายเส้นที่เก่าที่สุดของโลก หลังจากยุคความเจริญที่บ้านเชียงแล้ว พื้นที่ที่เป็นจังหวัดอุดรธานี ก็ยังคงเป็นที่อยู่อาศัยของมนุษย์สืบต่อมาอีกจนกระทั่งสมัยประวัติศาสตร์ของประเทศไทย นับตั้งแต่สมัยทวารวดี (พ.ศ. 1200-1600) สมัยลพบุรี (พ.ศ. 1200-1800 และสมัยสุโขทัย(พ.ศ. 1800 - 2000) จังหวัดอุดรธานีมีอาณาเขต ทิศเหนือ ติดต่อกับจังหวัดหนองคาย ทิศใต้ ติดต่อกับจังหวัดขอนแก่น และกาฬสินธุ์ ทิศตะวันออก ติดต่อกับจังหวัดสกลนคร ทิศตะวันตก ติดต่อกับจังหวัดเลย และหนองบัวลำภู แหล่งท่องเที่ยว ในเขตจังหวัดอุดรธานีมีสถานที่สำคัญเชิงประวัติศาสตร์หลากหลายแห่งเช่นอุทยานประวัติศาสตร์ภูพระบาท ตั้งอยู่บริเวณเชิงเขาภูพาน ครอบคลุมพื้นที่ประมาณ 3,430 ไร่ ในเขตบ้านดัว ตำบลเมืองพาน อยู่ห่างจากตัวจังหวัดระยะทางประมาณ 67 กิโลเมตร ปรากฏเป็นหลักฐานเกี่ยวกับชีวิตผู้คนในอดีตที่น่าสนใจหลายแห่ง อาทิ พระพุทธบาทบัวบก ตั้งอยู่บริเวณทางแยกซ้ายมือก่อนถึงที่ทำการอุทยานฯสร้างขึ้นระหว่าง พ.ศ. 2463-2477 พระพุทธบาทหลังเต่า ตั้งอยู่ทางทิศใต้ของพระพุทธบาทบัวบก มีลักษณะเป็นรอยพระบาทสลักลึกลงไปในพื้นหิน ลึกประมาณ 25 เซนติเมตร ใจกลางพระบาทสลักเป็นรูปดอกบัว กลับแหลมมนขึ้นมาอย่างเห็นได้ชัด พระพุทธบาทบัวบาน ตั้งอยู่บนเนินเขาในเขตตำบลเมืองพาน อำเภอบ้านผือ เป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูปจำลองอันเก่าแก่และมีการขุดค้นพบใบเสมาที่ทำด้วยหินเป็นจำนวนมากใบเสมาเหล่านี้สลักเป็นรูปบุคคล ศิลปะทวารวดี พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ บ้าน

เชียง ตั้งอยู่ที่บ้านเชียง ตำบลบ้านเชียง เป็นแหล่งประวัติศาสตร์สำคัญทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย และภูมิภาคเอเชียอาคเนย์ **คำชะโนด** ตั้งอยู่ที่ตำบลวังทอง เป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ที่ชาวบ้านบริเวณใกล้เคียงให้ความเคารพนับถือ ได้มีผู้กล่าวว่า สถานที่แห่งนี้เป็นปากเมืองบาดาลที่มีตำนานเกี่ยวกับพระยานาคตามความเชื่อของชาวอีสาน และชาวลาวบริเวณนี้ **พระธาตุคอนแก้ว** หรือเรียกอีกชื่อหนึ่งว่า พระมหาธาตุเจดีย์ ตั้งอยู่ที่บ้านคอนแก้ว ประดิษฐานอยู่กลางวัดมหาธาตุเจดีย์ ห่างจากตัวเมืองอุดรธานีประมาณ 50 กิโลเมตร เป็นต้น ที่มาแหล่งข้อมูลมาจาก<http://www.uptech.ac.th/udonthani/>

จากข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ในเขตพื้นที่จังหวัดอุดรธานีดังกล่าวได้แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยว ตั้งแต่อดีตกาลสู่ปัจจุบันและควรค่าแก่การอนุรักษ์และเผยแพร่ข้อมูลสู่สาธารณะ เพื่อจะได้เป็นการสร้างแรงจูงใจในการเข้าศึกษาเที่ยวชม แต่ข้อมูลดังกล่าวในปัจจุบันได้นำเสนอเป็นเพียงข้อความ บทความทางสื่อหนังสือ เอกสารแผ่นพับ และข้อมูลเบื้องต้นพร้อมภาพนิ่งประกอบทางระบบอินเตอร์เน็ตในพื้นที่ เว็บไซต์ของหน่วยงานราชการของทางจังหวัดเท่านั้น ซึ่งอาจไม่สร้างแรงจูงใจในการเข้าเที่ยวชมเท่าที่ควร ดังนั้นคณะผู้วิจัยจึงได้มีความสนใจในการศึกษาสร้างสื่อที่สามารถนำเสนอข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญเชิงประวัติศาสตร์ในเขตพื้นที่จังหวัดอุดรธานี โดยเริ่มนำร่องใน 2 พื้นที่ดินแดนแห่งประวัติศาสตร์คือ แหล่งมรดกโลกบ้านเชียง และอุทยานประวัติศาสตร์ภูพระบาท ก่อนในเบื้องต้น เพื่อเป็นการอนุรักษ์ประวัติศาสตร์ ความสำคัญ ความเป็นมาของแหล่งท่องเที่ยวให้คงอยู่สืบไป และหากได้นำสื่อนำเสนอเผยแพร่แก่สาธารณะ ก็จะเป็นสื่อที่สามารถส่งเสริมการท่องเที่ยวให้กับจังหวัดอุดรธานีได้อีกทางหนึ่ง และสื่อนำเสนอที่ทางคณะผู้วิจัยมีความสนใจการศึกษาและพัฒนาขึ้นมาจะ เป็นสื่อนำเสนอที่เกิดขึ้นมาจากการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบสื่อนำเสนอที่ต้องการ จากหน่วยงานภาคีที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ทั้งนี้เพื่อให้ได้สื่อนำเสนอเหมาะสมและสอดคล้องต่อความต้องการของทุกฝ่ายอย่างแท้จริง และหากสื่อนำเสนอเส้นทางท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ในเขตจังหวัดอุดรธานีได้สร้างเสร็จสมบูรณ์เป็นที่เรียบร้อยแล้ว ทางคณะผู้วิจัยจะมอบสื่อเสนอแก่หน่วยงานภาคีที่เกี่ยวข้องเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการส่งเสริมการท่องเที่ยวต่อไป

เครื่องมือและวิธีการศึกษา

ในการวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการวิจัยแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) จากชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ โดยการสัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลหลักในแต่ละเขตพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว และการสำรวจเอกสาร เพื่อทราบถึงข้อมูลประวัติความเป็นมาของแหล่งท่องเที่ยว การประชุมรวมกลุ่ม (Focus Group) เพื่อทราบความคิดเห็นความต้องการรูปแบบสื่อนำเสนอในการนำเสนอข้อมูล และเส้นทางท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ และใช้วิธีการศึกษาและพัฒนาในการสร้างสื่อเพื่อนำเสนอข้อมูล และเส้นทางท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ในเขตจังหวัดอุดรธานีที่เหมาะสมและสอดคล้องต่อความต้องการของภาคีทางการท่องเที่ยว

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรตัวอย่างในการวิจัยในครั้งนี้ คือ ชุมชนในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ หน่วยงานภาครัฐ และ หน่วยงานภาคเอกชนภาคเอกชน

กลุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีกำหนดกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจงได้แก่ ชุมชนในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ประกอบด้วย ผู้นำหมู่บ้าน และประชาชนทั่วไปในหมู่บ้าน หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับแหล่ง

แหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ประกอบด้วย ผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องของแต่ละหน่วยงาน รวมจำนวน 5 กลุ่ม หน่วยงานประกอบด้วย ผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องของแต่ละกลุ่มหน่วยงาน คือกลุ่มหน่วยงานผู้รับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยว กลุ่มองค์กรบริหารส่วนตำบลในเขตแหล่งท่องเที่ยว กลุ่มสถานบันการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยว กลุ่มหน่วยงานเทศบาล/อำเภอในเขตพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว สำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (จังหวัดอุดรธานี) และหน่วยงานภาคเอกชนในกลุ่มบริษัททัวร์นาเที่ยว และบริษัทผลิตรายการโทรทัศน์ท้องถิ่นในเขตพื้นที่จังหวัดอุดรธานี

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล เนื่องจากการวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ การดำเนินงานในขั้นตอนนี้คือการพิจารณาความสอดคล้องและความถูกต้องของข้อมูลโดยใช้เทคนิคสามเส้า (Triangulation Method) จากผู้ให้ข้อมูลหลัก และใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) และการสร้างข้อมูลสรุปแบบอุปนัย (Induction analysis)

ผลการศึกษา

จากการศึกษาเก็บข้อมูล สามารถตอบผลการศึกษาดตามวัตถุประสงค์และคำถามการวิจัยได้ดังนี้ วัตถุประสงค์ 1. ศึกษาข้อมูล และ เส้นทางท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ในเขตจังหวัดอุดรธานี จากผลการศึกษาพบว่าแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ในเขตจังหวัดอุดรธานี ที่เหมาะสมต่อการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อออนไลน์ คือ มรดกโลกบ้านเชียง และอุทยานประวัติศาสตร์ภูพระบาท เพราะถือเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์อย่างยิ่ง นอกจากจะเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่ทรงคุณค่าทางประวัติศาสตร์แล้ว ยังเป็นสถานที่ที่มีสภาพแวดล้อม สวยงาม ชุมชนในเขตพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวมีภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ควรค่าแก่การอนุรักษ์ มีวัฒนธรรมประเพณีที่เป็นเอกลักษณ์ควรค่าแก่การ ส่งเสริมและรักษาให้คงอยู่ต่อไปอย่างยิ่ง 2. ศึกษาความต้องการ รูปแบบการนำเสนอข้อมูล และเส้นทางท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ในเขตจังหวัดอุดรธานีจากภาคีทางการท่องเที่ยว จากผลการศึกษาพบว่า ความต้องการสื่อออนไลน์เพื่อประชาสัมพันธ์ข้อมูลและเส้นทางท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ในเขตจังหวัดอุดรธานี จากการจัดประชุมระดมความคิดเห็นจากกลุ่มภาคีทางการท่องเที่ยวในจังหวัดอุดรธานีในแบบกลุ่มย่อย และจากนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวยังสถานที่ท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ในเขตจังหวัดอุดรธานี เกี่ยวกับความต้องการรูปแบบสื่อออนไลน์และเส้นทางท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ในเขตจังหวัดอุดรธานี สรุปได้ดังนี้

- ต้องการให้มีการจัดทำสื่อออนไลน์ในรูปแบบเว็บไซต์
- ต้องการให้เทคนิคในการนำเสนอ เป็นรูปแบบมัลติมีเดีย (ภาพ เสียง ตัวการ์ตูน เรื่องราวของแหล่งท่องเที่ยว) ร่วมด้วย
- ต้องการให้นำเสนอในเรื่อง ความสำคัญ มูลเหตุต่อการได้รับมรดกโลก ของสถานที่ท่องเที่ยว
- ต้องการให้นำเสนอความสำคัญ ประวัติความเป็นมา ของสถานที่ท่องเที่ยว
- ต้องการให้แสดงภาพบรรยากาศความสวยงาม ความน่าสนใจโดยรอบสถานที่ท่องเที่ยว
- ต้องการให้นำเสนอวิธีการปฏิบัติตัวของนักท่องเที่ยว ต่อการท่องเที่ยวในสถานที่ท่องเที่ยว
- ต้องการให้นำเสนอข้อมูลการเดินทางมายังสถานที่ท่องเที่ยว และการเดินทางไปยังสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจในพื้นที่ใกล้เคียง

- ต้องการให้นำเสนอกิจกรรมที่สถานที่ท่องเที่ยวได้จัดขึ้นเป็นประจำทุกปี
- ต้องการให้นำเสนอในส่วนวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่นในเขตพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่ง เพื่อเป็นการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีอันดีงามสืบต่อไป

- ต้องการให้นำเสนอข้อมูลบุคลากรผู้ดูแลสถานที่ท่องเที่ยวในปัจจุบัน
- ต้องการให้นำเสนอวิธีการติดต่อเพื่อขอข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยวได้โดยสะดวก
- ต้องการให้นำเสนอรูปแบบวิธีการพักผ่อนในสถานที่ท่องเที่ยว
- ต้องการให้นำเสนอร้านอาหารในเขตพื้นที่ในรูปแบบร้านอาหารท้องถิ่นที่น่าสนใจ

โดยที่บทบาทการมีส่วนร่วมจากภาคีที่เกี่ยวข้องต่อการพัฒนาสื่อนำเสนอข้อมูลและเส้นทางท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ในเขตจังหวัดอุดรธานี สรุปได้ดังนี้

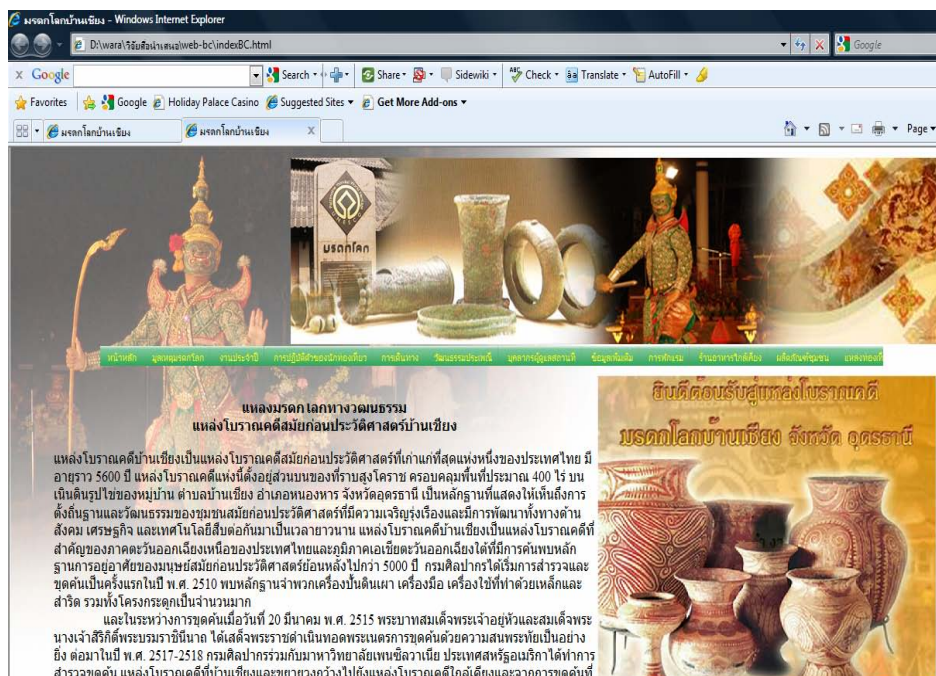
- ภาคีทุกแห่งยินดีให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่องานวิจัย
- ภาคีทุกแห่งยินดีร่วมคัดกรอง กลั่นกรองข้อมูล ในการพัฒนาสื่อนำเสนอ
- ภาคีทุกแห่งยินดีให้กล่าวถึงหน่วยงานผ่านสื่อนำเสนอได้
- ภาคีทุกแห่งยินดีให้การสนับสนุนเครื่องมือในการพัฒนาสื่อนำเสนอ (ถ้ามี)
- ภาคีทุกแห่งยินดีมีส่วนร่วมในการช่วยเผยแพร่และประชาสัมพันธ์สื่อเสนอที่พัฒนาขึ้น

3. ศึกษาและพัฒนาสร้างสื่อในการนำเสนอข้อมูล และเส้นทางท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ในเขตจังหวัดอุดรธานี ที่สอดคล้องต่อความต้องการของภาคีทางการท่องเที่ยว จากการศึกษาพบว่าสื่อนำเสนอข้อมูลและเส้นทางท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ในเขตจังหวัดอุดรธานีที่พัฒนาขึ้น เป็นสื่อเสนอในรูปแบบเว็บไซต์ โดยได้มีการเตรียมข้อมูลเพื่อนำเสนอแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ในแหล่งพื้นมรดกโลกบ้านเชียง และอุทยานประวัติศาสตร์ภูพระบาทในเนื้อหาดังต่อไปนี้

จากการศึกษาและพัฒนาสื่อนำเสนอ ฯ ในส่วนมรดกโลกบ้านเชียง ได้จัด นำเสนอข้อมูลทางสื่อเสนอฯ ดังต่อไปนี้

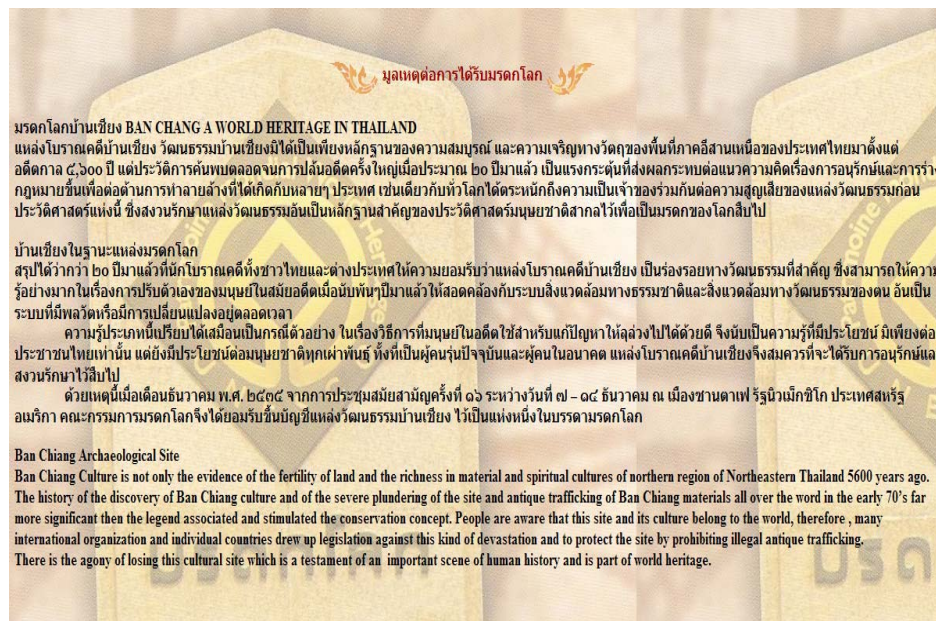
- ประวัติมรดกโลกบ้านเชียง
- มูลเหตุต่อการได้รับมรดกโลก
- กิจกรรมงานประจำปี
- การปฏิบัติของนักท่องเที่ยว
- การเดินทาง
- วัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น
- บุคลากรผู้ดูแลสถานที่
- การพักผ่อน
- ร้านอาหารในท้องถิ่น
- ผลิตภัณฑ์ชุมชน
- แหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียง
- การติดต่อเพื่อรับข้อมูลเพิ่มเติม

สำหรับการพัฒนาสื่อนำเสนอข้อมูลและเส้นทางท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ในเขตจังหวัดอุดรธานี ที่พัฒนาขึ้นในรูปแบบเว็บไซต์ ในส่วนแหล่งท่องเที่ยวมรดกโลกบ้านเชียง สามารถนำเสนอได้ดังต่อไปนี้

ภาพที่ 1 หน้าแรกเว็บไซต์การนำเสนอข้อมูลมรดกโลกบ้านเชียง

จากภาพเป็นการนำเสนอข้อมูล ภาพนิ่ง ในส่วนภาพการแสดงถึงความเป็นมรดกโลกบ้านเชียง ภาพเคลื่อนไหว ในส่วนเนื้อหาประวัติมรดกโลกบ้านเชียง และการนำเสนอในแต่มีลมีเดีย ในส่วนการนำเสนอภาพประกอบ ที่มีความเกี่ยวข้องกับแหล่งมรดกโลกบ้านเชียง และเมนูเนื้อหาต่าง ๆ เพื่อนำเสนอเรื่องราวของแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ มรดกโลกบ้านเชียงประกอบด้วยเมนูหลัก มูลเหตุต่อการได้รับมรดกโลก กิจกรรมงานประจำปี การปฏิบัติของนักท่องเที่ยว การเดินทาง วัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น บุคลากรผู้ดูแลสถานที่ การพักผ่อน ร้านอาหารในท้องถิ่น ผลิตภัณฑ์ชุมชน แหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียง การติดต่อเพื่อรับข้อมูลเพิ่มเติม มรดกโลกบ้านเชียง

ภาพที่ 2 เว็บเพจนำเสนอข้อมูลเหตุต่อการได้รับมรดกโลก

จากการศึกษาและพัฒนาสื่อนำเสนอ ๓ ในส่วนอุทยานประวัติศาสตร์ภูพระบาท ได้จัดนำเสนอข้อมูลทางสื่อนำเสนอฯ ดังต่อไปนี้

- ประวัติมรดกโลกบ้านเชียง
- มูลเหตุต่อการเสนอขึ้นทะเบียนมรดกโลก
- บรรยายภาคโดยรอบ
- สถานที่ท่องเที่ยวใกล้เคียง
- ตำนาน อุษา-บารส
- กิจกรรมงานประจำปี
- ประเพณีท้องถิ่น
- การปฏิบัติของนักท่องเที่ยว
- การพักผ่อน
- ร้านอาหารในท้องถิ่น
- แผนที่/เส้นทาง/การเดินทาง
- บุคลากรผู้ดูแลสถานที่
- การติดต่อเพื่อรับข้อมูลเพิ่มเติม
- ความคืบหน้าต่อการได้เสนอขึ้นทะเบียนมรดกโลก
- เอกสารอ้างอิง

สำหรับการพัฒนาสื่อนำเสนอข้อมูลและเส้นทางท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ในเขตจังหวัดอุดรธานี ที่พัฒนาขึ้นในรูปแบบเว็บไซต์ ในส่วนแหล่งท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์ภูพระบาท สามารถนำเสนอได้ดังต่อไปนี้

ภาพที่ 3 เว็บไซต์แสดงหน้าแรกของการนำเสนออุทยานประวัติศาสตร์ภูพระบาท

จากภาพ ได้เสนอ ในรูปแบบการนำภาพ หลากหลายภาพที่มีความเกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์ภูพระบาท มานำเสนอรวมกัน พร้อมกับการนำคำขวัญของท้องถิ่นอำเภอบ้านผือมานำเสนอร่วมด้วย ดังนี้ “พระมหาธาตุเจดีย์ ประเพณีงานกฐิน ล้นถิ่นพระเถระ ไหว้พระวัดหลวงพ่อนาค หลายหลากสวนหิน ถิ่นอารยธรรมไทยพวน”

ภาพที่ 4 เว็บไซต์แสดงหน้าเมนูต่างๆในการนำเสนอ

ที่มีภาพประกอบ ภาพเคลื่อนไหว เสียงเพลง และสีสันทนเว็บไซต์ที่สวยงาม ซึ่งสอดคล้องกับองค์ประกอบของการทำงานในรูปแบบเทคโนโลยีสื่อประสม ที่การทำงาน มุ่งเน้นให้เนื้อหาสาระได้แสดงผล ออกแสดงด้วยระบบคอมพิวเตอร์ โดยมีองค์ประกอบเพื่อช่วยในการนำเสนอแบบสื่อประสม เพื่อให้สิ่งที่แสดงผลนั้นน่าดู และสามารถสื่อความเข้าใจต่างๆ ได้ง่าย จากการใช้ ข้อความ (Text) ภาพ (Graphics) เสียง (Sound) และวีดิทัศน์ (Video) และสอดคล้องกับสื่อนำเสนอแหล่งท่องเที่ยวภายในจังหวัดอุดรธานี จากเว็บไซต์ <http://www.udon-city.com> ที่การใช้ภาพประกอบ และสีสันทนเว็บไซต์ ที่สดใสสวยงาม เช่นเดียวกัน ทั้งนี้ ก็เพื่อการสร้างความน่าสนใจ ความประทับใจสำหรับผู้เข้าชม แต่มีความแตกต่างกับ สื่อนำเสนอแนะนำข้อมูลจังหวัดอุดรธานี จากเว็บไซต์ <http://www.udonmap.com> ที่จัดวางเนื้อหาเมนูในลักษณะตาราง โดยใช้สีสันทนเว็บไซต์ที่เรียบเป็นโทนสีเดียวทั้งหน้าเว็บไซต์ และไม่มีภาพนิ่ง หรือภาพเคลื่อนไหวของสถานที่ท่องเที่ยวประกอบการนำเสนอบนหน้าเว็บ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าความต้องการในรูปแบบของหน้าเว็บไซต์ แต่ละแห่งนั้น จะมีลักษณะที่แตกต่างกันออกไป ทั้งนี้อาจขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ในการจัดทำสื่อนำเสนอที่มีความต้องการและความสนใจที่แตกต่างกัน สำหรับส่วนเนื้อหาที่พัฒนาขึ้นในสื่อเสนอฯ ได้นำเสนอเนื้อหารายละเอียดข้อมูลของสถานที่ท่องเที่ยวมรดกโลกบ้านเชียง และอุทยานประวัติศาสตร์ภูพระบาท และได้นำเสนอรายละเอียดเนื้อหา ในเรื่องประวัติสถานที่ท่องเที่ยว มูลเหตุต่อการได้รับมรดกโลก กิจกรรมงานประจำปี การปฏิบัติของนักท่องเที่ยว การเดินทางวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น บุคลากรผู้ดูแลสถานที่ การพักผ่อนร้านอาหารในท้องถิ่น ผลิตภัณฑ์ชุมชน แหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียง การติดต่อเพื่อรับข้อมูลเพิ่มเติม เป็นต้น ซึ่งแตกต่างจาก สื่อนำเสนอแหล่งท่องเที่ยวภายในจังหวัดอุดรธานี จากเว็บไซต์ <http://www.udon-city.com> ที่มีการนำเสนอ หัวข้อเนื้อหาการนำเสนอในเรื่องที่กิน ที่พัก ที่เที่ยว กระดานบอร์ดสำหรับการติดต่อ ดิชม โดยรายละเอียดของสถานที่ท่องเที่ยว จะนำเสนอถึงข้อมูลเบื้องต้นของแหล่งท่องเที่ยวว่าตั้งอยู่ที่ใด เดินทางอย่างไร และประวัติความเป็นมาของสถานที่โดยย่อ แล้วปิดท้ายเนื้อหาด้วย เบอร์โทรสำหรับสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมเท่านั้น ซึ่งอาจเป็นเพราะว่าทางสื่อเสนอฯ มีความต้องการนำเสนอแหล่งท่องเที่ยวหลายแห่ง ไม่มุ่งเน้นสถานที่ท่องเที่ยวใดเป็นพิเศษ จึงไม่ได้มีการลงรายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับสถานที่ท่องเที่ยวมากนัก และสื่อเสนอฯ ที่พัฒนาขึ้นยังมีความแตกต่างจาก สื่อนำเสนอแนะนำข้อมูลจังหวัดอุดรธานี จากเว็บไซต์ <http://www.udonmap.com> ที่ได้นำเสนอข่าวสารทั่วไปในจังหวัดอุดรธานี รายการกินที่ไหนในอุดร รายการช้อปปิ้ง รายการที่พัก และรายการท่องเที่ยวและการเดินทาง โดยให้นักท่องเที่ยวที่เข้าชมเป็นผู้แนะนำข้อมูลเนื้อหา ประสบการณ์การเดินทางเองทางพื้นที่ ที่ทางเว็บไซต์ได้จัดเตรียม

ไว้ ซึ่งทางเว็บไซต์ไม่ได้จัดเตรียมเนื้อหาสถานที่ท่องเที่ยวใดไว้ให้ ซึ่งนั่นอาจเป็นเพราะว่า ทางผู้จัดทำสื่อนำเสนอฯ นั้นมีความต้องการให้ผู้เข้าชมมีส่วนร่วมในการถ่ายทอดประสบการณ์การท่องเที่ยวด้วยตนเอง เพื่ออาจเป็นแรงกระตุ้นให้นักท่องเที่ยวอื่น ๆ มีความสนใจในการไปท่องเที่ยวบ้างเช่นกัน อย่างไรก็ตามการ จัดทำสื่อนำเสนอของแต่ละสถานที่ ต่างก็มีความมุ่งเน้นในการประชาสัมพันธ์สถานที่ท่องเที่ยวให้เป็นที่ยุ้จักอย่างกว้างขวางยิ่งขึ้น เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวภายในจังหวัดอุดรธาานี้เอง ดังนั้นเพื่อเป็นการกระตุ้น และสร้างความสนใจให้กับนักท่องเที่ยวได้เดินทางมาท่องเที่ยวยังจังหวัดอุดรธานี ทั้งในส่วนสถานที่ท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และสถานที่ท่องเที่ยวแหล่งอื่นเพิ่มขึ้น เพื่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน และเพื่อเพิ่มรายได้ทางเศรษฐกิจให้กับพื้นที่ ฉะนั้น ภาคคีที่เกียวข้องกับการท่องเที่ยวจึงควรส่งเสริม สนับสนุนให้เกิดกิจกรรมทางการท่องเที่ยวที่หลากหลาย โดยเฉพาะชุมชนควรมีความตระหนักในความรัก หอน แหน และอนุรักษ์ความเป็นเอกลักษณ์ และภูมิปัญญาท้องถิ่น ให้อยู่คู่ท้องถิ่นอย่างทรงคุณค่า และนำออกมาใช้ให้เกิดประโยชน์กับท้องถิ่น และหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ควรให้การสนับสนุนด้านต่างๆ เช่นด้านงบประมาณ สนับสนุนการประชาสัมพันธ์ให้หลากหลายรูปแบบมากยิ่งขึ้น เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวอย่างกว้างขวางและสามารถเข้าถึงนักท่องเที่ยวในแต่ละพื้นที่ให้มากยิ่งขึ้น เป็นต้น

สรุปผลและข้อเสนอแนะ

สรุป จากผลการศึกษาพบว่าแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ในเขตจังหวัดอุดรธานี ที่เหมาะสมต่อการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อนำเสนอ คือ มรดกโลกบ้านเชียง และอุทยานประวัติศาสตร์ภูพระบาท เพราะถือว่าเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์อย่างยิ่ง นอกจากจะเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่ทรงคุณค่าทางประวัติศาสตร์แล้ว ยังเป็นสถานที่ที่มีสภาพแวดล้อม สวยงาม ชุมชนในเขตพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวมีภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ควรค่าแก่การอนุรักษ์ มีวัฒนธรรมประเพณีที่เป็นเอกลักษณ์ควรค่าแก่การ ส่งเสริมและรักษาให้คงอยู่ต่อไปอย่างยิ่ง และภาคคีทางการท่องเที่ยวต่างก็มีความสนใจและความต้องการให้มีการประชาสัมพันธ์สถานที่ท่องเที่ยวทั้ง 2 แห่ง ในรูปแบบเว็บไซต์ ในลักษณะงานมัลติมีเดีย โดยให้มี ข้อความ การแสดงภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว ในแบบวีดิทัศน์ และเสียงเพลงประกอบให้เนื้อหาเกี่ยวกับ ประวัติสถานที่ท่องเที่ยว มูลเหตุต่อการได้รับมรดกโลก กิจกรรมงานประจำปี การปฏิบัติของนักท่องเที่ยว การเดินทาง วัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น บุคลากรผู้ดูแลสถานที่ การพักผ่อน ร้านอาหารในท้องถิ่น ผลิตภัณฑ์ชุมชน แหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียง การติดต่อเพื่อรับข้อมูลเพิ่มเติม ซึ่ง ทางคณะวิจัย ก็ได้มีการจัดทำ สื่อนำเสนอฯ ในรูปแบบเว็บไซต์ ที่มีภาพประกอบ ภาพเคลื่อนไหว เสียงเพลง และสไลด์บนเว็บไซต์ที่สวยงาม และมีการนำเสนอเนื้อหา รายละเอียดที่สอดคล้องต่อความต้องการของภาคคีทางการท่องเที่ยว ซึ่งสื่อนำเสนอที่ได้จัดทำขึ้นนั้น เมื่อเสร็จสมบูรณ์แล้ว จะมีการเผยแพร่ผ่านทางเว็บไซต์ภาคคีที่เกี่ยวข้อง และนำไปมอบให้ภาคคีทางการท่องเที่ยวได้นำไปใช้ประโยชน์ เพื่อการประชาสัมพันธ์ส่งเสริมการท่องเที่ยวในเขตพื้นที่จังหวัดอุดรธานีให้เป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวางยิ่งขึ้นไป

ข้อเสนอแนะ จากการทําวิจัยในครั้งนี้

1. หน่วยงานภาครัฐที่มีความเกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยวควรให้ความสำคัญต่อการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ในหลากหลายรูปแบบมากขึ้น เพื่อให้การประชาสัมพันธ์สามารถเข้าถึงนักท่องเที่ยวได้หลากหลายกลุ่ม
2. หน่วยงานภาคเอกชนในกลุ่มบริษัททัวร์ และบริษัทผลิตสื่อโทรทัศน์ท้องถิ่นควรให้การสนับสนุน ประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และแหล่งท่องเที่ยวอื่นในเขตจังหวัดอุดรธานีอย่างต่อเนื่องเพื่อเป็นการกระตุ้นและจูงใจนักท่องเที่ยวอีกช่องทางหนึ่ง
3. ชุมชนในเขตพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวควรให้ความสำคัญตระหนักความสำคัญ ในเชิงการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีของท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง เพราะนั่นคือการส่งเสริมคุณค่าให้กับแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาถึงรูปแบบการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวที่เหมาะสมในรูปแบบต่าง ๆ เช่นการประชาสัมพันธ์ผ่านระบบโทรทัศน์ภายในรถโดยสารประจำทาง สายยาวระหว่างจังหวัด
2. ควรมีการศึกษาถึงเทคนิคการพัฒนาสื่อนำเสนอ ที่สามารถสร้างความน่าสนใจในแบบสามารถโต้ตอบกับนักท่องเที่ยวได้ในแบบOnline ทั้งนี้เพื่อเป็นการส่งเสริมและสร้างความสะดวกในการบริการข้อมูลในอีกรูปแบบหนึ่ง
3. ควรมีศึกษาพัฒนาสื่อนำเสนอข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ในครอบคลุมทุกแหล่งท่องเที่ยวในเขตจังหวัดอุดรธานี
4. ควรมีศึกษาพัฒนาสื่อนำเสนอข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวในรูปแบบแผ่น VCD ที่สามารถเปิดชมได้ในสถานที่ต่าง ๆ ที่ระบบอินเทอร์เน็ตเข้าไม่ถึง

บรรณานุกรม

- กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย. รายงานสถิติจำนวนประชากรและบ้านทั่วประเทศ รายจังหวัด รายอำเภอและรายตำบล ณ เดือนธันวาคม 2551.
- กรมศิลปากร. นำชมอุทยานประวัติศาสตร์ภูพระบาท. 2542.
- กรมศิลปากร. ใบเสมากลุ่มพระพุทธรูปบาทบัวบาน อำเภอบ้านผือ จังหวัดอุดรธานี. หน้า 15. 2541.
- กรมศิลปากร. ศิลปะถ้ำกลุ่มบ้านผือ. 2532.
- กรมศิลปากร. แหล่งโบราณคดีประเทศไทย เล่ม 3. 2532.
- ก่องแก้ว วีระประจักษ์. "สมมติฐานร่องรอยอารยธรรมบนเทือกภูพระบาท". อุทยานประวัติศาสตร์ภูพระบาท. กรมศิลปากร. 2535.
- ข้อมูลจังหวัดอุดรธานี ม.ค. 2552.

www.uptech.ac.th/udonthani/, สืบค้นเมื่อ 20 มกราคม 2552

เต็ม วิชาคหกรรมกิจ. ประวัติศาสตร์อีสาน.มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์
2524.

ธัญญา ใจเที่ยง. นิเวศชาวนาลุ่มแม่น้ำโขง.สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.2550.

เมธา วิจักขณะ. “รอยอดีตบนภูพระบาท”. อุทยานประวัติศาสตร์ภูพระบาทไ กรมศิลปากร, 2535.

วลัยลักษณ์ ทรงศิริ. ภูผาคัดศีลสิทธิ์และอรัญวาสีสองฝั่งโขง(ไทย-ลาว).นิตยสารสารคดี ฉบับที่ 292
มิถุนายน.2550

ศรีศักร วัลลิโภดม. ภูพานมหานาสิ. ศิลปวัฒนธรรม ปีที่ 30 ฉบับที่ 5 มีนาคม 2552.

ศรีศักร วัลลิโภดม. แอ่งอารยธรรมอีสาน. ศิลปวัฒนธรรม ฉบับพิเศษ.2546.

ศูนย์โบราณคดีและวิจัยศิลป (สปปา) และคณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร. แผนแม่บท
อุทยานประวัติศาสตร์ภูพระบาท. หน้า 15. 2548.

สุวิทย์ ธีรสาวิต. ประวัติศาสตร์ลาว 1779-1975 สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย .2543.

แหล่งท่องเที่ยวจังหวัดอุดรธานี ม.ค. 2552.

www.udonthani.com, 25 มกราคม 2552

อรุณศักดิ์ กิ่งมณี. รายงานการสำรวจแหล่งโบราณคดี”รอยพระพุทธรูปภูผาแดง” บ้านนาอ่าง
ตำบลจำปาโมง อำเภอบ้านผือ จังหวัดอุดรธานี.เอกสารทางวิชาการ ลำดับที่

4/2539 สำนักโบราณคดีและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติที่ 7 ขอนแก่น. กรมศิลปากร.พ.ศ.
2539.

ภาคผนวก ข. กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการนำผลจากโครงการไปใช้ประโยชน์

กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการนำผลจากโครงการไปใช้ประโยชน์

1. การประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อเว็บไซต์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
2. การประชาสัมพันธ์ผลงานกับภาคีกลุ่มหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง
3. การประชาสัมพันธ์ผลงานกับภาคีกลุ่มหน่วยงานภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง

ภาคผนวก ค. ตารางเปรียบเทียบวัตถุประสงค์กิจกรรมที่วางแผนไว้ และกิจกรรมที่
ดำเนินการมาและผลที่ได้ที่ได้รับตลอดโครงการ

ตารางเปรียบเทียบวัตถุประสงค์กิจกรรมที่วางแผนไว้ และกิจกรรมที่ดำเนินการมาและผลที่ได้รับตลอดโครงการ

วัตถุประสงค์การวิจัย	กิจกรรมที่วางแผนไว้	กิจกรรมที่ดำเนินการมา	ผลที่ได้รับ
1. ศึกษาข้อมูล และเส้นทางท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ในเขตจังหวัดอุดรธานี	1. นำแบบสัมภาษณ์ ทำการสัมภาษณ์ชุมชน ผู้นำชุมชนในเขตแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์	1. นำแบบสัมภาษณ์ ทำการสัมภาษณ์ชุมชน ผู้นำชุมชนในเขตแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์	1. ได้ทราบข้อมูลประวัติความเป็นมาของแหล่งท่องเที่ยว ความสำคัญในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นของแหล่งท่องเที่ยว เกิดขึ้นของแหล่งท่องเที่ยว ประเพณีกิจกรรมท้องถิ่น
	2. ทำการสำรวจเอกสารที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์	2. ทำการสำรวจเอกสารที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์	2. ได้ทราบข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยวในส่วน มูลเหตุต่อการขึ้นทะเบียนมรดกโลก ประวัติความเป็นมาของแหล่งท่องเที่ยว กฎการปฏิบัติตัวของนักท่องเที่ยว

วัตถุประสงค์การวิจัย	กิจกรรมที่วางแผนไว้	กิจกรรมที่ดำเนินการมา	ผลที่ได้รับ
2. ศึกษาความต้องการ รูปแบบการนำเสนอข้อมูล และเส้นทางท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ในเขตจังหวัดอุดรธานีจากภาคีทางการท่องเที่ยว	1. นำแบบสอบถามความคิดเห็น สอบถามผู้เกี่ยวข้องในกลุ่มภาคีทางการท่องเที่ยว เกี่ยวกับความต้องการการรูปแบบ สื่อนำเสนอข้อมูล ต้องการรูปแบบ สื่อนำเสนอข้อมูล และเส้นทางท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ในเขตจังหวัดอุดรธานี 2. จัดประชุมระดมความคิดเห็น จากกลุ่มภาคีทางการท่องเที่ยวในจังหวัดอุดรธานีในแบบกลุ่มย่อย เกี่ยวกับความต้องการรูปแบบ สื่อนำเสนอข้อมูล และเส้นทางท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ในเขตจังหวัดอุดรธานี	1. นำแบบสอบถามความคิดเห็น สอบถามผู้เกี่ยวข้องในกลุ่มภาคีทางการท่องเที่ยว เกี่ยวกับความต้องการรูปแบบ สื่อนำเสนอข้อมูล และเส้นทางท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ในเขตจังหวัดอุดรธานี 2. สัมภาษณ์ความคิดเห็นจากการจัดประชุมระดมความคิดเห็นจากกลุ่มภาคีทางการท่องเที่ยวในจังหวัดอุดรธานีในแบบกลุ่มย่อย เกี่ยวกับความต้องการรูปแบบ สื่อนำเสนอข้อมูล และเส้นทางท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ในเขตจังหวัดอุดรธานี	1. ได้ทราบความคิดเห็น ความต้องการ ที่มีต่อรูปแบบ สื่อนำเสนอข้อมูล และเส้นทางท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ในเขตจังหวัดอุดรธานี ในเบื้องต้น 2. ได้ทราบข้อสรุปความคิดเห็น ความต้องการ ที่มีต่อรูปแบบ สื่อนำเสนอข้อมูล และเส้นทางท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ในเขตจังหวัดอุดรธานี

วัตถุประสงค์การวิจัย	กิจกรรมที่วางแผนไว้	กิจกรรมที่ดำเนินการมา	ผลที่ได้รับ
3. สร้างสื่อ นำเสนอข้อมูล และเส้นทางท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ในเขตจังหวัดอุดรธานี ที่สอดคล้องต่อความต้องการภาคีทางท่องเที่ยว	1. ทำการศึกษาและสร้างสื่อ นำเสนอ เส้นทางท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ในเขตจังหวัดอุดรธานี 2. ทำการเผยแพร่สื่อ นำเสนอที่สร้างขึ้น มอบไปยังหน่วยงานภาคีทางการท่องเที่ยว	1. ทำการศึกษาและสร้างสื่อ นำเสนอ เส้นทางท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ในเขตจังหวัดอุดรธานี 2. นำสื่อ นำเสนอที่สร้างขึ้น ไปมอบยังหน่วยงานภาคีทางการท่องเที่ยว	1. ได้สื่อ นำเสนอข้อมูล และเส้นทางท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ในเขตจังหวัดอุดรธานี ที่สอดคล้องต่อความต้องการภาคีทางการท่องเที่ยว 2. หน่วยงานภาคีทางการท่องเที่ยว ได้รับสื่อ นำเสนอข้อมูล และเส้นทางท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ในเขตจังหวัดอุดรธานี หน่วยงานละ 1 ชิ้น

ภาคผนวก ง. ตัวอย่างแบบสอบถาม / แบบสัมภาษณ์

แบบสอบถาม บริบทข้อมูลทั่วไปของสถานที่ท่องเที่ยว

แบบสอบถามฉบับนี้เป็นเครื่องมือสำหรับการดำเนินงานวิจัยเรื่อง การสร้างสื่อ
แบบมีส่วนร่วม เพื่อนำเสนอข้อมูล และเส้นทางท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ในเขตจังหวัดอุดรธานี
โดยข้อมูลจากตอบคำถามในครั้งนี้เป็นประโยชน์ในการสร้างสื่อนำเสนอ เพื่อการประโยชน์ต่อ
การส่งเสริมการท่องเที่ยวไทย มิได้ประโยชน์ทางธุรกิจใด ๆ ทั้งสิ้น งานวิจัยนี้ได้รับการสนับสนุน
จากสถาบันวิจัยเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวไทย ภายใต้การดำเนินงานของสำนักงานกองทุน
สนับสนุนการวิจัย (สกว.)

ทางคณะผู้วิจัย ต้องขอขอบพระคุณท่านเป็นอย่างสูง สำหรับการให้ข้อมูลในครั้งนี้

1. สถานะผู้ให้ข้อมูล
2. ความเกี่ยวข้องของผู้ให้ข้อมูลกับสถานที่ท่องเที่ยว
3. ความมาเป็นมาของสถานที่ท่องเที่ยว ในอดีต จนถึงปัจจุบัน จากการรับรู้ของท่าน
4. รูปแบบวิธีการประชาสัมพันธ์สถานที่ท่องเที่ยว ของชุมชนในปัจจุบัน
5. ความเปลี่ยนแปลงของสถานที่ท่องเที่ยว จากอดีตมาถึงปัจจุบันจากการรับรู้ของท่าน
6. สถานที่ท่องเที่ยวใกล้เคียง กับแหล่งท่องเที่ยว.....
7. วัฒนธรรมประเพณีของชุมชนในเขตแหล่งท่องเที่ยว.....
8. สถานที่พักผ่อนในเขตพื้นที่ใกล้เคียงกับแหล่งท่องเที่ยว.....
9. ร้านอาหารที่ใกล้เคียงกับแหล่งท่องเที่ยว.....
10. ความสนใจ ความคิดเห็นต่อรูปแบบวิธีการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวให้เป็นที่รู้จักเพิ่มขึ้น

แบบสอบถาม
ความต้องการรูปแบบสื่อนำเสนอเส้นทางท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ในเขตจังหวัด
อุดรธานี

แบบสอบถามฉบับนี้เป็นเครื่องมือสำหรับการดำเนินงานวิจัยเรื่อง การสร้างสื่อนำเสนอแบบมีส่วนร่วม เพื่อนำเสนอข้อมูล และเส้นทางท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ในเขตจังหวัดอุดรธานี โดยข้อมูลจากตอบคำถามในครั้งนี้เป็นประโยชน์ในการสร้างสื่อเสนอฯ เพื่อการประโยชน์ต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวไทย มิได้ประโยชน์ทางธุรกิจใด ๆ ทั้งสิ้น งานวิจัยนี้ได้รับการสนับสนุนจากสถาบันวิจัยเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวไทย ภายใต้การดำเนินงานของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

ทางคณะผู้วิจัย ต้องขอขอบพระคุณท่านเป็นอย่างสูง สำหรับการให้ข้อมูลในครั้งนี้

1. ชื่อหน่วยงาน / ผู้ให้ข้อมูล.....
2. รูปแบบสื่อนำเสนอข้อมูล และเส้นทางท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ในเขตจังหวัดอุดรธานีที่ท่านต้องการ
 1. ☐ สื่อนำเสนอรูปแบบ เว็บไซต์ (ภาพ ข้อมูล เสียง เรื่องราวของแหล่งท่องเที่ยว)
 2. ☐ สื่อนำเสนอรูปแบบหนังสือ Pocketbook (ภาพ ข้อมูลเรื่องราวของแหล่งท่องเที่ยว)
 3. ☐ สื่อนำเสนอรูปแบบVDO (การถ่ายทำVDO โดยไกด์นำเที่ยว (มัคคุเทศก์น้อย) แนะนำสถานที่ ข้อมูลเรื่องราวของแหล่งท่องเที่ยว)
 4. ☐ สื่อนำเสนอรูปแบบมัลติมีเดีย (ภาพ เสียง ตัวการ์ตูน เรื่องราวของแหล่งท่องเที่ยว)
 5. ☐ สื่อนำเสนอรูปแบบอื่น ๆ โปรดร

ะ.....

.....

.....
3. ข้อมูลใดบ้างที่ท่านต้องการในนำเสนอภายใต้รูปแบบสื่อนำเสนอที่ท่านเลือกในข้อ 1. (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
 1. ☐ ความสำคัญ เหตุต่อการได้รับมรดกโลก
 2. ☐ เรื่องราวในอดีต ประวัติความเป็นมา

3. ☐ บรรยากาศ โดยรอบสถานที่
 4. ☐ การปฏิบัติตัว ต่อการท่องเที่ยวในสถานที่ท่องเที่ยวแห่งนี้
 5. ☐ การเดินทาง
 6. ☐ กิจกรรมที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ภายในสถานที่ท่องเที่ยวแห่งนี้
 7. ☐ บุคลากรดูแล ในปัจจุบัน
 8. ☐
 9. ☐
 10. ☐
 11. ☐
 12. ☐
4. ลักษณะของรูปแบบสื่อนำเสนอ ที่สอดคล้องต่อความต้องการของท่านคือแบบใด
-
-

ภาคผนวก จ. รูปภาพกิจกรรมการดำเนินงานวิจัย

การประชุมกลุ่มหารือรูปแบบเพื่อนำเสนอจากภาคีที่เกี่ยวข้อง

ภาพเข้าสัมภาษณ์บริษัทท่องเที่ยวในจังหวัดอุดรธานี

ภาพเข้าสัมภาษณ์บริษัทท่องเที่ยวในจังหวัดอุดรธานี

ภาพการประชุมกลุ่มระดมความคิด ถึงสื่อนำเสนอ ที่ต้องการ

ภาพการประชุมกลุ่มหารือรูปแบบสื่อนำเสนอฯ

ภาพการเข้าสัมภาษณ์หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง

ภาคการเข้าสัมภาษณ์ และหารือกับหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง

ภาพการประชุมกลุ่มหารือ ระดมความคิดจากชุมชนในเขตพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว

เข้าสัมภาษณ์หน่วยงานผู้ดูแลแหล่งท่องเที่ยว

ร้านจำหน่ายของที่ระลึกในเขตพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวมรดกโลกบ้านเชียง

เข้าสัมภาษณ์หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว

เข้าสัมภาษณ์หลวงเจ้าอาวาส วัดในเขตพื้นที่การท่องเที่ยว

ภาคผนวก จ. ประวัติคณะผู้วิจัย

ประวัติคณะผู้วิจัย

หัวหน้าโครงการวิจัย

ชื่อ

นางสาววราพร กริเทพ

Ms.WARAPORN KREETHEP

เพศ หญิง เกิดวันที่ 31 ตุลาคม 2518

ตำแหน่งปัจจุบัน ประธานสาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

สถานที่ติดต่อ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี เลขที่ 64 ถ.ทหาร ต.หมากแข้ง อ.เมือง จ.อุดรธานี 41000

โทรศัพท์ 042-341-616 โทรสาร (042) 340710

E-mail : koon-ooh@hotmail.com

ที่อยู่ (ที่บ้าน) 131/1 ซ.ทองคำอุทิศ ถ.ทหาร ต.หมากแข้ง อ.เมือง จ.อุดรธานี

โทรศัพท์มือถือ 088-3126740 , 081-7082052

เงินเดือนปัจจุบัน 18,360 บาท

ประวัติการศึกษา

ปริญญาโท สาขาการจัดการทั่วไป MBA มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ปริญญาตรี สาขาบริหารธุรกิจ(คอมพิวเตอร์ธุรกิจ)มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ผลงานวิจัย

ก. ผลงานวิจัยที่ตีพิมพ์วารสารระดับชาติและนานาชาติ

1. วิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมเพื่อการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวกรณีศึกษาอุทยานประวัติศาสตร์ภูพระบาท, 2550

แหล่งทุน : จากความร่วมมือระหว่าง (สกว.) กับมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

สถานะ: หัวหน้าโครงการวิจัย

การเผยแพร่ :

1. นำเสนอผลงานวิจัยที่ การจัดงานผลงานวิจัย สกว. ณ สยามพารากอน กทม, 2551.
2. นำเสนอผลงานวิจัยแห่งชาติ จัดโดย วช. ณ เซ็นทรัลเวิลด์ กทม , 2551
3. นำเสนอผลงานวิจัยงานประชุมเศรษฐกิจอีสาน ครั้งที่ 2 ณ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2551.

ข. งานวิจัยที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้

1. การศึกษาความต้องการและสร้างความร่วมมือในการจัดทำระบบ Web Base ข้อมูลสถานการณ์สุรา และเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในมิติต่างๆ จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในจังหวัดอุดรธานี, 2551

แหล่งทุน : พ.ศ. 2551 จากศูนย์วิจัยปัญหาสุรา

สถานะ: หัวหน้าโครงการวิจัย

2. วิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมเพื่อการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวกรณีศึกษาอุทยานประวัติศาสตร์ภูพระบาท, 2550

แหล่งทุน : จากความร่วมมือระหว่าง (สกว.) กับมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

สถานะ: หัวหน้าโครงการวิจัย

3. การสร้าง Web-Based Instruction ในรายวิชา ธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์เบื้องต้น, 2551

แหล่งทุน : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

สถานะ: หัวหน้าโครงการวิจัย

4. การพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอลายขีดเพื่อการส่งออก กรณีศึกษา หมู่บ้านศรีชมชื่น อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี, 2550

แหล่งทุน : สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.)

สถานะ: ผู้ร่วมวิจัย

5. การพัฒนาระบบการจัดการเครือข่ายการตลาดวิสาหกิจชุมชนเพื่อเสริมสร้างขีดความสามารถของบุคคลในท้องถิ่นอย่างเป็นระบบและยั่งยืน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน, 2548

แหล่งทุน : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

สถานะ: ผู้ร่วมวิจัย

6. การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพมาตรฐานผลิตภัณฑ์หัตถกรรมกระติบข้าวด้วยค้ำ ตาบล ทรายทอง อ. ศรีบุญเรือง จ. หนองบัวลำภู , 2547

แหล่งทุน : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

สถานะ: ผู้ร่วมวิจัย

ฉ. การะงานในปัจจุบัน

1. งานประจำ

อาจารย์ผู้สอน ตำแหน่งประธานสาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ

คณะผู้ร่วมวิจัย

1. นางสาวปิยะนุช จันทร์กุล (Peeyanut Janekoon)

สถานที่ติดต่อ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี เลขที่ 64 ถ.ทหาร
ต.หมากแข้ง อ.เมือง จ.อุดรธานี 41000

โทรศัพท์ 087-4312307

E-mail – address koon-ooh@hotmail.com

การศึกษา ปัจจุบันศึกษาอยู่ชั้นปีที่ 3 สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจคณะวิทยาการ
จัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

2. นายวรสิทธิ์พร เพชรราชา (Vrasitiporn Petracha)

สถานที่ติดต่อ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี เลขที่ 64 ถ.ทหาร
ต.หมากแข้ง อ.เมือง จ.อุดรธานี 41000

โทรศัพท์ 084-9346041

E-mail – address koon-ooh@hotmail.com

การศึกษา ปัจจุบันศึกษาอยู่ชั้นปีที่ 3 สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจคณะวิทยาการ
จัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

3. นางสาวนิตยา กะกุลพิมพ์ (Nitiya Kakoopim)

สถานที่ติดต่อ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี เลขที่ 64 ถ.ทหาร
ต.หมากแข้ง อ.เมือง จ.อุดรธานี 41000

โทรศัพท์ 088-3126740

E-mail – address koon-ooh@hotmail.com

การศึกษา ปัจจุบันศึกษาอยู่ชั้นปีที่ 3 สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจคณะวิทยาการ
จัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

4. นางสาวทิพวรรณ กิตติราช (Tipawan Kitirat)

สถานที่ติดต่อ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี เลขที่ 64 ถ.ทหาร
ต.หมากแข้ง อ.เมือง จ.อุดรธานี 41000

โทรศัพท์ 0883126740

E-mail – address koon-ooh@hotmail.com

การศึกษา ปัจจุบันศึกษาอยู่ชั้นปีที่ 3 สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจคณะวิทยาการ
จัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

5. นางสาวสุดารัตน์ นิลภูมิ (Sudarat Ninlapoom)

สถานที่ติดต่อ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี เลขที่ 64 ถ.ทหาร
ต.หมากแข้ง อ.เมือง จ.อุดรธานี 41000

โทรศัพท์ 085-0003576

E-mail – address koon-oo@hotmail.com

การศึกษา ปัจจุบันศึกษาอยู่ชั้นปีที่ 3 สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจคณะวิทยาการ
จัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
